

Information om skyltarna

Kläder och konfektion är en viktig del av Vingåkers historia. Från vingåkersdräkten som är en av landets äldsta folkdräkter till 1900-talets konfektionsindustri och fram till Factory Outlet.

Konfektion innebär fabriksstillverkade kläder. Så tidigt som 1896 grundades här en av Sveriges första konfektionsverkstäder. Den följdes av fler och utvecklingen gick från skräddarsydda kläder till konfektion.

Vid mitten av 1900-talet var Vingåker, tillsammans med Borås, ledande inom tung konfektion i Sverige. Tung konfektion innebär fabriksstillverkning av rockar, byxor och kappor. Idag har tillverkningen lagts ner.

Runt om i Vingåker finns 23 röda stolpar med skyltar som berättar om kläder, kropp och konfektion. De står på olika platser, härifrån hembygds museet till andra sidan järnvägen och vidare mot Säfstaholms slott. Om du vill kan du hämta en folder med karta på biblioteket eller på Säfstaholms slott.

Sömmerskor på Wingåkers Konfektions AB.
Verkstanen låg på Storgatan bredvid badhuset. 1950-tal.

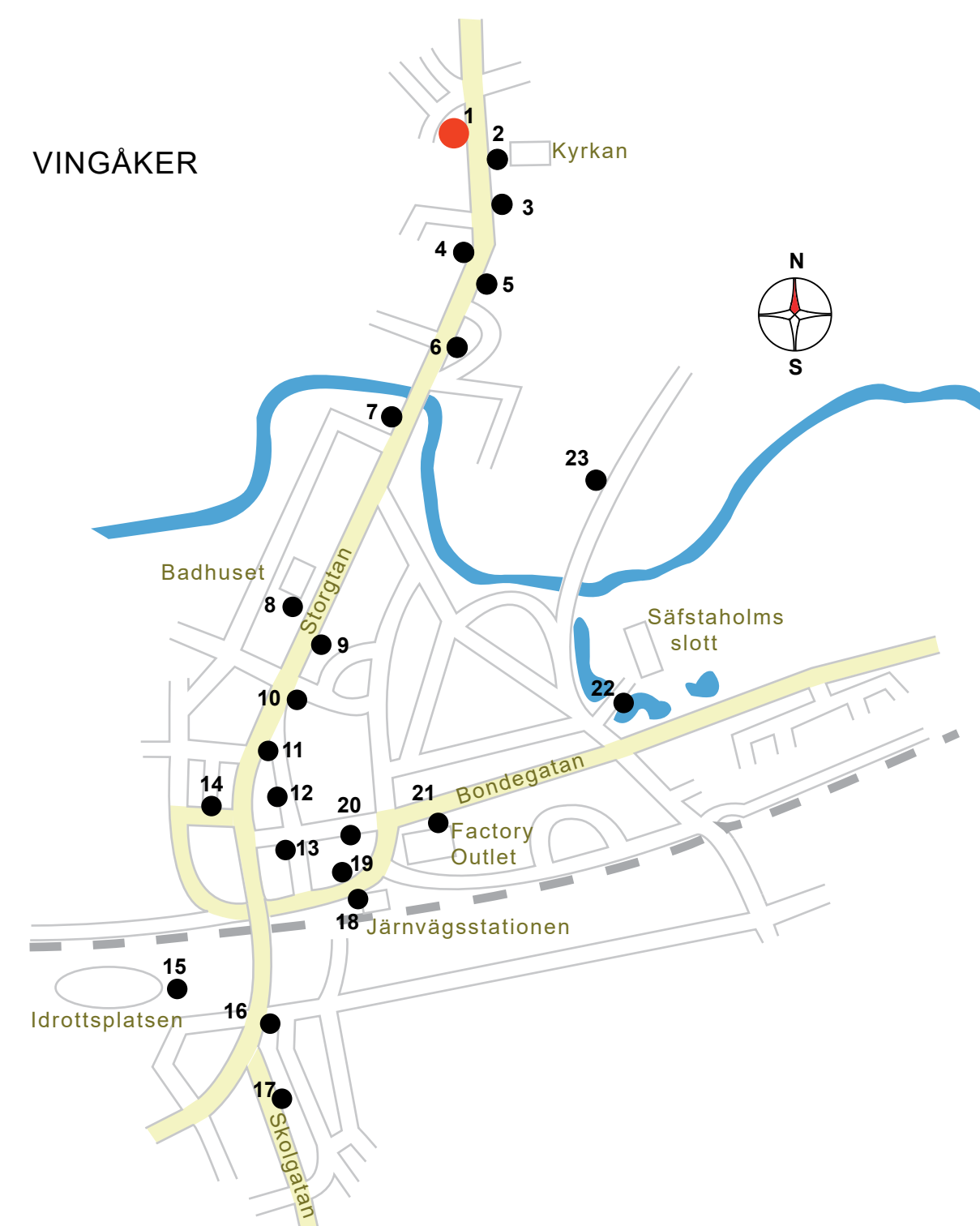

Skridskoutflykt, tidigt 1970-tal.

På fler platser i Sörmland får du veta mer om andra delar av historien:

- Gnesta** - spår, rör och ledningar
- Katrineholm** - fabriksfolk och folkhem
- Malmköping** - soldaterna på heden
- Nyköping** - stadsliv
- Nynäs** - godset och människorna
- Oxelösund** - sjöfart och kustliv
- Stendörren** - upplevelsesteg om skärgård, människor och djur
- Strängnäs** - religion och samhälle
- Stora Malm** - när kyrkan var centrum i bygden
- Trosa** - turisterna, badgästerna och ledigheten
- Vrå** - stenålder och arkeologi
- Åkers bergslag** - människorna, bruket och kanonerna

Alla skyltar finns på: www.sormlandsmuseum.se

1. Information om skyltarna
Hembygds museet	9. Krigstider
Storgatan 30-32	17. Flickorna på Takåsen
Skolgatan 13
2. I kyrkan och till bröllop
V. Vingåkers kyrka	10. Widengrens baracker
Konsum	18. Information om skyltarna
Järnvägsstationen
3. Barnkläder
Gamla kyrkskolan	11. Tonåringar
Trekanten	19. Arbetstid
Järnvägsparken
4. Vingåkersdräkten
Åsens gård	12. Underkläder
Köpmangatan 13	20. Yrkeskläder
ICA
5. Åsens marknad
Gamla marknads-platsen	13. Den ideala kroppen
Biblioteket	21. Klädfabrik och mode
Factory Outlet
6. Filmstjärnelook
Biografen	14. Arbetskraft sökes
Vårdcentralen	22. Kläder och klass
Säfstaholms slott
7. Konfektionsarbete
Åbrogården	15. Idrott och fritid
Idrottsplatsen	23. Så här klär jag mig!
Hansjöskolan
8. Badkläder
Badhuset	16. Second hand & Yrkeskläder
Vingåkers second handbutik	

Information om skyltarna

Hur kom det sig att konfektionsindustrin blev så stor just i Vingåker?

Om vi går tillbaka några hundra år i tiden, var bönderna i Vingåkers socken tvungna att bära folkdräkt, vingåkersdräkten. Den användes ända fram till 1800-talets andra hälft.

Det var mycket stränga regler kring hur vingåkersdräkten fick se ut. Många försörjde sig på att tillverka delar till dräkten, vilket gjorde att det fanns många skräddare här i trakten.

Tygerna tillverkades på gårdar runt Vingåker och handel blev en viktig inkomstkälla. Man gick ut på långa vandringar för att sälja sina tyger. Två gånger per år anordnades även stora marknader. Tygerna från Vingåkerstrakten var kända för sin goda kvalitet. Under flera hundra år utvecklades alltså kunskaper om tyger och sömnad.

Under 1800-talets andra hälft kom industrialiseringen igång i Sverige. Vad var Vingåker bäst på? Jo, tyger och sömnad. Man utnyttjade sina gamla traditioner och kunskaper och utvecklade dessa till industri.

I Vingåker grundades 1875 en liten klädfirma som senare skulle bli det berömda konfektionsföretaget Aktiebolaget L & P Widengren. Tidigare sydde skräddare det mesta på beställning efter att mått hade tagits på kunden. Nu började man istället sy upp ett lager utan måttbeställning. Plaggen blev billigare och försäljningen gick bra.

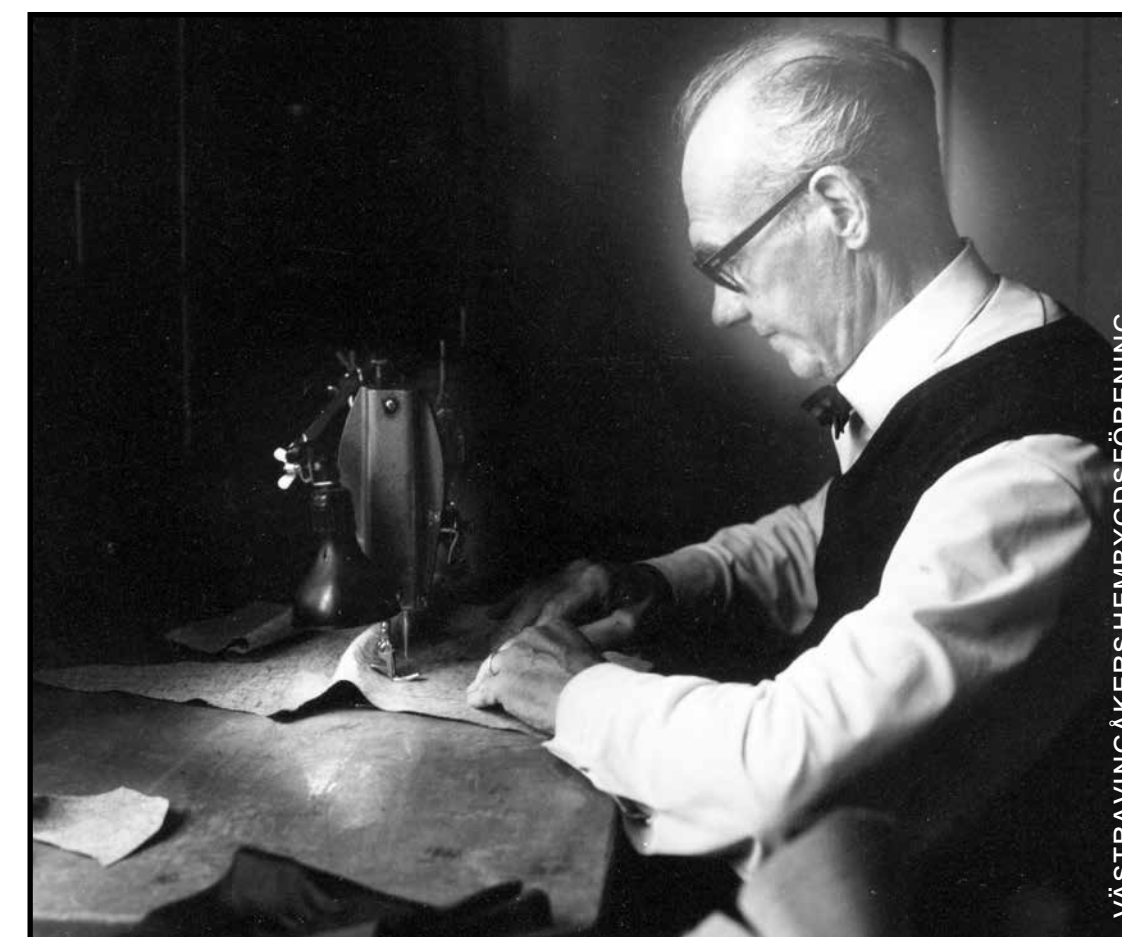
Fler och fler verkstäder grundades. Under 1900-talet har Vingåker varit ett av Sveriges främsta konfektionscentra. De största företagen här var Widengrens och Ljungströms.

Idag har tillverkningen av kläder flyttat utomlands. Istället finns nu Vingåkers Factory Outlet som en fortsättning på Vingåkers klädhistoria.

VÄSTRAVINGÅKERSHEMBYGDSFÖRENING

I Vingåker anordnades Åsens marknad två gånger per år. Då kunde man bland annat köpa lokalt tillverkade tyger av hög kvalitet. Fotografiet är taget här på Hacksta backe 21 september 1915. På denna del av marknaden sålde man kreatur.

VÄSTRAVINGÅKERSHEMBYGDSFÖRENING

Skräddaren Calle Creü 1965. Fotograf Harald Ottosson.

VÄSTRAVINGÅKERSHEMBYGDSFÖRENING

Flickor i vingåkersdräkt vid 1900-talets början.

I kyrkan

Alla var tvungna att gå i kyrkan varje söndag. Fram till mitten av 1800-talet rådde så kallad kyrkoplikt i Sverige. Folk från hela socknen samlades och kyrkbacken blev en mötesplats för olika sociala grupper.

Det syntes på kläderna vem som var vem. Fattig eller rik, gift eller ogift, bonde eller dräng; kläderna skvallrade. Bönderna och deras familjer var kanske lättast att känna igen för de bar den färgglada vingåkersdräkten. Den var påkostad och signalerade rika bönder som ägde sin egen jord. I övrigt kunde en pälskrage och ett fint ylletyg skvallra om att bäraren hade god ekonomi. En fransig kjol och en lappad rock talade också sitt tysta språk.

Gemensamt för människorna på kyrkbacken var ändå att de hade tagit på sig söndagskläderna. Till kyrkan gick man inte i sina arbetskläder. Den som inte hade några söndagskläder tog rena vardagskläder.

Alla hade också någon form av huvudbonad. Männen tog av sig sina hattar eller mössor när de gick in i kyrkan. Kvinnorna behöll sina hattar och schalterter på. En gift kvinna fick inte visa sig utanför hemmet

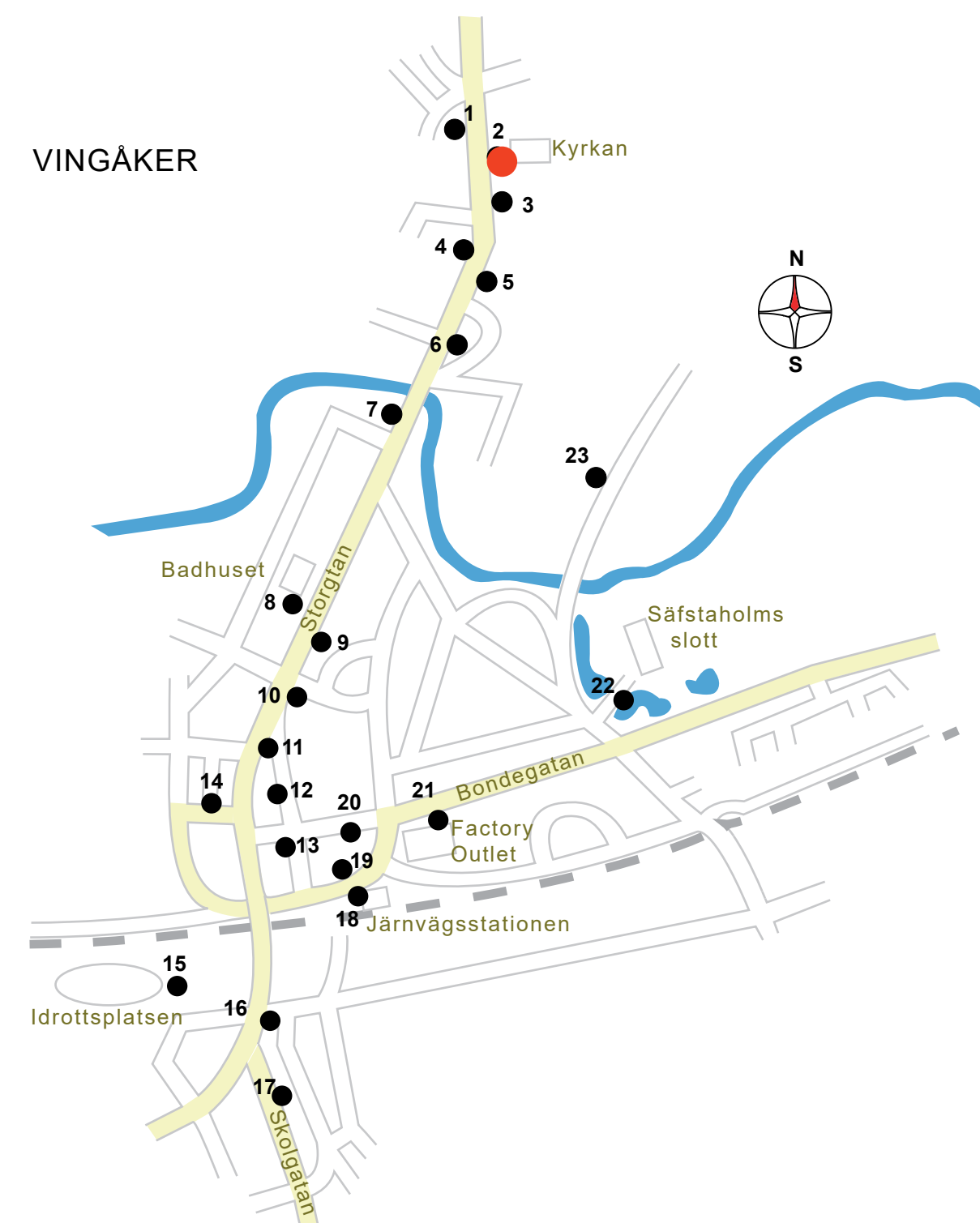
utan huvudbonad. Det ansågs förföriskt och farligt att visa håret för okända män. På landsbygden fanns den här uppfattningen kvar till slutet av 1800-talet.

Men traditionen levde vidare. Fortfarande in på 1960-talet bar en ”ordentlig” kvinna huvudbonad. Det var även en oskriven regel att skyla armar och ben i kyrkan. Idag kan vi som turister bli förvånade när vi iklädda linne och shorts inte är välkomna i en katolsk kyrka.

Fortfarande gör vi skillnad på hur vi knäpper en skjorta. Den skillnaden sägs ha berott på hur vi satt i kyrkan. Damerna satt till vänster om mittgången och herrarna till höger. För att man inte skulle kunna kika in mellan varandras kläder så knäpptes damkläder åt vänster och herrkläder åt höger.

”*Det var inte så länge sen kvinnor var tvungna att ha hatt i kyrkan! Nu går man ju klädd i nästan vad som helst. Det är ju inget märkvärdigt om man har jeans i kyrkan. Men jag skulle nog inte ha korta shorts.*”

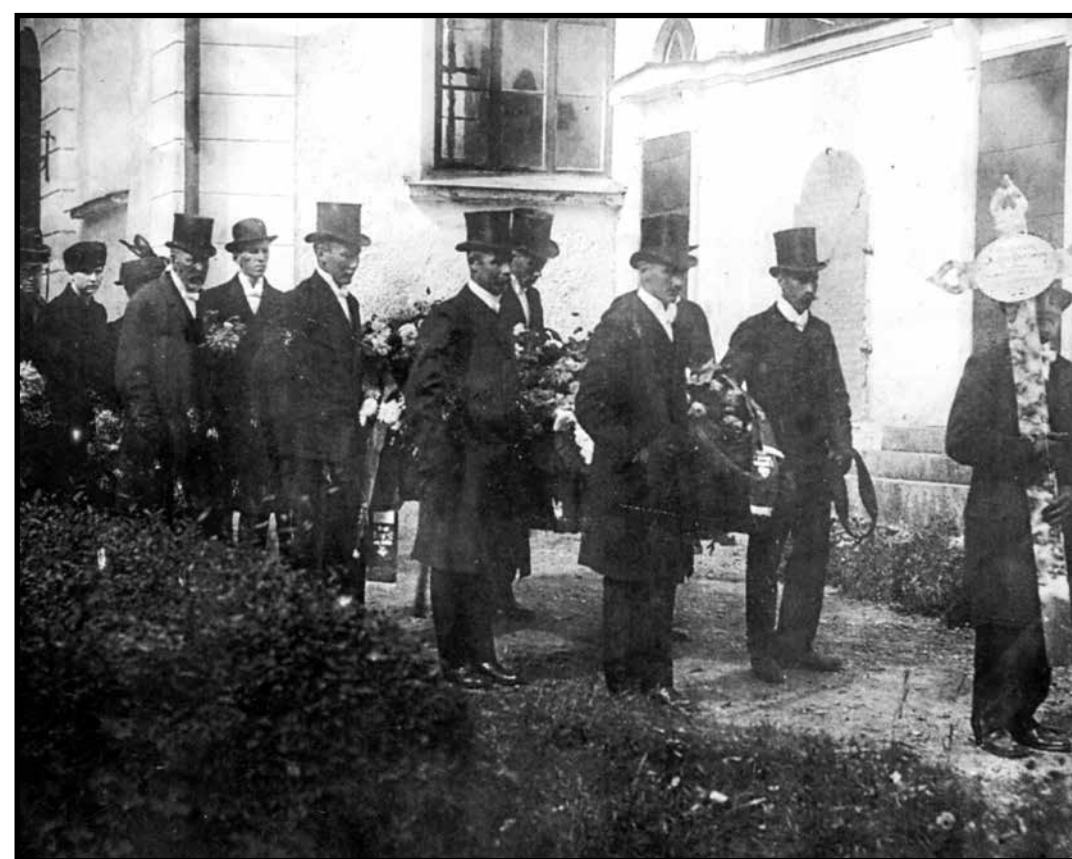
Gunilla, född 1950

1. Information om skyltarna
Hembygds museet	9. Krigstider
Storgatan 30-32	18. Information om skyltarna
Järnvägsstationen
2. Bröllop och kyrkokläder
V. Vingåkers kyrka	10. Widengrens baracker
Konsum	19. Kläder och politik
Järnvägsparken
3. Barnkläder
Kyrkskolan	11. Tonåringar
Trekanten	20. Yrkeskläder
ICA
4. Vingåkersdräkten
Åsens gård	12. Underkläder
Köpmangatan 13	21. Klädfabrik och mode
Factory Outlet
5. Åsens marknad
Gamla marknadsplatsen	13. Den ideala kroppen
Biblioteket	22. Kläder och klass
Säfstaholms slott
6. Filmstjärnelook
Biografen	14. Arbetskrafts sökes
Vårdcentralen	23. Så här klär jag mig!
Hansjöskolan
7. Konfektionsarbete
Åbrogården	15. Idrott och fritid
Idrottsplatsen	
8. Badkläder
Badhuset	16. Second hand & Yrkeskläde
Vingåkers second handbutik	
	17. Takåsen
Skolgatan 13	

”Bröllop och begravning i Västra Vingåker”, målning av J. G. Sandberg, 1825. Kyrkan byggdes första gången på 1300-talet. På grund av flera bränder har den byggts om ungefär en gång per sekel. 1885 slog åskan ned i tornet. Vid återuppbyggnaden fick kyrkan det utseende den har idag. Nu är den en av Sveriges största landsortskyrkor.

Begravning vid Västra Vingåkers kyrka år 1918. Samtliga har svart klädsel med svarta hattar. Genom århundradena har både vitt och svart varit sorgfärger.

Till bröllop

I dag väljer de flesta brudpar vit klänning och mörk kostym eller frack. Vitt anses vara oskuldens färg och det är lätt att tro att brudklädseln alltid varit vit. Men titta på fotot här nedanför. Makarna Loodh gifte sig i Vingåker vid 1900-talets början och blivande fru Loodh hade svart bröllopsklänning. Då var det vanligt att bruden bar svart klänning.

De flesta hade inte råd att köpa en speciell klänning bara till bröllopet. En svart klänning var mer praktisk än en vit och kunde användas vid fler festliga tillfällen. Till bröllop bar man helt enkelt det finaste man hade. Under 1700- och 1800-talet kunde det innebära folkdräkt. I Vingåker den färgglada vingåkersdräkten.

Vit brudklänning bars endast av dem som hade råd. Det vill säga överklassens kvinnor. Men under 1700-talet kunde dessa kvinnor även bära färgglada

bröllopsklänningar. Det var först på 1920-talet som den vita klänningen började användas i alla samhällsklasser.

Från 1500-talet och fram till 1800-talet var det vanligt att brudpar tog hjälp av en så kallad brudsäta (brudfrämman). Av brudsätan kunde man låna eller hyra smycken och krona. Ofta var prästfrun brudsäta. Ju högre position brudsätan hade i socknen, desto finare smycken kunde hon hyra eller låna ut. Hon kunde även hjälpa till att klä bruden i fin klänning. Tack vare brudsätan kunde också den fattiga få glänsa riktigt mycket på sin stora dag. Dessutom kunde kyrkan få in lite pengar om prästfrun t. ex hyrde ut kyrkans brudkrona.

Idag väljer många att gifta sig borgerligt och klädseln kan variera. Men även vid kyrkobröllop är valfriheten stor när det gäller klädseln. Ändå följer de flesta den vita traditionen. Det är få kvinnor som skriker fram till altaret i färgglad klänning.

” Jag hade en typisk 60-talsklänning när jag gifte mig. Det är spetstyg, men det syns tyvärr inte på fotot. Jag tyckte den var jättesöt! Min man hade mörk kostym. Klänningen blev senare små gardiner i min dotters dockskåp. ”

Inger, född 1947

Anna och Julius Loodh gifte sig i Vingåker vid 1900-talets början. Han var målarmästare.

Slöjan började bli populär i brudklädseln vid 1800-talets början. Kronan har använts i brudklädseln i Sverige i minst 400 år. Fotot är från Vingåkerstrakten, 1920-tal.

Västra Vingåkers brudkrona från 1817. Foto Kjell Flagstad.

Barnkläder

De barn som började här på Kyrkskolan år 1865 var nog extra finklädlda. Skolan var nämligen alldeles nybyggd och invigdes detta år. Några föräldrar hade säkert klätt sina barn i det senaste sjömansmodet. Både flickor och pojkar kunde ha sjömanskrage och sjömansmössa om de skulle vara fina. Annars var barnen klädda ungefär som sina föräldrar.

Barn som inte hade börjat skolan kläddes i kolt, oavsett om man kom från en rik eller fattig familj. Kolten var sydd som en enkel klänning och bars av både pojkar och flickor, från medeltiden fram till 1900-talets mitt. Vid skolstart sades det ofta att man ”växte ur koltåldern”. Då fick pojkar kortbyxor och flickor vadlång kjol. Ju rikare familj barnet kom ifrån ju kortare var koltperioden.

För att inte strumporna skulle kasa ner hade barnen livstykke under kläderna. Livstycket såg ut som ett linne med strumpeband där man fäste strumporna. Det användes ända in på 1950-talet.

Fram till 1920-talet fungerade konfirmationen som en övergång mellan barndomen och vuxenlivet. Pojkarna brukade då få sin första kostym och flickorna en lång klänning.

VÄSTRAVINGÅKERS HEMBYGDSFÖRENING

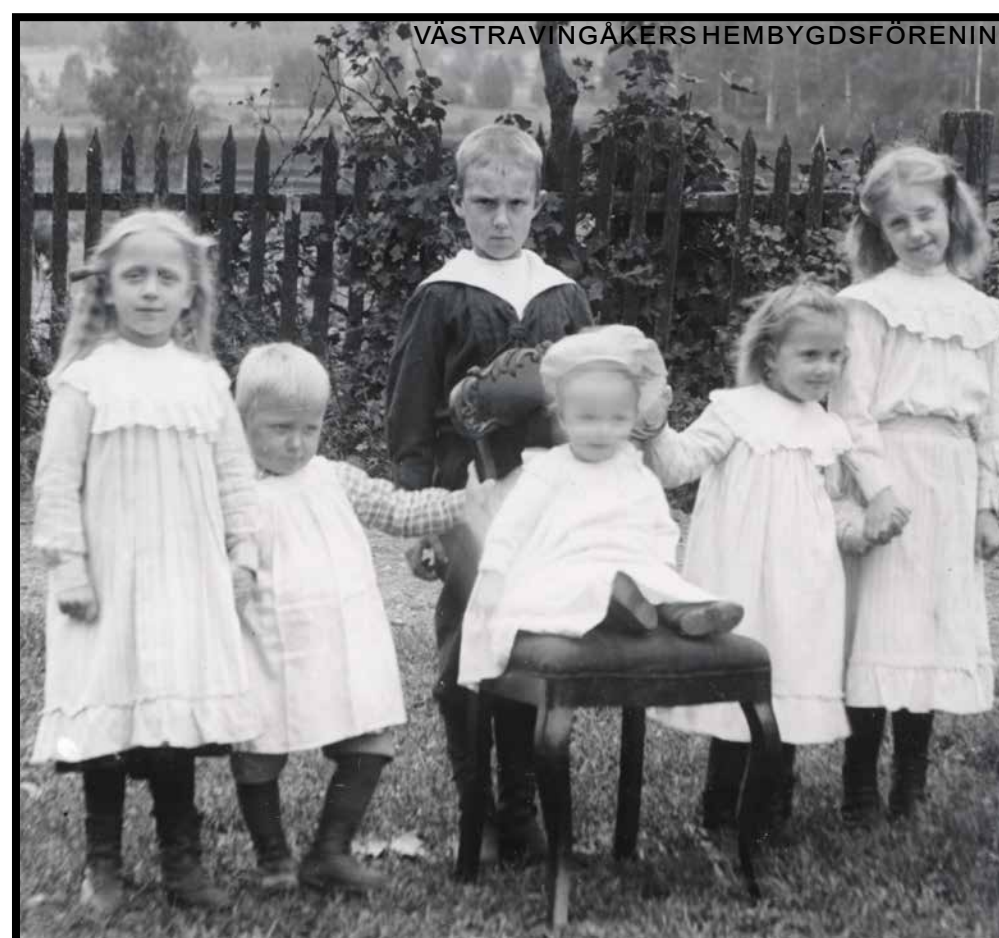
Pojke iklädd finaste sjömanskostymen inför fotograferingen. Runt sekelskiftet 1900.

Vid sekelskiftet 1900 var det stor skillnad mellan fattiga och rika i Sverige. Cirka 80 000 barn i Sverige fick mat och kläder av fattigvården. Även under första världskriget, 1914-1918, hade många familjer ont om mat och kläder. Elsa gick på Kyrkskolan då:

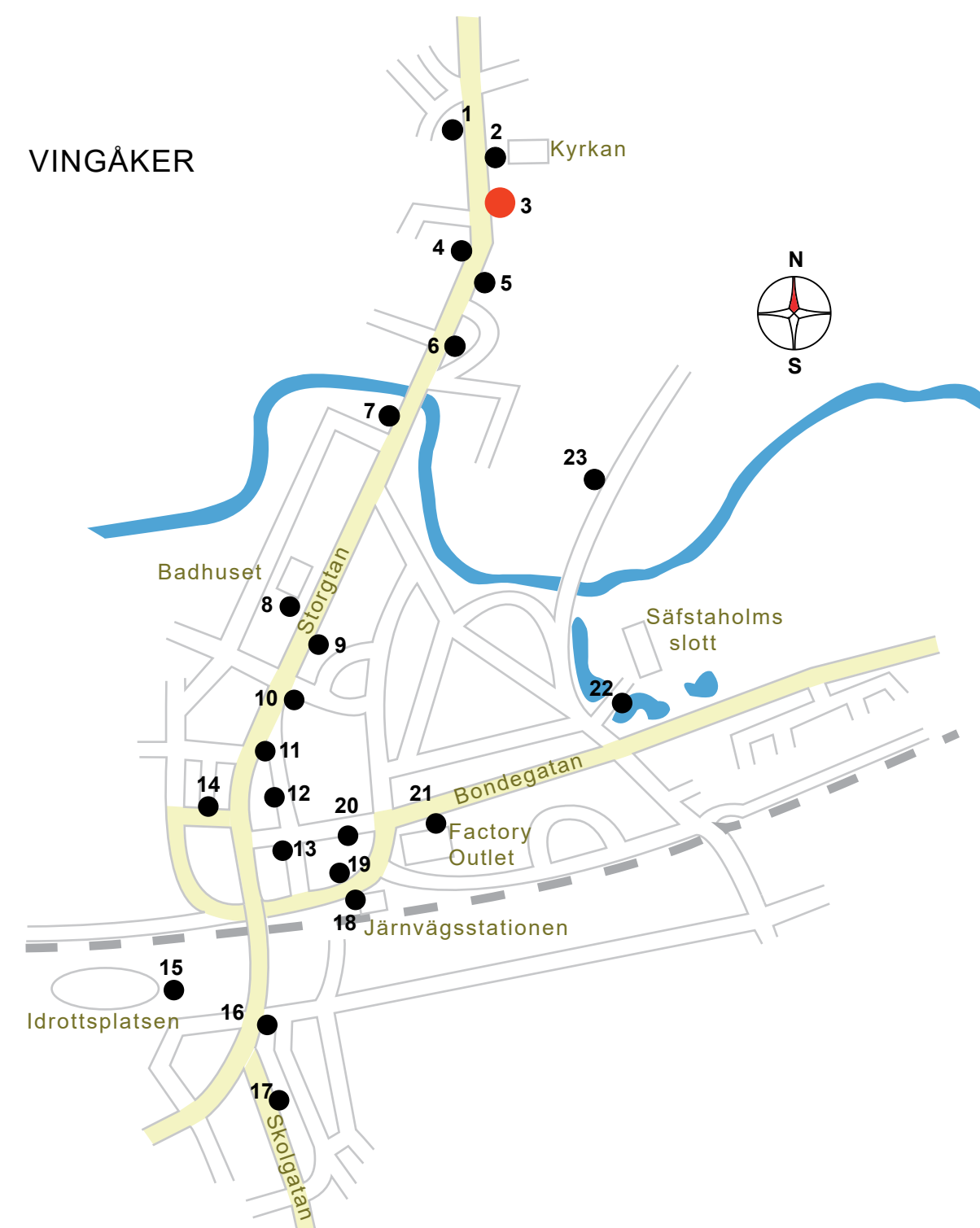
” När det var examen var det stor högtid. I bästa fall fick vi lite nytt i klädväg. ”

Elsa, född 1907

Vid den här tiden syddes så gott som alla barnkläder i hemmen. Under 1940-talet föddes fler barn, barnbidraget kom och fler kvinnor än tidigare arbetade utanför hemmet. Efterfrågan på barnkläder ökade. Konfektionssydda barnkläder började tillverkas på löpande band. De blev billiga och de flesta hade råd att köpa dem.

Den yngsta pojken och flickan har kolt. Kolt syddes som en lös klänning och bars av barn som inte hade börjat skolan. Fotot är taget 1905 mellan Marsjö och Högsjö av Erik Larsson.

1. Information om skyltarna
Hembygds museet	9. Krigstider
Storgatan 30-32	18. Information om skyltarna
Järnvägsstationen
2. Bröllop och kyrkokläder
V. Vingåkers kyrka	10. Widengrens baracker
Konsum	19. Arbetstid
Järnvägsparken
3. Barnkläder
Kyrkskolan	11. Tonåringar
Trekanten	20. Yrkeskläder
ICA
4. Vingåkersdräkten
Åsens gård	12. Underkläder
Köpmangatan 13	21. Klädfabrik och mode
Factory Outlet
5. Åsens marknad
Gamla marknadsplatsen	13. Den ideala kroppen
Biblioteket	22. Kläder och klass
Säfstaholms slott
6. Filmstjärnelook
Biografen	14. Arbetskrafts sökes
Vårdcentralen	23. Så här klär jag mig!
Hansjöskolan
7. Konfektionsarbete
Åbrogården	15. Idrott och fritid
Idrottsplatsen	
8. Badkläder
Badhuset	16. Second hand & Yrkeskläder
Vingåkers second handbutik	
	17. Takåsen
Skolgatan 13	

tema kläder kropp och konfektion

Barnkläder

I Vingåker fanns under 1900-talets första hälft en förening som hette Vingåkers tomtar. Den skänkte barnkläder till behövande familjer. Då fanns inte samma samhällsansvar och "skyddsnät" som idag. Istället engagerade sig kyrkan, skolan och överklassfruar.

*En väninna till mig hade en ensamstående mor.
Dom fick kläder från Vingåkers tomtar, men hon blev
retad för det.
Dom sa "haha, du har tomteskör, tomtetröja...".
Dom kläderna var det värsta hon visste!
Men det var ju en välgärning in på 40-talet.*

Birgit, född 1925

Mobbing har länge varit ett problem i skolan. Barn är mycket medvetna om klädsel och ser tydligt vilka som har "fel" kläder. Dåtida "fattigkläder", "tomtekläder" kanske idag kan jämföras med de barn vars föräldrar inte har råd med det senaste modet?

Nu skvallrar alla olika märken om var kläderna är inköpta. Barn blir mer och mer märkesmedvetna.

Ringlek på Kyrkskolans gård vid 1900-talets början. Vingåkers allra första skola byggdes 1754 och ligger bakom Kyrkskolan. Kyrkskolan byggdes 1865 efter en ritning av arkitekten J. F. Åbom som bl. a ritat Berns i Stockholm och Kjesäters slott här i Vingåker. Kyrkskolan upphörde 1982 när Hansjösolan byggdes.

*Jag har bara sportmärken. Puma, Umbro, Adidas mm. Det är för att det är snyggt.
Min favoritfärg är svart.
Den fulaste färgen är rosa,
men det kan vara snyggt på tjejer.*

Dennis, 11 år

*När jag var liten sydde mamma allt till mig.
Det första köpte plagget jag hade var ett
par svarta jeans med gula sömmar.
Dom var kanon! Dom bästa jag haft!
Nu syr jag lite till mina barn,
men inte så mycket. För jag vill att dom
ska få köpekläder. Det var ju inte så kul
när mamma sydde allt till mig.*

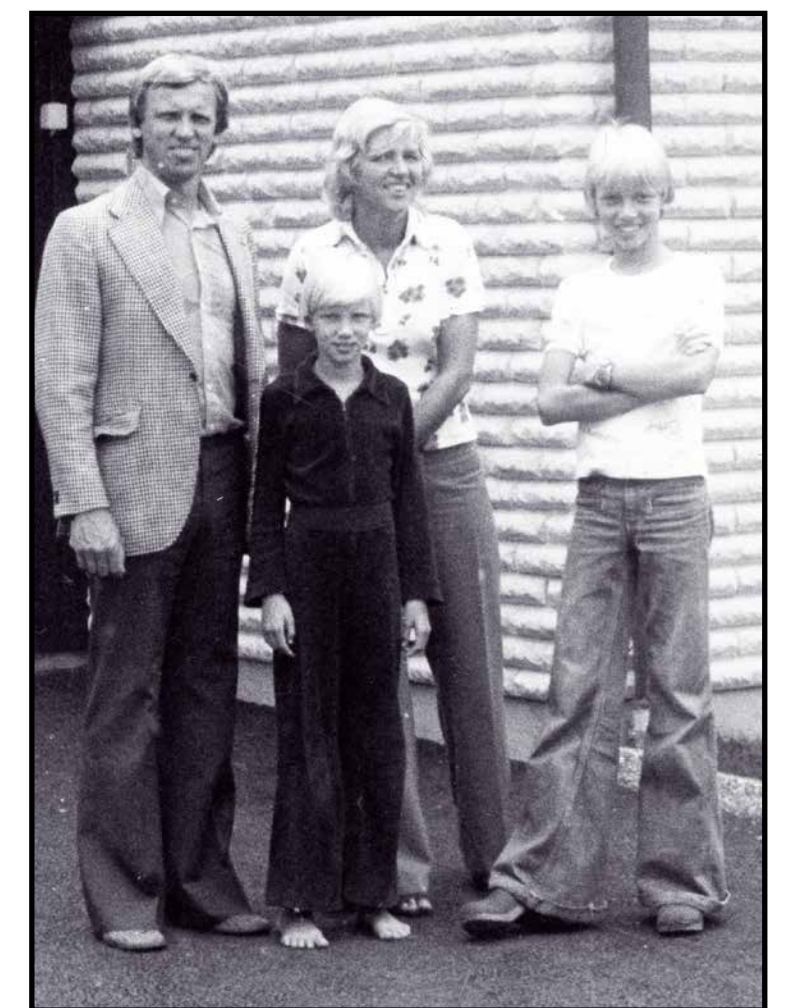
Gunilla, född 1950

Gudrun 7 år och Karin 2 år på vårtflykt 1955.

*Här är jag med min familj
utanför vårt hus vid mitten
av 70-talet.
Den mörka velourdressen
jag har på mig var mitt älsk-
lingsplagg!
Den var säkert hemmasydd,
för mamma sydde det mesta
åt mig.*

Anki, född 1967

Mitten av 70-talet. Se citat här bredvid.

Vingåkersdräkten

Den färgglada folkdräkten från Vingåker är en av de äldsta i Sverige. Dräkten tillhörde bönderna och bars fram till mitten av 1800-talet. Seden krävde att de alltid skulle bära den, både till vardags och till fest. Bönderna var mycket stolta över sin dräkt. Eftersom dräkten endast tillhörde bönderna understödde den ett starkt klassmedvetande. Det gick ju inte att ta miste på att personen tillhörde bondeklassen. Likaså signalerade dräkten på lång väg att personen kom från Vingåker. Grannsocknen Österåker hade en liknande dräkt, men med andra detaljer och färger. Liknande dräkttraditioner har funnits i t. ex Dalarna och Skåne.

Redan i slutet av 1500-talet tyckte man att dräkten var ålderdomlig. Men skräddarna fick inte ändra på något i dräkten när de sydde nya. Sockenstämman, där bönderna själva deltog, kunde dela ut böter till de församlingsbor som ändrade på plaggen eller inte bar dräkten alls. I ett protokoll från en sockenstämma 1674 har Vingåkers kyrkoherde Simming noterat:

”slöts at then gamle wackre klädedräkten, eller manéer och sätt på kläder, uthi ingen motto förändras, hvarken af mans- eller qvinns personer”.

Fru Wilhelmina Linderöth med sina barn i Säfstaholmsparken runt sekelskiftet 1900. Med nationalromantiken blev folkdräkten populär igen.

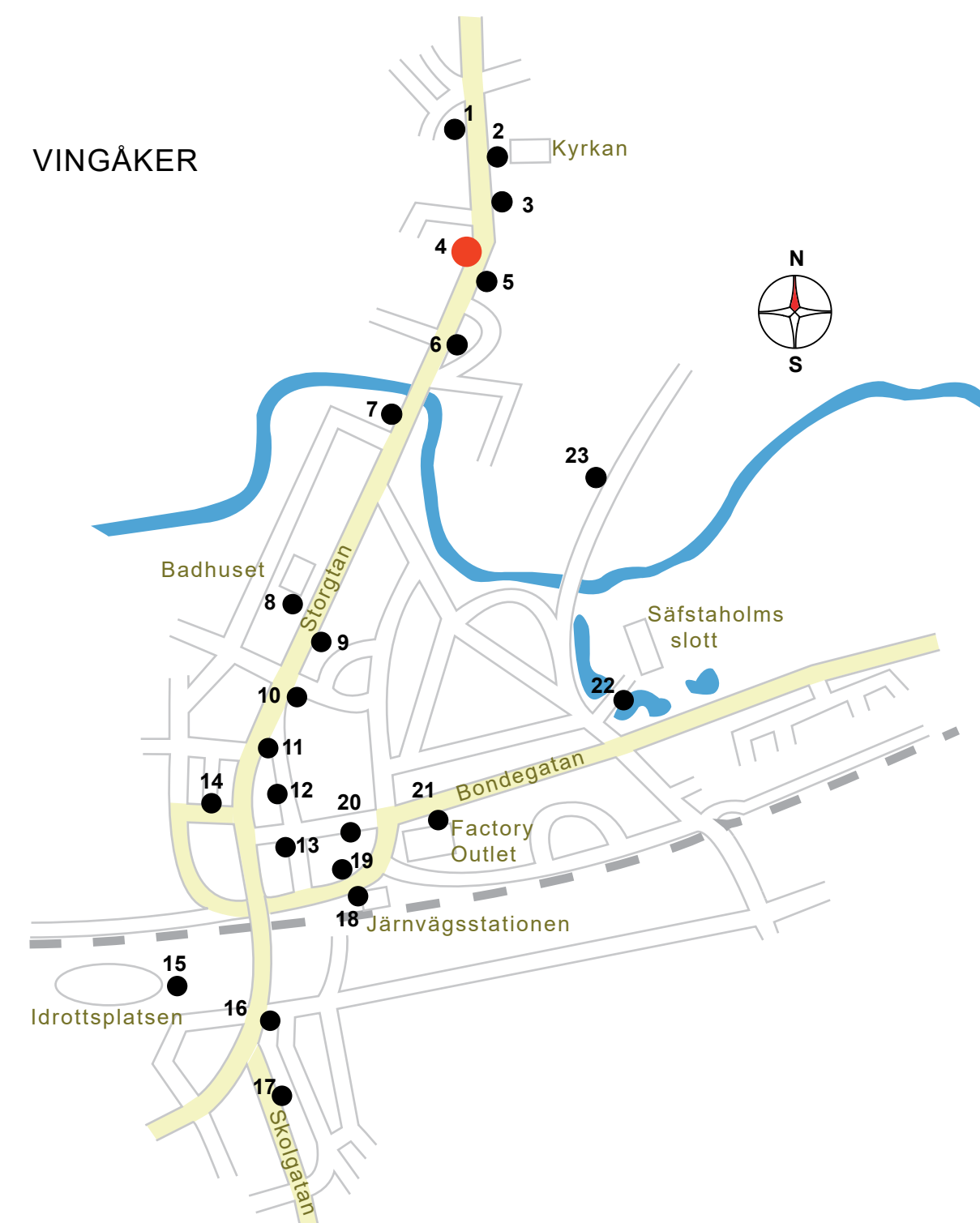
Stränga regler gjorde alltså att dräkten knappt förändrades. Reglerna var hårdast för kvinnans klädsel. Mannens dräkt var inte lika traditionsbunden. Den påverkades en del av rådande mode, främst från det militära modet med knäbyxor och långrock.

För kvinnan visade dräkten om hon var gift eller ogift och hur hon hade det ekonomiskt. Den gifta kvinnan hade alltid täckt hår. Till dräkten hörde ett bälte där man hängde det viktigaste, t. ex en tygpung med bestick, nålhus och doftkärl. De rikare kvinnorna hade bälten i silver. I Vingåker fanns många rika bönder som ägde sin egen mark. Och vad kunde vara bättre bevis för välstånd än ett väl synligt bälte i silver? De fattigare ägde bara enklare dräktdelar.

Det var stor skillnad på dräkten om man använde den till vardags eller till fest. Till vardags, i arbete och till vanliga söndagar i kyrkan användes halvdräkt (vardagsdräkt).

”Möte vid grinden”, från mitten av 1800-talet, av Joseph Wilhelm Wallander visar dräkten man bar i Österåker. Mannen har hatt som männen bar i kyrkan. Kvinnan är också söndagsfin med sin huvudbonad.

1. Information om skyltarna
Hembygds museet	9. Krigstider
Storgatan 30-32	18. Information om skyltarna
Järnvägsstationen
2. Bröllop och kyrkokläder
V. Vingåkers kyrka	10. Widengrens baracker
Konsum	19. Kläder och politik
Järnvägsparken
3. Barnkläder
Kyrkskolan	11. Tonåringar
Trekanten	20. Yrkeskläder
ICA
4. Vingåkersdräkten
Åsens gård	12. Underkläder
Köpmangatan 13	21. Klädfabrik och mode
Factory Outlet
5. Åsens marknad
Gamla marknadsplatsen	13. Den ideala kroppen
Biblioteket	22. Kläder och klass
Säfstaholms slott
6. Filmstjärnelook
Biografen	14. Arbetskraft sökes
Vårdcentralen	23. Så här klär jag mig!
Hansjöskolan
7. Konfektionsarbete
Åbrogården	15. Idrott och fritid
Idrottsplatsen	
8. Badkläder
Badhuset	16. Second hand & Yrkeskläde
Vingåkers second handbutik	
	17. Takåsen
Skolgatan 13	

SÖRMLANDS MUSEUM

tema kläder
kropp
och
konfektion

I jämförelse med högtidsdräkt (grannlåtsdräkt) var halvdräkten mycket enkel. Högtidsdräkten användes till de stora helgerna jul, påsk och pingst och vid bröllop och nattvardsgång. Man skiljde också på sommardräkt och vinterdräkt. Bytet var bestämt till ett visst datum, oberoende av vädret.

Tavlan till höger föreställer Åsens marknad 1852. Till vänster är Åsens gård som ligger här intill och till höger Vingåkers kyrka. På tavlan bär nästan alla människor vingåkersdräkt. De är det ”vanliga folket”, det vill säga bönder. Till höger i folkmassan står ett sällskap som är annorlunda klädda än övriga. Kanske är det herrskapet från Säfstaholms slott som har tagit en promenad till marknaden. I sällskapet står en man i ljus hatt. Det ska föreställa konstnären Wallander själv.

Under 1800-talet minskade sockenstämmans inflytande över dräkten och färre människor använde den. I slutet av seklet kom industrialiseringen igång och det moderna samhället började växa fram. I och med industrialiseringen tillverkades textilvaror och kläder i större kvantiteter. På 1860-talet kom järnvägen till Vingåker med nya influenser utifrån. Allt detta bidrog till att dräkttraditionen dog ut.

Vid sekelskiftet 1900 började en del människor använda vingåkersdräkten igen. Men denna gång på ett helt annat sätt. Nu blev den populär som ett nationalromantiskt inslag hos borgarklassen. Dräkten förändrades en del och bars inte längre enligt de gamla reglerna.

Än idag är intresset stort kring den flera hundra år gamla vingåkersdräkten. Nu förs traditionen vidare genom bland annat kurser och studiecirkelar i dräktsömnad.

”Marknad i Vingåker” målad 1852 av Joseph Wilhelm Wallander (1821-1888). Foto Anders Eriksson.

Åsens marknad

Här låg Vingåkers centrum innan järnvägen byggdes. Stora marknader har hållits på den här platsen sedan 1500-talet. Troligen var det en handelsplats tidigare än så.

Åsens marknad som anordnades här var känd långt utanför samhället. Hit kom affärsmän ända från Dalarna. Kanske kom de för Vingåkers fina tyger? På marknaden fanns många hemvävda tyger till försäljning. Främst vingåkersvadmal, men också linnevävnader av olika slag. Vingåkers tyger var kända för sin fina kvalitet.

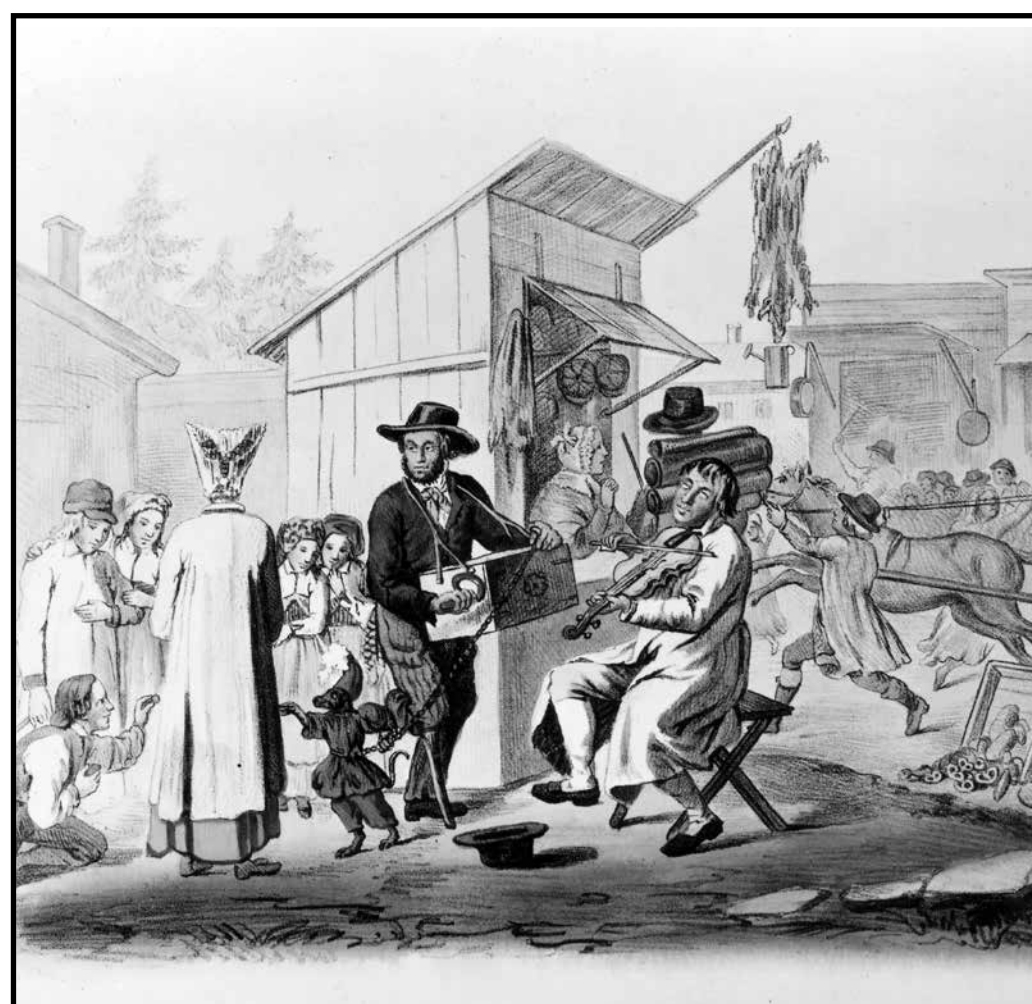
Marknaderna var viktiga för att samordna försäljningen av tygerna. Fram till 1860-talet var det nämligen bara i städer som man fick bedriva fast handel. På landsbygden var man hänvisad till sådana här återkommande marknader. Eller så kunde man gå mellan gårdarna och sälja.

En av dem som gick omkring här på Åsens marknad i början på 1870-talet var den unge försäljaren Per Widengren. Med ett knyte på axeln gick han till

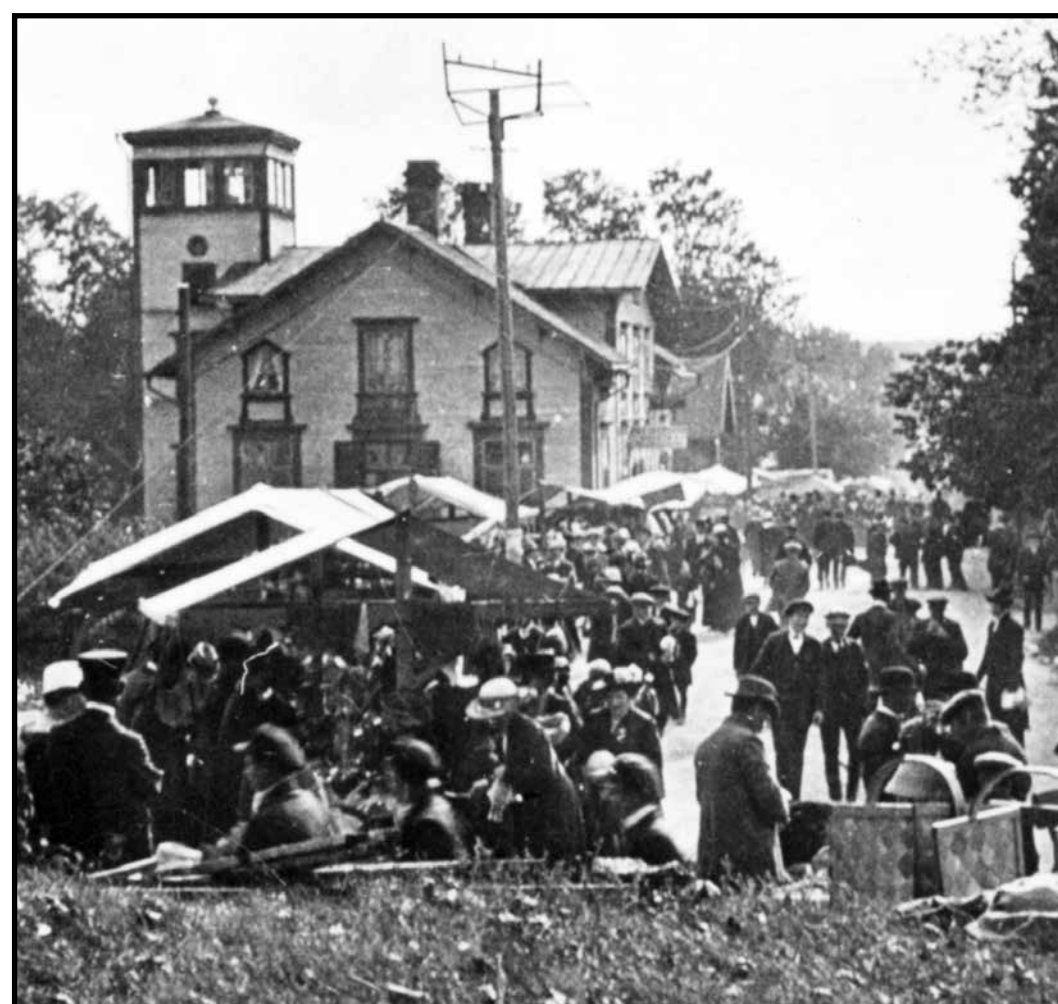
marknader och gårdar och sålde knappar, nålar och andra sytillbehör. Han var flitig och affärerna gick bra. Så småningom bytte han ut knytet mot en kärra och utökade sitt sortimentet med tyger.

1875 grundade Per och hans bror Lars firman L & P Widengren och öppnade en bod här på andra sidan Storgatan. De tog hjälp av en byskräddare som började sy byxor åt dem.

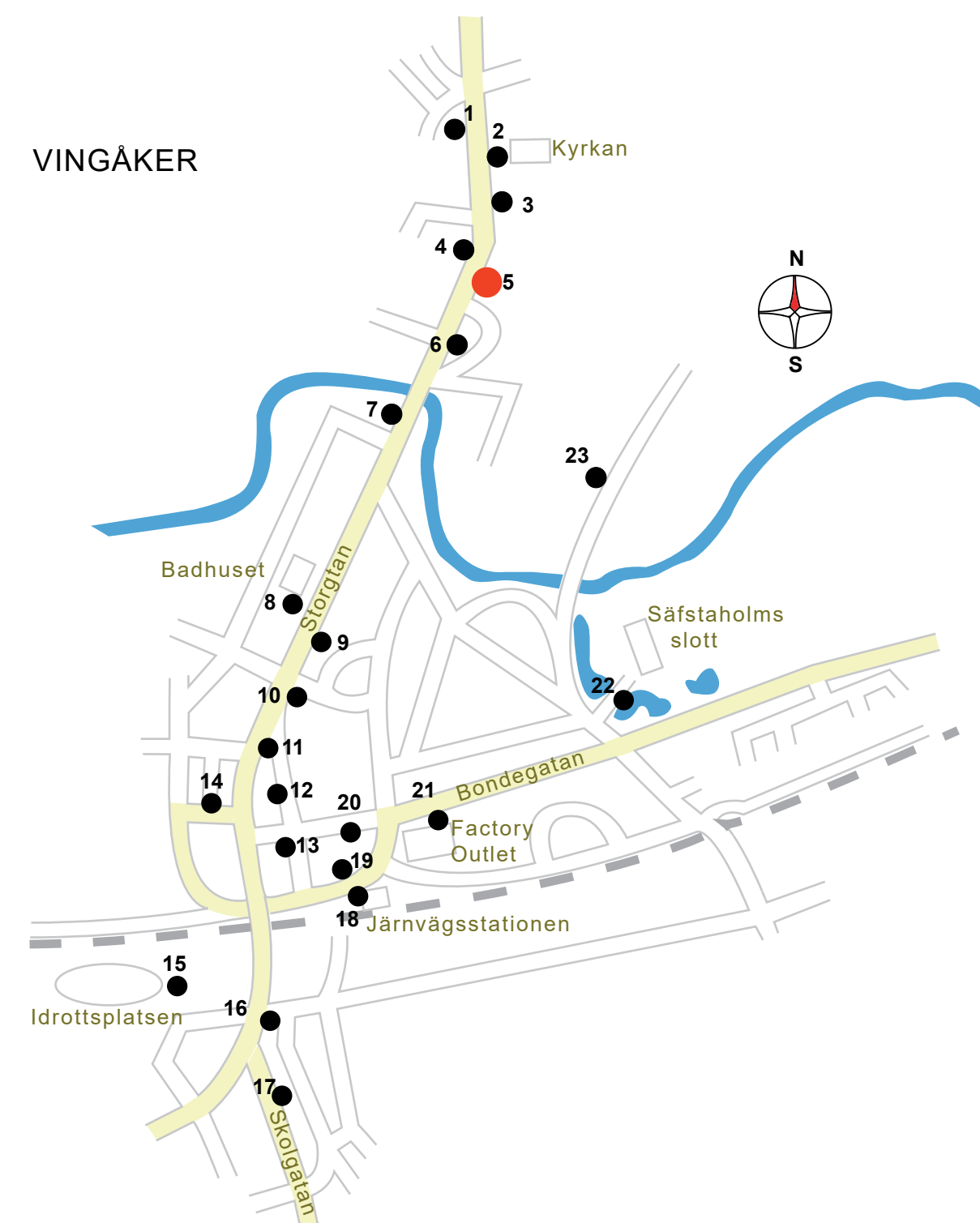
Tidigare fanns bara hemsydda eller skräddarsydda plagg. Då tog först skräddaren mått på kunden och sydde sedan plagget. Nu lät bröderna i stället sy upp ett lager med kläder som de kunde sälja utan att mått hade tagits på kunden. Denna nya typ av sömnad kallades lagersömnad. På så vis blev plaggen billigare. Ute i Europa var detta redan i full gång. I Sverige var lagersömnad något helt nytt.

Åsens marknad. Målning från 1840-talet av konstnären R. W Ekman.

Marknaden 22 september 1915. Fotografiet är taget från kyrkan.

1. Information om skyltarna
Hembygds museet	9. Krigstider
Storgatan 30-32	18. Information om skyltarna
Järnvägsstationen
2. Bröllop och kyrkokläder
V. Vingåkers kyrka	10. Widengrens baracker
Konsum	19. Kläder och politik
Järnvägsparken
3. Barnkläder
Kyrkskolan	11. Tonåringar
Trekanten	20. Yrkeskläder
ICA
4. Vingåkersdräkten
Åsens gård	12. Underkläder
Köpmangatan 13	21. Klädfabrik och mode
Factory Outlet
5. Åsens marknad
Gamla marknadsplatsen	13. Den ideala kroppen
Biblioteket	22. Kläder och klass
Säfstaholms slott
6. Filmstjärnelook
Biografen	14. Arbetskraft sökes
Vårdcentralen	23. Så här klär jag mig!
Hansjöskolan
7. Konfektionsarbete
Åbrogården	15. Idrott och fritid
Idrottsplatsen	
8. Badkläder
Badhuset	16. Second hand & Yrkeskläde
Vingåkers second handbutik	
	17. Takåsen
Skolgatan 13	

Åsens marknad

Omsättningen ökade och 1896 startade bröderna en av Sveriges allra första konfektionsverkstäder i Vingåker, nära den nya järnvägsstationen. Företaget Widengrens skulle senare komma att växa till ett stort och berömt företag med flera hundra anställda.

Nu tillbaka till Åsens marknad. Förutom tyger såldes spannmål, matvaror, sötsaker, verktyg, humle till öl och annat smått och gott. För den som ville roa sig fanns positivhalaren med sin apa, världens minsta dam, gubben med tittskåpet och exotiska djur. Någon gång hände det att en missbildad kalv med två huvuden visades upp. Den första karusellen kom 1880. En tur kostade 25 öre. Men allt gick inte lugnt och fredligt till. Det förekom också mycket fylla och bråk. Ibland ledde det till gängslagsmål mellan olika socknar.

Det var vanligt att samhällen hade marknader två gånger per år, en på våren och en på hösten. Åsens marknad hölls i april och i september. Ända från sockenmagasinet,

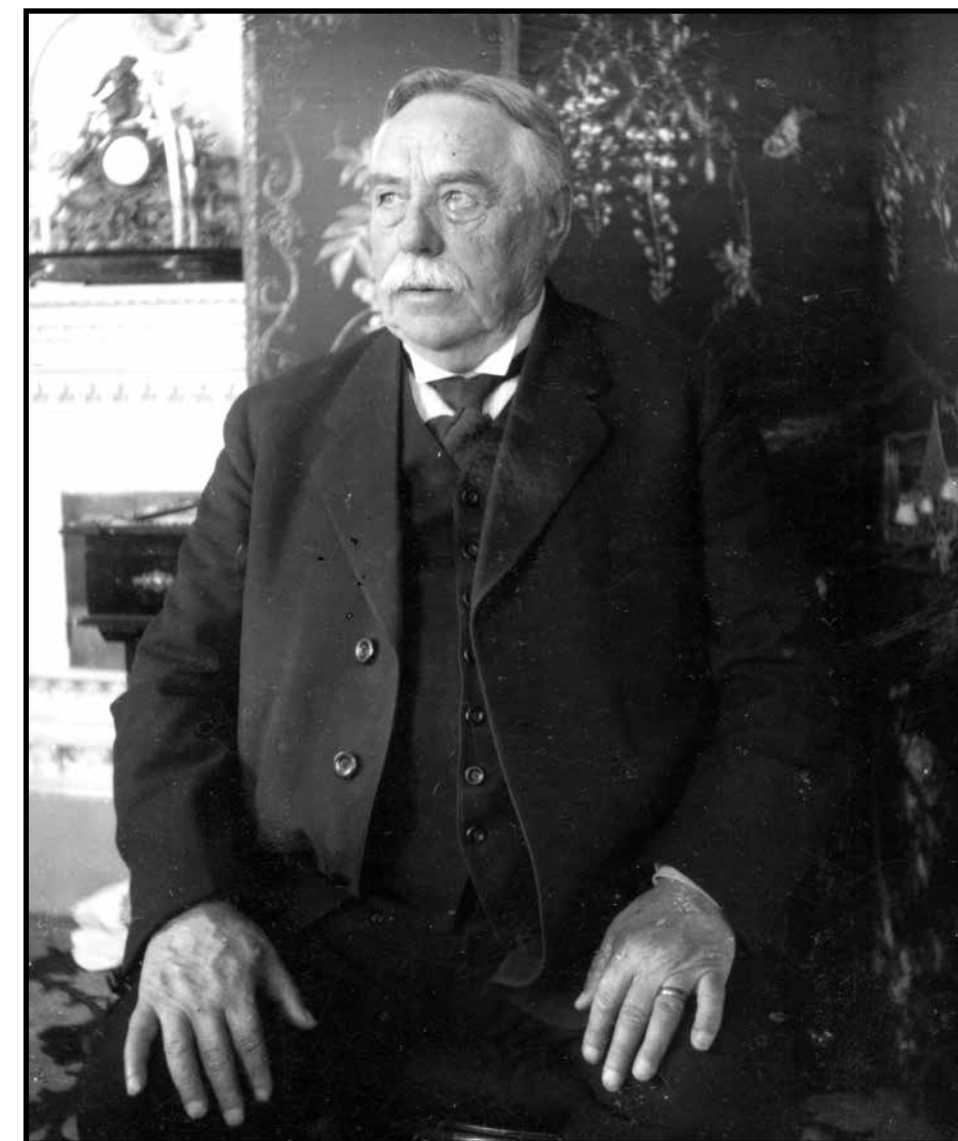
förbi kyrkan och ner till åbron var det fullt av salustånd. När det var marknad var det högtidlig stämning i hela socknen. Det var till och med lovday i skolan.

Den sista marknaden hölls i september 1934. Men redan vid sekelskiftet minskade intresset för marknaden. Orsakerna var flera. 1864 infördes näringsfrihet och många småaffärer öppnade i samhället. Transportförhållandena förbättrades med tåg och bil. Med andra ord, det moderna samhället växte fram och marknadsplatser blev inte längre nödvändiga. Nu kunde man ju köpa sina tyger och matvaror i affärer året runt i stället.

En av de första som fick bedriva detaljhandel i Vingåker var handlare Lindahl. Han bodde på Åsens gård här på andra sidan Storgatan. Lindahl var en hård affärsman. Det sägs till och med att kyrkoherden varnade folk för två saker: djävulen och handlare Lindahl.

Den sista marknaden 1934. Många butiker hade öppnat och kommunikationerna hade blivit bättre. Marknaden var inte lika viktig längre. Foto: Oscar Helén.

Per Widengren började sin karriär med 33 öre på fickan och slutade sitt liv 1926 som miljonär. Här på sin 75-årsdag 1924. Fotograf Oscar Helén.

Widengrens tillskärarverkstad omkring år 1900. Vid symaskinen sitter Anna Strömberg. De fyra männen är Granath, Flack, Backman och Helén.

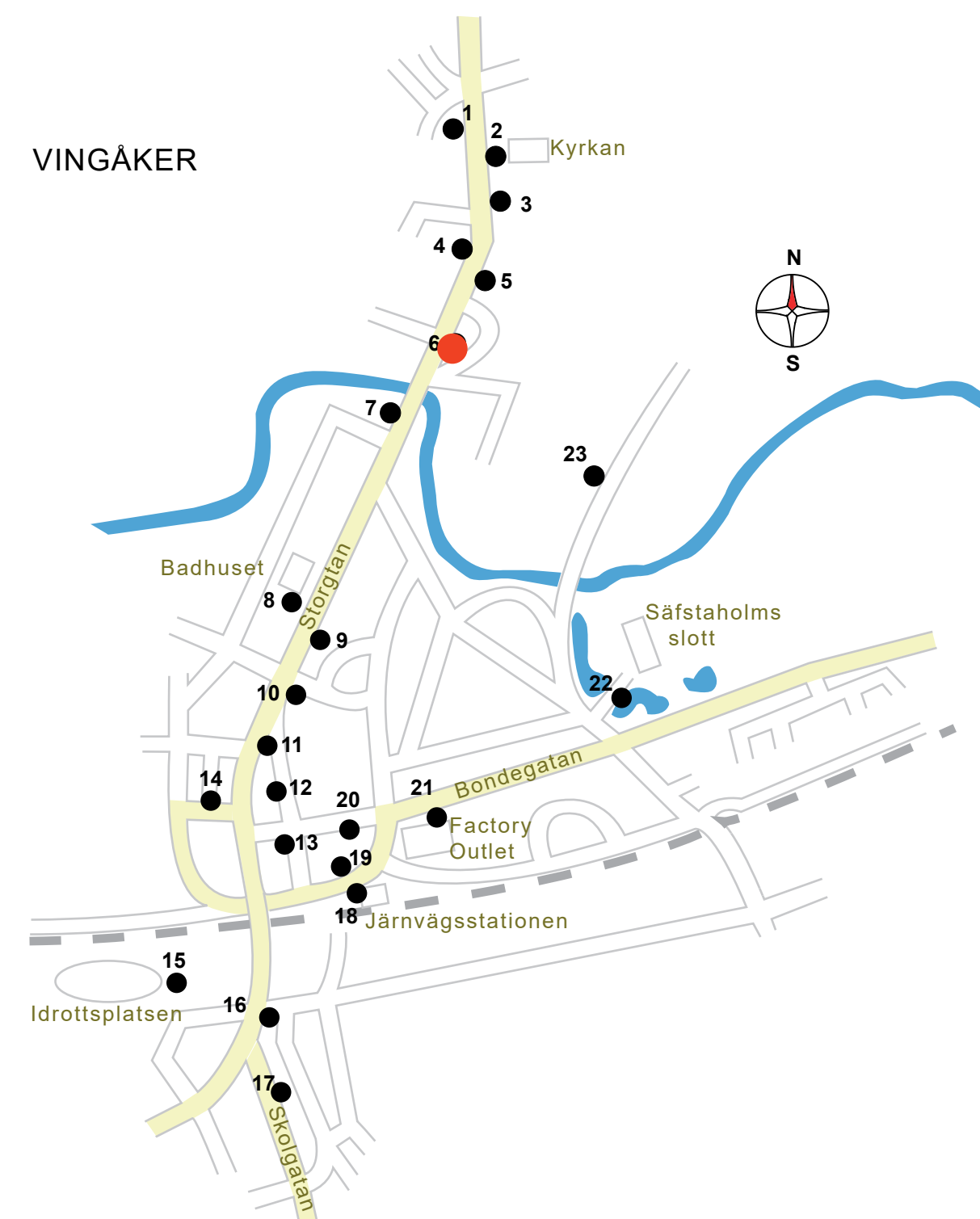
Filmstjärnelook

Vingåkersbiografen är en av Sveriges allra äldsta biografen som fortfarande används. När den invigdes 1906 fanns bara stumfilm. Ofta satt en pianist eller orkester och ackompanjerade filmen.

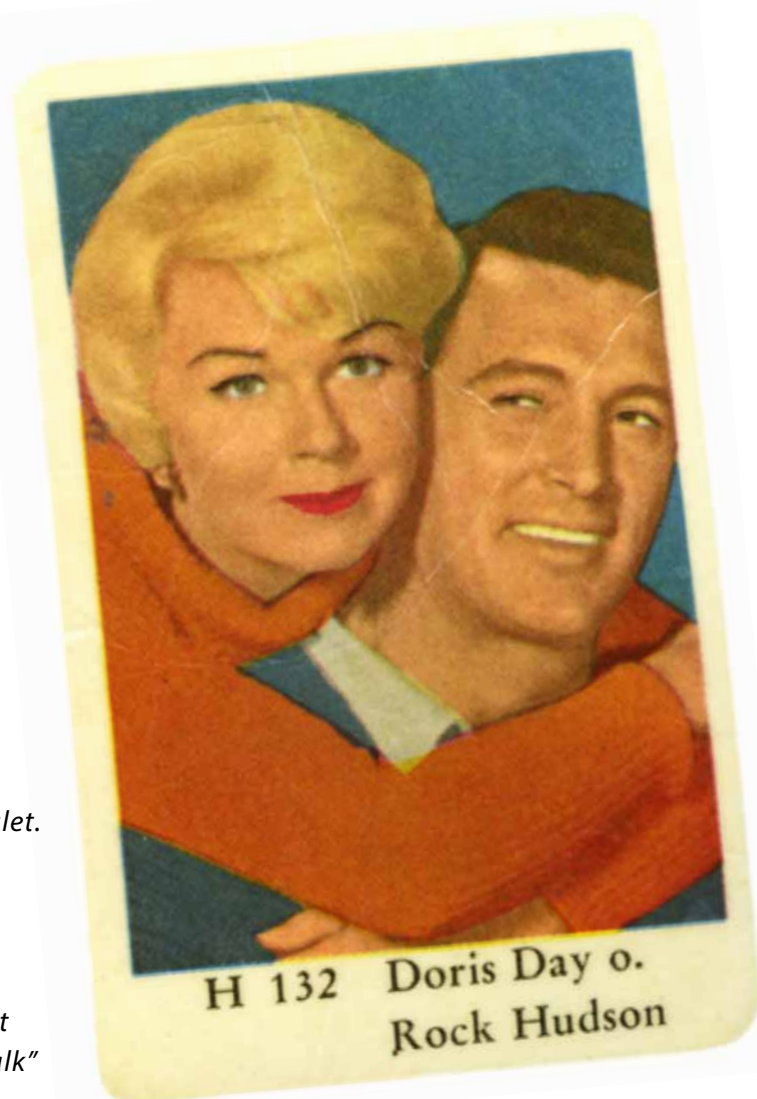
När ljudfilmen slog igenom i slutet av 1920-talet fick skådespelarna mer uppmärksamhet. Det var då filmstjärnorna började bli riktiga filmstjärnor. Kopplingen mellan filmindustrin och modeindustrin växte sig allt starkare.

Modetidningar började skriva om filmstjärnornas ”look”. Societetsdamer och kungligheter var inte längre de självklara modeikonerna. Många ville se ut som sina filmidoler och deras kläder kopierades överallt.

Det talades om att ha rätt "personlighet". Man skulle vara omtalad, charmerande och älskvärd. Kläder och smink var ett sätt att förbättra sin "personlighet".

- 1. Information om skyltarna**
Hernbygds museet
- 2. Bröllop och kyrkokläder**
V. Vingåkers kyrka
- 3. Barnkläder**
Kyrkskolan
- 4. Vingåkersdräkten**
Åsens gård
- 5. Åsens marknad**
*Gamla marknads-
platsen*
- 6. Filmstjärnelock**
Biografen
- 7. Konfektionsarbete**
Åbrogården
- 8. Badkläder**
Badhuset
- 9. Krigstider**
Storgatan 30-32
- 10. Widengrens baracker**
Konsum
- 11. Tonåringar**
Trekanten
- 12. Underkläder**
Köpmangatan 13
- 13. Den ideala kroppen**
Biblioteket
- 14. Arbetskraft sökes**
Vårdcentralen
- 15. Idrott och fritid**
Idrottsplatsen
- 16. Second hand & Yrkeskläde**
Vingåkers second handbutik
- 17. Takåsen**
Skolgatan 13
- 18. Information om skyltarna**
Järnvägsstationen
- 19. Kläder och politik**
Järnvägsparken
- 20. Yrkeskläder**
ICA
- 21. Klädfabrik och mode**
Factory Outlet
- 22. Kläder och klass**
Säfstaholms slott
- 23. Så här klär jag mig!**
Hansjöskolan

Filmisar var populära att samla under 1950- och 60-talet. Doris Day och Rock Hudson spelade mot varandra i tre filmer. Den mest kända "Pillowtalk" kom 1959.

Ett av de första exemplen på hur en film påverkar modet är *The Platinum Blonde* (1931) med Jean Harlow. När hennes blonda hår och ärmlösa klänning visades på filmduken blev det mode. I mitten av 1940-talet blev trenchcoaten populär tack vare deckarfilmer med bland andra Humphrey Bogart. T-shirten blev modern i början av 1950-talet tack vare Marlon Brando.

I slutet av 1950-talet bar Brigitte Bardot en rutig klänning. Än idag kallas mönstret ”bardot-rutig”. Listan på hur skådespelare har påverkat klädmödet kan göras lång.

” Man ville se ut som Ingrid Bergman.
Tänk om man vore såå snygg tänkte man.
I tonåren ville man ju se ut som filmstjärnorna!

Birgit, född 1937

historien i sömmland

Under andra världskriget, med ransoneringar och stängda gränser, fick de europeiska modehusen svårt att arbeta. Istället blev Hollywood utgångspunkt för modet. Det blev biofilmerna som visade publiken de senaste modenyheterna. Man sa "What Hollywood designs today you will be wearing tomorrow", ("Det Hollywood designar idag kommer ni att bära i morgon").

Än idag syns filmstjärnorna i modemagasin. Men nu får de konkurrens från många olika håll. Dokusåpakändisar, popidoler och kungligheter trängs om utrymmet i modemagasin, teve och internet.

På Vingåkersbiografen har många filmer visats under årens lopp. När teven slog igenom från slutet av 1950-talet minskade biobesöken. Tidigare kunde populära biofilmer visas i ett par veckor med föreställningar varje kväll. Ibland ringlade sig biljettkön ända hit ut på gatan.

Då var man inte lika bortskämd med rörlig bild som vi är idag. Så biobesöket blev något speciellt och man tog gärna på sig lite finare kläder.

Hur klär du dig när du går på bio idag?
Klär du upp dig eller
går det lika bra med mysbyxor?

” 1957 var jag 20 år och jobbade extra på biografen. Det var så mycket folk som gick på bio då, det var ju fullsatt!
Det var det nöjet folk hade innan teven kom.
En gång gav jag en biobiljett till min mor.
Hon sa att hon bara kunde gå om hon hade något fint att sätta på sig, inte annars.
Man gick inte vardagsklädd på bio.
Det gjorde man ju inte.
Det var kapp och något snyggt under.

Birgit, född 1937

” En bioföreställning var en ganska stor grej på 50-talet. Det var ett avbrott från vardagen, en riktig fest och då klädde man upp sig. Inte hade man samma kläder som på dagen!
Jag hade väl polotröja och skinnjacka.
Dom äldre gick nog i kostym.

Harry, född 1939

VÄSTRAVINGÅKERSHEMBYGDSFÖRENING

Vingåkersbiografen 1906, huset är helt nybyggt. Byggnaden kallas också Godtemplarlokalen och har använts som samlingslokal för teatrar, fackföreningar, kyrkan, auktioner mm. Biografen drivs fortfarande i IOGT-NTOs regi och de visar alltifrån gamla klassiker till nya hollywoodfilmer.

VÄSTRAVINGÅKERSHEMBYGDSFÖRENING

Biografmaskinisten
Karl Eriksson, även
kallad Bio-Kalle.
1950-tal.

tema kläder
kropp
och
konfektion

Konfektionsarbete

- klädsel på jobbet?

”

Jag hade alltid kostym på jobbet.

Det kunde komma en kund när som helst och jag måste kunna representera företaget.

Flickorna hade kjol, blus eller klänning.

Det var ju inget tvång med klädseln för dom.

Skjorta och slips. Det har jag fortfarande, det är en vanesak, den saken är klar. Jag går knappt på toa utan slips ens än gång!

”

Bernt, född 1927

”

Vi var så tråkigt klädda på jobbet.

På 50-talet hade vi alltid förkläde när vi sydde för att skydda våra kläder. Några år på 60-talet var det modernt med en stor nylonrock på jobbet.

Det var både för man tyckte det var snyggt och för att det var praktiskt tror jag.

Jag tror inte man var mer modemedveten bara för att man jobbade inom konfektionen.

”

Helena, född 1938

”

Om man jobbade inom konfektionsindustrin

hade man nog råd att köpa kostym oftare.

Dom fick ju köpa till förmånliga priser. Och var man med i produktionen såg man vart modet var på väg och fick ett större intresse. På så sätt var man nog lite

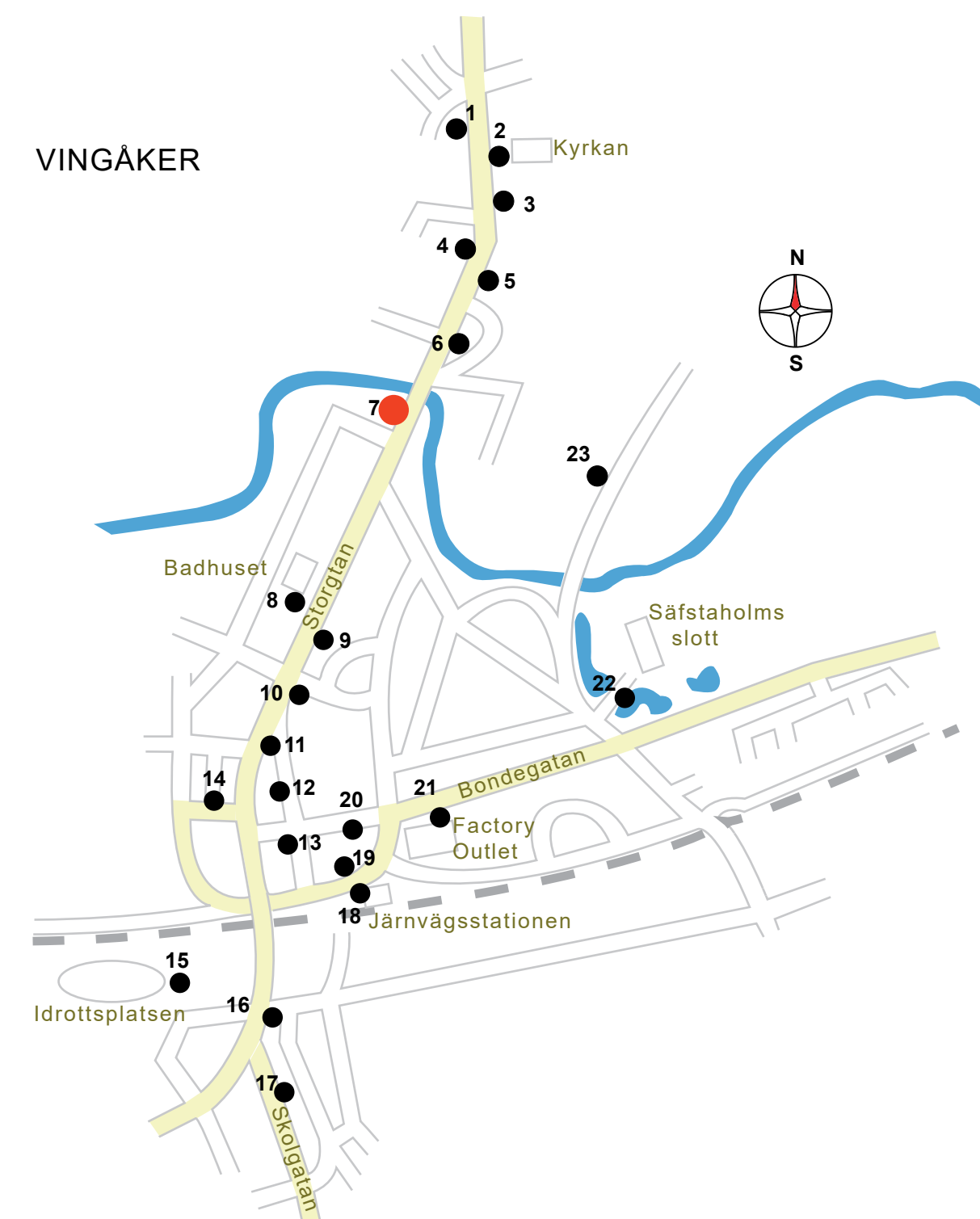
mer välklädd. Men idag tror jag inte att Vingåkersbor är mer välklädda än genomsnittet. Jag tror vi ser ut

”

Harry, född 1939

Personalen på Ljungströms år 1942. Alla är propert klädda till fototillfället. Männen i kostym och kvinnorna i klänning eller kjol och blus. Längst ut i bildens vänsterkant står ägarens son Reidar Ljungström som senare skulle ta över företaget.

1. Information om skyltarna
Hembygdsmuseet

2. Bröllop och kyrkokläder
V. Vingåkers kyrka

3. Barnkläder
Kyrkskolan

4. Vingåkersdräkten
Åsens gård

5. Åsens marknad
Gamla marknadsplatsen

6. Filmstjärnelook
Biografen

7. Konfektionsarbete
Åbrogården

8. Badkläder
Badhuset

9. Krigstider
Storgatan 30-32

10. Widengrens baracker
Konsum

11. Tonåringar
Trekanten

12. Underkläder
Köpmangatan 13

13. Den ideala kroppen
Biblioteket

14. Arbetskraft sökes
Vårdcentralen

15. Idrott och fritid
Idrottsplatsen

16. Second hand & Yrkeskläde
Vingåkers second handbutik

17. Takåsen
Skolgatan 13

18. Information om skyltarna
Järnvägsstationen

19. Kläder och politik
Järnvägsparken

20. Yrkeskläder
ICA

21. Klädfabrik och mode
Factory Outlet

22. Kläder och klass
Säfstaholms slott

23. Så här klär jag mig!
Hansjöskolan

Konfektionsarbete

Widengrens och Ljungströms hette de två största klädillverkarna i Vingåker under 1900-talet. Båda företagen har haft konfektionsverkstad här på Åbrogården. Ljungströms övertog lokalerna 1937 när Widengrens flyttade till sin nya fabrik, som idag är Vingåkers Factory Outlet. Ljungströms hade kvar klädproduktion här till 1970.

Widengrens öppnade sin första konfektionsverkstad 1896. Den låg nere vid järnvägen och var en av de första i Sverige. Snart öppnade de även en verkstad här på Åbrogården.

I början anlätade företagen skräddare och sömmerskor som satt hemma och sydde. Det kallades lönsömnad. Ofta hjälpte hela familjen till. De kom till verkstaden och hämtade tillskurna tyger och lämnade senare tillbaka färdigsydda plagg. Lön fick de om plagget blev godkänt i den så kallade avsyningen.

I takt med att konfektionsindustrin utvecklades fick fler fast anställning. På syavdelningarna behövdes mest personal och där jobbade mest kvinnor.

Det fanns olika nivåer bland sömmerskorna. De som behärskade alla tempon (=symoment) kunde få arbeta som "reserver". Det innebar ett mer varierat arbete

Huset som ligger till vänster om huvudbyggnaden byggdes 1920 av Widengrens som bostadshus kombinerat med verkstad. Det kallades i folkmun Kärringträtan eller Trätan. Åbrogården byggdes från början som kraftstation.
Bilderna till vänster: hemsömmerska Eva Pettersson.

eftersom man fick hoppa in och sy där det behövdes. Ena dagen kunde det vara kappor, andra dagen kostymbyxor. Reserverna tjänade mer än vanliga sömmerskor.

Männen arbetade främst i pressverkstaden, på lagret, på skäret eller i ledningen. Det fanns två olika sorters pressare, underpressare och a-pressare. A-press var slutpressen när plagget var klart. Det kunde exempelvis innebära att göra pressveck på byxor och ta bort de sista kritmarkeringarna. A-pressare arbetade i stående ställning med tunga järn på så kallade presshästar. Det användes mycket kemikalier och en del blev sjuka. A-press ansågs vara ett tungt arbete och man tyckte inte att kvinnor var lämpliga. Pressare hade något högre lön än sömmerskor, vilket var en källa till irritation. Många gånger har facket varit inblandat i diskussioner kring lönerna.

” Jag har alltid tyckt att lönen för sömmerskor var för dålig. Det räckte bara till mat och hyra och kanske någon kjol.

Det dröjde länge innan man började prata om jämlikhet. På 70-talet sa jag till facket att jag ville bli underpressare med samma lön som dom manliga underpressarna. Fackgubben kunde inte förstå hur jag kunde fråga det!

Helena, född 1938

” Det var tungt att vara pressare, så det var nästan bara killar som var det. På skäret kunde det vara en del flickor. Och i verkstan var det nästan hundra procent flickor. Flickorna var snabbare i fingrarna på vissa saker. Om man jobbade som reserv hade man några fler ören i timmen. A-pressen hade också lite mer än andra. Det var ett mer kvalificerat jobb.

Bernt, född 1927

Det var nästan bara kvinnor som sydde. Här är sömnadsavdelningen på Widengrens verkstad. I "diket" mellan borden skickas plaggen mellan sömmerskorna. 1930-tal.

I pressverkstaden arbetade nästan bara män. Här är Widengrens verkstad, 1940-tal.

Badkläder

Detta hade ingen sett före mitten av 1800-talet -
- att människor badade offentligt och bara för nöjes
skull. Och att de tog på sig särskilda kläder.

Kroppen fick inte visas och både kvinnor och män
bar badkläder med långa ärmor och vadlånga byxor.
Materialet var ylle. Badkläderna kompletterades gärna
med strumpor och skor och kvinnorna bar oftast badhatt.
På 1880-talet började männen använda hel baddräkt med
korta ärmor och korta ben. En sådan dräkt för kvinnor
lanserades för första gången 1909.

Ett parasoll var ett bra skydd mot solbränna. Ju ljusare
skinn desto finare eftersom det syntes att man inte var
tvungen att vara utomhus och arbeta. Detta bleka ideal
varade fram till 1920-talet.

De första badgästerna var välbeställda stadsbor som
sökte sig ut till vad som senare skulle komma att kallas
badorter. Att bada utomhus var annars något man
gjorde för att tvätta sig, utan att någon annan såg på.
Åtminstone inte någon av det andra könet.

I Vingåker kunde man i början av 1900-talet gå till en
badstuga som låg på andra sidan ån. Se fotot nedan. Här
kunde man även tvätta kläder.

Läppebadet vid 1900-talets början. Man ville inte bli solbränd.
Ju vitare i hyn desto finare.

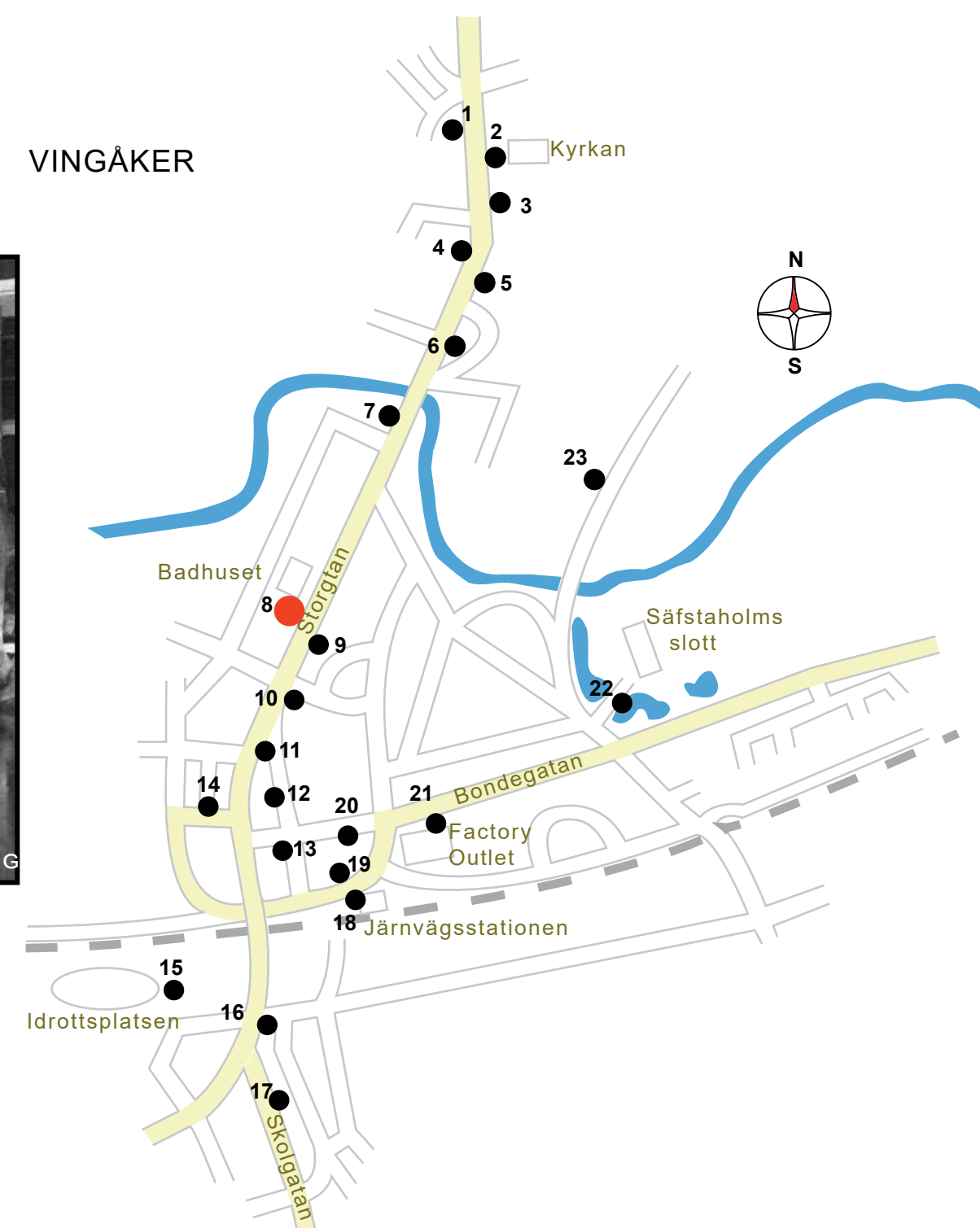
Tvättstugor utanför Vingåkers första badstuga, som var kombinerad
tvättstuga och bad. Troligen 1910-tal.
Det nuvarande badhuset öppnade 1985.

” På 20-talet hade badhuset små hytter att klä om i
och en grönmålad träbalja att bada i. Jag och mina
två systrar fick bada samtidigt. Sen badade mamma
i samma vatten. För det kostade 1 krona per gång
oavsett hur många som badade i baljan. Det kostade
extra för tvål och handduk. ”

Gunborg, född 1920

På 1930-talet började kvinnor använda tvådelad baddräkt.
Men det betydde inte att man visade naveln. Något så
oanständigt kunde man inte göra! Ungefär samtidigt kom
de första badbyxorna för män. Efter andra världskriget
utvecklades nya syntettyger och badkläderna blev mer
snabbtorkande.

Den första modellen av det vi idag kallar bikini
designades 1946. Det var några dagar efter Amerika
sprängde Bikiniatollen i Stilla Havet i två delar med en
atombomb. Det nya badplagget fick heta bikini. Bikinin
väckte anstöt och förbjöds bland annat i Amerika, Italien
och Spanien. Först vid slutet av 1950-talet blev bikinin
accepterad och populär.

1. Information om skyltarna
Hembygds museet	9. Krigstider
Storgatan 30-32	18. Information om skyltarna
Järnvägsstationen
2. Bröllop och kyrkokläder
V. Vingåkers kyrka	10. Widengrens baracker
Konsum	19. Kläder och politik
Järnvägsparken
3. Barnkläder
Kyrkskolan	11. Tonåringar
Trekanten	20. Yrkeskläder
ICA
4. Vingåkersdräkten
Åsens gård	12. Underkläder
Köpmangatan 13	21. Klädfabrik och mode
Factory Outlet
5. Åsens marknad
Gamla marknadsplatsen	13. Den ideala kroppen
Biblioteket	22. Kläder och klass
Säfstaholms slott
6. Filmstjärnelook
Biografen	14. Arbetskraft sökes
Vårdcentralen	23. Så här klär jag mig!
Hansjöskolan
7. Konfektionsarbete
Åbrogården	15. Idrott och fritid
Idrottsplatsen	
8. Badkläder
Badhuset	16. Second hand & Yrkeskläde
Vingåkers second handbutik	
	17. Takåsen
Skolgatan 13	

Badkläder

” Vid mitten av 40-talet hade jag tvådelad baddräkt. Underdelen gick upp i midjan så man inte visade naveln. Det ville man ju inte göra. Sen när man började visa naveln tyckte jag det var vågat. Men man vänjer sig fort. ”

Märta, född 1924

” Min pappa hade en svart baddräkt. Jag minns att han hade den väldigt länge. Till slut fick mamma honom att köpa badbyxor. ”

Birgit, född 1937

Simkola vid Sjögöle 1983. Publicerad i Katrineholms-Kuriren 9 juli 1983.

Vid sjön Tisnaren, sommaren 2006.

” Man hade ju badbyxor i ylle. Första gången man tog fram badbyxorna för säsongen kunde det vara malhål. När man hade badat vägde dom ett kilo. Och dom tog lång tid att torka. ”

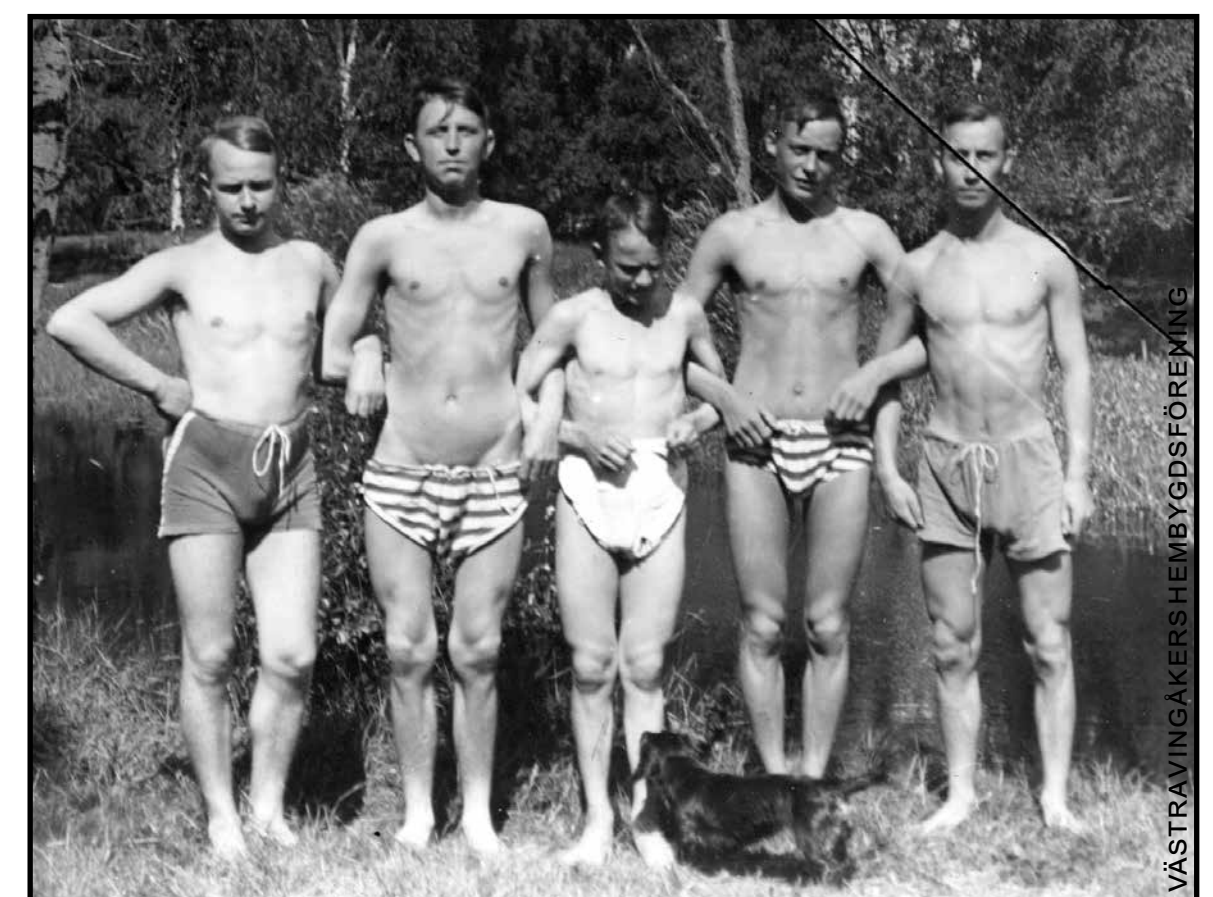
Harry, född 1939

” När jag var ung badade vi en gång i veckan. Man tog rena kläder på söndagen och på måndag satte man på sig vardagskläder som man hade till fredag. Så man hade ju samma kläder hela veckan! Vi kan inte ha luktat så gott. ”

Helena, född 1938

Utanför Vingåker, 1920-30-tal.

Badstället i Säftaholmsparken i Vingåker. Yllebadbyxor fick knytas åt ordentligt när de var blöta, annars kunde de kasa ned. Foto Oscar Linderöth.

Krigstider

Under första och andra världskriget var det ransonering i de flesta länder i Europa. Det gällde även Sverige. Mycket tyger reserverades för militären och konfektionsverkstäderna fick börja sy militärkläder.

*Vi gjorde kappor och byxor till militären.
Det var staten som gav order om det, så det var bara att göra. Det andra fick läggas åt sidan.
Jag kommer ihåg de sjuhelsikes stora tygbuntarna som skulle bli militärkläder. Det var oljetyger och en bal vägde väl 50-70 kg!*

Bernt, född 1927

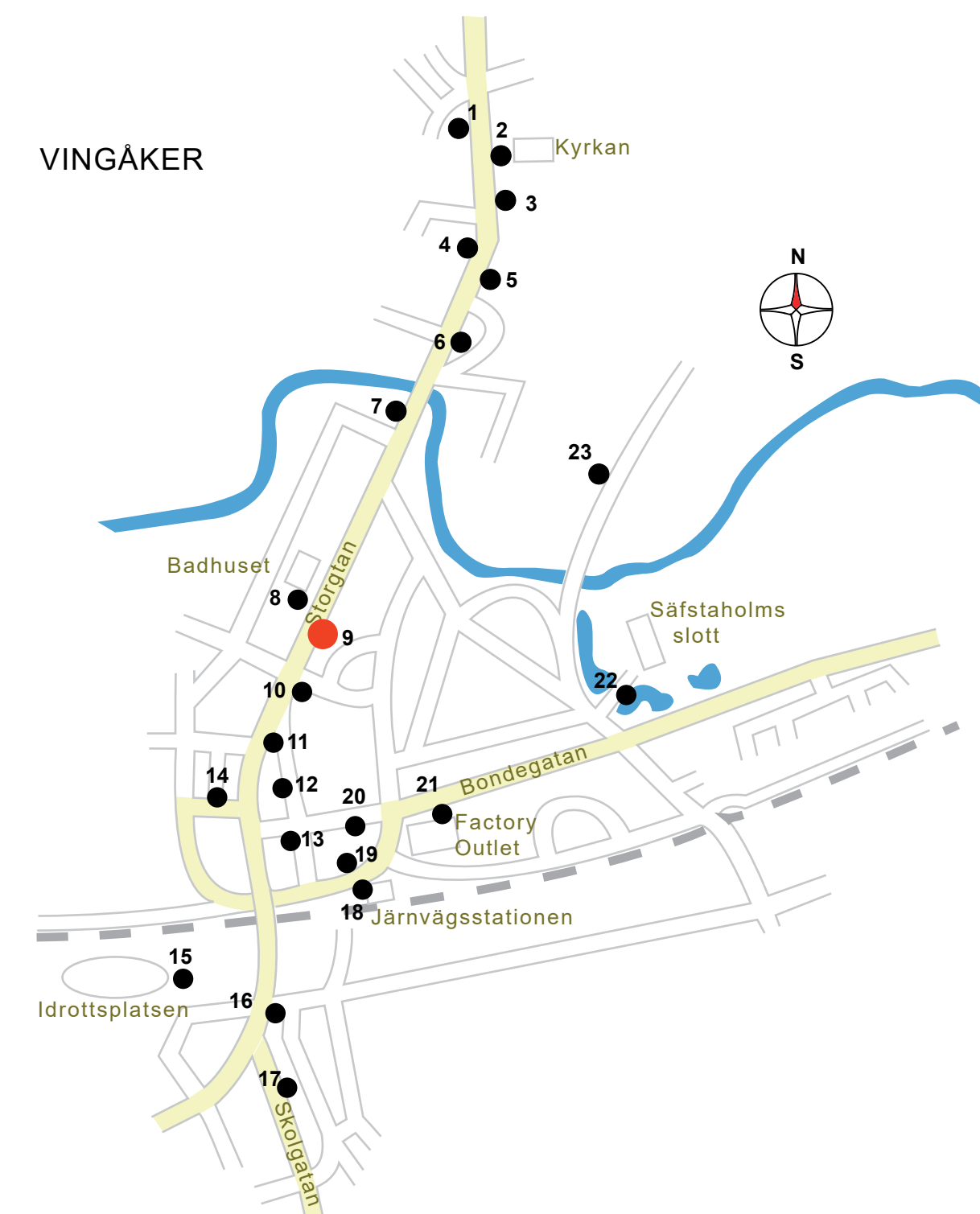
I Vingåker fick konfektionsföretagen Widengrens och Ljungströms stora order under andra världskriget. Även i mindre verkstäder, som Wingåkers Konfektions AB, syddes militärkläder. Wingåkers Konfektions AB låg här på andra sidan Storgatan mellan åren 1924 och 1969.

För konfektionsindustrin innebar militärkläderna en utveckling av produktionen. Man lärde sig mycket om passform, tillskärning och massproduktion. Det skulle ju tillverkas mycket under kort tid.

Under både första och andra världskriget var det många kvinnor som började arbeta utanför hemmet. De tog över männens arbeten medan männen var inkallade. Kvinnorna blev t. ex konduktörer eller industriarbetare, ofta med lånade plagg ur männens garderober. När kriget tog slut fick de flesta kvinnor återgå till hemmets sysslor.

*När Tyskland invaderade Norge försvann många män från konfektionsfabrikerna.
Då fick damer rycka in som pressare.
Annars var det nästan bara män som var pressare.*

Ragnhild, född 1924

1. Information om skyltarna
Hembygds museet	9. Krigstider
Storgatan 30-32	18. Information om skyltarna
Järnvägsstationen
2. Bröllop och kyrkokläder
V. Vingåkers kyrka	10. Widengrens baracker
Konsum	19. Kläder och politik
Järnvägsparken
3. Barnkläder
Kyrkskolan	11. Tonåringar
Trekanten	20. Yrkeskläder
ICA
4. Vingåkersdräkten
Åsens gård	12. Underkläder
Köpmangatan 13	21. Klädfabrik och mode
Factory Outlet
5. Åsens marknad
Gamla marknadsplatsen	13. Den ideala kroppen
Biblioteket	22. Kläder och klass
Säfstaholms slott
6. Filmstjärnelook
Biografen	14. Arbetskraft sökes
Vårdcentralen	23. Så här klär jag mig!
Hansjöskolan
7. Konfektionsarbete
Åbrogården	15. Idrott och fritid
Idrottsplatsen	
8. Badkläder
Badhuset	16. Second hand & Yrkeskläder
Vingåkers second handbutik	
	17. Takåsen
Skolgatan 13	

På andra sidan Storgatan låg Wingåkers Konfektions AB 1924-1969. I början av 50-talet hade de ett trettiotal anställda och fyra-fem skräddare som satt hemma och sydde lönsömnad. 1969 såldes firman till Ljungströms. Fotografiet är från mitten av 1950-talet. Huset revs 2006.

tema kläder kropp och konfektion

Krigstider

*Vi hade inte mycket barnkläder i min generation, det var ju krigstider.
Ransoningarna höll i till tidigt 50-tal.
Tyger, kläder och skor.
Det var kuponger på det mesta. ”*

Harry, född 1939

Under andra världskriget när ransoningar tillhörde vardagen, formades klädmotet därefter. Kuponger medförde ett mode där inte mycket tyg fick gå åt. Gardiner kunde sys om till en klänning eller en skjorta. En gammal klänning piffades till med ny spetskant eller syddes om till blus. Vissa kvinnor målade sina ben med kastanjevatten för att imitera lyxiga silkesstrumpor. Uppfinningsrikedomen var stor.

Även konfektionsindustrin fick vara påhittig och utveckla alternativa material. Under första världskriget tillverkade vingåkersföretaget Widengrens t. ex en kostym av cellull, även kallat papperstyg. Se bilden nedan till höger. Den var väldigt känslig och blev alldeles skrynklig i regn.

Officerare vid Skenäs 1902.

Flera klädesplagg har utvecklats i krigstid eller av militären. En del av dem är fortfarande populära, som t-shirt och trenchcoat.

Den första t-shirten tillverkades 1871 av Fruit of the Loom i USA. Den engelska marinen kortade av ärmarna på 1890-talet. Så skapades det som vi idag kallar t-shirt. Men det var inte förrän filmstjärnan Marlon Brando använde den i början av 1950-talet som den blev riktigt populär.

Trenchcoaten specialtillverkades i början av 1900-talet för det engelska flygvapnet. Precis som med t-shirten krävdes det en filmstjärna för att göra plagget populärt. Denna gång var det Humphery Bogart på 1940-talet.

Andra uniformsplagg och skärningar som har kopplingar till det militära är cardigan (befälhavare Cardigans kraglösa jacka i Krimkriget 1854-56), raglanärm (general Raglan i Krimkriget) och duffel. Samtliga plagg har överlevt både krig och modetrender.

Kostym av cellull, "papperstyg", tillverkad av Widengrens under första världskriget. Kostymen ägs av Västra Vingåkers hembygdsförening och kan ses på hembygdsmuseet.

Idag används uniformsmode och kamouflagemönster flitigt av modebranschen. Kamouflagemönstrade kläder finns i de flesta storlekar, till och med för bebisar. Men det som från början var ett krigiskt mönster, går nu alldeles utmärkt att blanda med t. ex blommigt och rosa.

Lottorna Wilma Edin, Siv Ericsson och Signe Lagerkrantz fick rycka in med utspising i ett provisoriskt kök när flyktingar anlände till Vingåker vid andra världskrigets slut.

Widengrens baracker

När industrialiseringen kom igång i slutet av 1800-talet ökade inflyttningen till städer och tätorter. De nyinflyttade arbetarna behövde någonstans att bo. Ofta var det arbetsgivaren som ordnade med boendet för de anställda. Företagen räknade med att personalen gjorde ett bättre arbete om de fick funktionella och trivsamma bostäder.

Vid sekelskiftet kom många arbetssökande till Vingåker, både från landsbygden och från utlandet. Då var Widengrens det största konfektionsföretaget här. Widengrens byggde bostäder till sin nya personal på flera ställen i samhället. 1902 byggde de fyra stora tvåvåningshus här på Storgatan med fyra lägenheter i varje byggnad. Husen kallades för "Widengrens baracker".

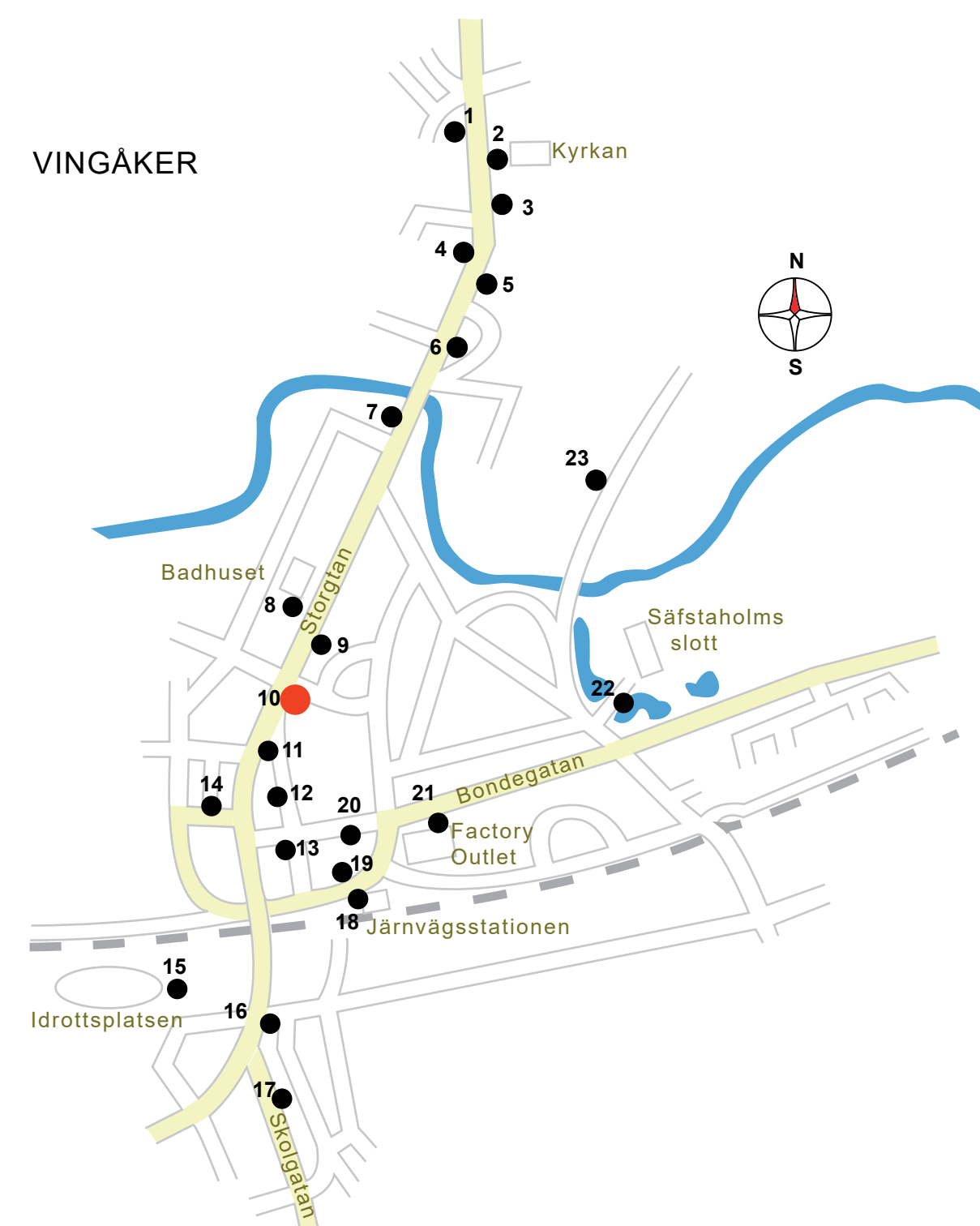
Några årtionden senare skulle bostadsbyggandet i Sverige komma att bli en politisk fråga. Den socialdemokratiska partiledaren (senare statsminister) Per-Albin Hansson

höll 1928 ett tal där han myntade begreppet "det svenska folkhemmet". I folkhemmet skulle medborgarna leva ett tryggt liv med tillgång på mat, kläder, sjukvård och bostäder. Boendet blev politik. Moderna bostäder byggdes med vatten, el och avlopp.

Det lagstiftades om arbetsvillkor och ledighet. 1938 kom lagen om två veckors semester per år och 1958 sjönk arbetsveckan från 48 till 45 timmar. Företag började tänka på sina arbetares välbefinnande. Inte bara i form av personalbostäder.

Widengrens köpte mark vid Lystersta, vid sjön Tisnaren. Där skulle de anställda kunna tillbringa tid när de var lediga. 1948 invigdes badplatsen med bastu, idrottsplats och byggnad med sällskapsrum och kök.

Andra trivselåtgärder var till exempel företagets stora lucia- och julfester och musikanläggningen i fabriken där personalen kunde önska musik.

1. Information om skyltarna
Hembygds museet	9. Krigstider
Storgatan 30-32	18. Information om skyltarna
Järnvägsstationen
2. Bröllop och kyrkokläder
V. Vingåkers kyrka	10. Widengrens baracker
Konsum	19. Kläder och politik
Järnvägsparken
3. Barnkläder
Kyrkskolan	11. Tonåringar
Trekanten	20. Yrkeskläder
ICA
4. Vingåkersdräkten
Åsens gård	12. Underkläder
Köpmangatan 13	21. Klädfabrik och mode
Factory Outlet
5. Åsens marknad
Gamla marknadsplatsen	13. Den ideala kroppen
Biblioteket	22. Kläder och klass
Säfstaholms slott
6. Filmstjärnelook
Biografen	14. Arbetskraft sökes
Vårdcentralen	23. Så här klär jag mig!
Hansjöskolan
7. Konfektionsarbete
Åbrogården	15. Idrott och fritid
Idrottsplatsen	
8. Badkläder
Badhuset	16. Second hand & Yrkeskläde
Vingåkers second handbutik	
	17. Takåsen
Skolgatan 13	

Storgatan vid 1900-talets början med Widengrens baracker på höger sida. Samtliga har idag rivits. Det närmsta huset är där Konsum finns idag. Till höger i bild är Trekanten.

Widengrens baracker

Julfest på Widengrens 1955.

Invigning av Widengrens fritidsområde vid Lystersta 1948. Fotograf Gerhard Ingvald.

”Julfesterna var ju riktiga fester! Det var mat och underhållning. Det var ju då alla dom här stora stjärnorna kom. Rosita Serano och Åke Grönberg. Ja, det var många av den tidens stora artister. Dom såg man ju bara på bio annars!”

Eivor, född 1922

Luciafirande på Widengrens 1955.

”Man fick önska musik på jobbet. Jag kommer ihåg när jag var cirka 15 år och hade namnsdag. Då spelade någon ”Är det så här det är att vara kär?” för mig. Det var i början av 40-talet.”

Ragnhild, född 1924

Widengrens fritidsområde vid Lystersta 1962-63.

Tonåringar

Punkare, rejvare, grungare, gothare...

Klädstilen signalerar vilken grupp man tillhör. Idag tycker vi det är självklart att tonåringar har olika stilar och varken klär sig i barnkläder eller vuxenkläder. Så har det inte alltid varit. Före andra världskriget bar man barnkläder fram till konfirmationen då man bytte till vuxenkläder. Det fanns inga speciella kläder avsedda för ungdomar.

Efter andra världskrigets slut 1945 präglades Sverige av framtidsoptimism. Ekonomin gick bra och ungdomar blev en egen grupp att räkna med. Den som fyllt 13 år kallades nu tonåring. Det var nytt och kom från Amerikas "teenager". Tonåringarnas konsumtion av t ex kläder, musik och tidningar ökade. På 50-talet lyssnade den stereotypa tonåringen på rock'n'roll, bar jeans och hängde vid korvkiosken. Elvis och Tommy Steel blev trendsättare. För första gången hade tonåringar eget klädmode och egen musikmak som de inte delade med sina föräldrar.

I Vingåker samlades ungdomarna vid korvkiosken och busshållplatsen här på Trekanten. På andra sidan

Pojkar på Trekanten i slutet av 1950-talet. Då samlades ungdomarna här. Idag samlas man t ex på fritidsgården som ligger under järnvägsbron.

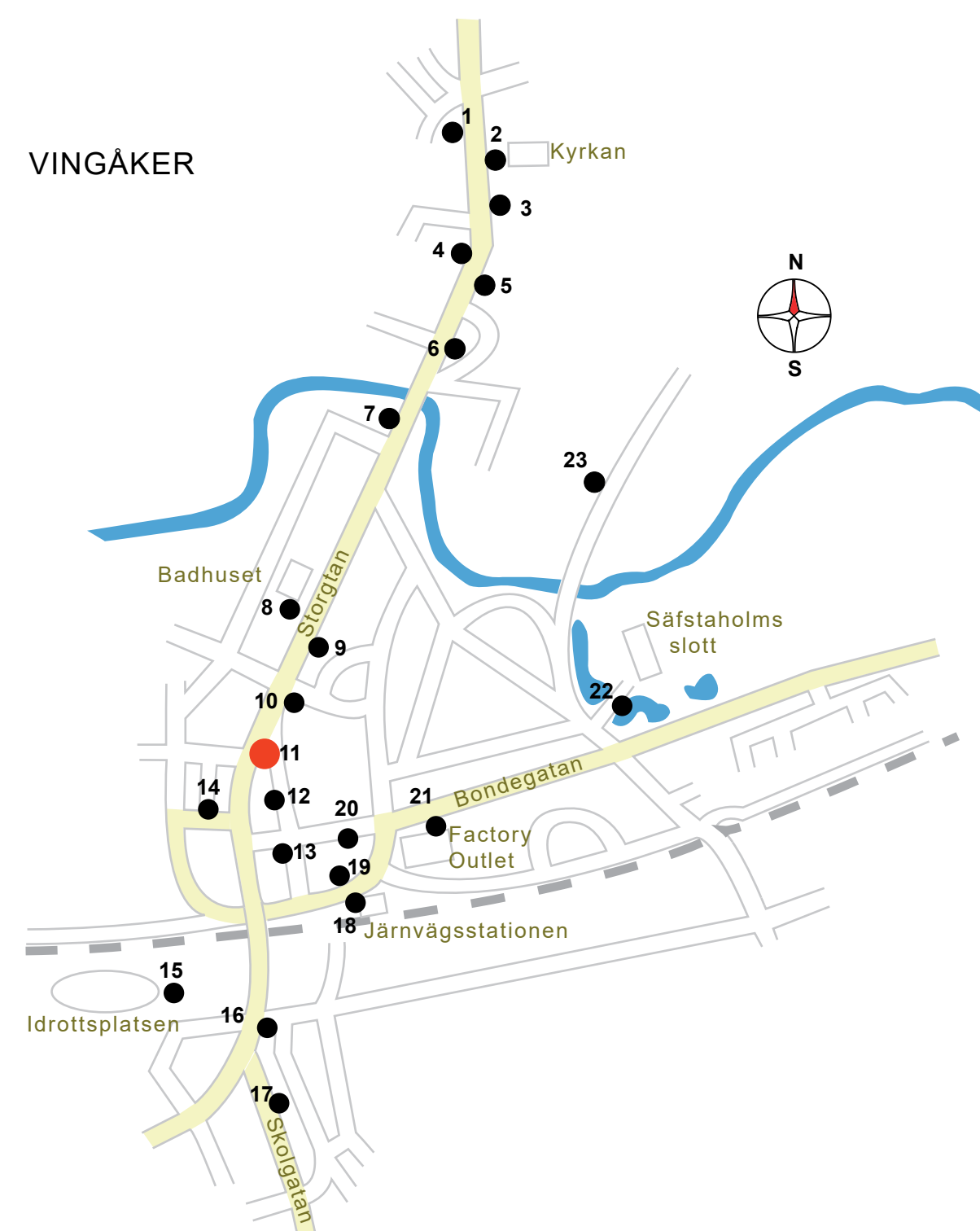

19-20-åringar med en röd PV, 1962.

Storgatan låg Grandbiografen mellan 1938 och 1962. Ungdomar från landsbygden kunde åka in till Vingåker med särskilda biografbussar som stannade här. Och när biofilmen var slut gick bussen tillbaka.

De nya tonåringarna på 50-talet utmanade vuxenvärlden med skinnjackor och jeans. Den äldre generationen blev förskräckt.

Många olika ungdomsstilar har dykt upp sedan 50-talet. En del försvinner, andra stannar kvar. Under 60-talet kom exempelvis modsen i sina kråsskjortor. I slutet av 70-talet kom de första punkarna och chockade med nitar och söndertrasade kläder. Under 80-talet passerade en stor synthvåg med ungdomar i svarta kläder. På 90-talet kom grungen och många klädde sig i lager på lager.

1. Information om skyltarna
Hembygds museet	9. Krigstider
Storgatan 30-32	18. Information om skyltarna
Järnvägsstationen
2. Bröllop och kyrkokläder
V. Vingåkers kyrka	10. Widengrens baracker
Konsum	19. Kläder och politik
Järnvägsparken
3. Barnkläder
Kyrkskolan	11. Tonåringar
Trekanten	20. Yrkeskläder
ICA
4. Vingåkersdräkten
Åsens gård	12. Underkläder
Köpmangatan 13	21. Klädfabrik och mode
Factory Outlet
5. Åsens marknad
Gamla marknadsplatsen	13. Den ideala kroppen
Biblioteket	22. Kläder och klass
Säfstaholms slott
6. Filmstjärnelook
Biografen	14. Arbetskraft sökes
Vårdcentralen	23. Så här klär jag mig!
Hansjöskolan
7. Konfektionsarbete
Åbrogården	15. Idrott och fritid
Idrottsplatsen	
8. Badkläder
Badhuset	16. Second hand & Yrkeskläder
Vingåkers second handbutik	
	17. Takåsen
Skolgatan 13	

Tonåringar

” I slutet av 70-talet gick jag på högstadiet. Då hade man mycket kläder från Gul & Blå. Ett tag var det populärt att ha plastkassar till skolan istället för väskor. Jag kommer ihåg att jag hade en Gul & Blå-kasse. Mitt favoritplagg under högstadiet var en gråmelerad college-tröja med Karl-Alfred-tryck. ”

Anki, född 1967

” Mina första jeans köpte jag vid mitten av 50-talet. Jag var i tonåren och började handla kläder själv. Då fanns det minst tre ordentliga klädaffärer i Vingåker. Men jag hade ingen speciell stil. Det var ganska standardiserat.

Men det fanns ju raggare. Dom hade skinnpaj och jeans. Spättorna hade stuprörbyxor och jumper. Det var ju ett gäng för sig! ”

Harry, född 1939

” När punken kom förvandlades jag till en tuff och farlig kille. Vi satte badges och säkerhetsnålar i jackorna och köpte skateboards. Vi var ganska oskyldiga punkare, rufsiga i håret och försökte klä oss lite tufft. Vi färgade håret med karamellfärg. Jag hade orange. Vi ritade på våra jeans så dom skulle se trashiga ut. Ibland kunde vuxna byta sida av gatan för att slippa möta oss. ”

Rocco, född 1966

19-åringar på bilutflykt i Chevrolet till Köpenhamn 1962.

Punkare vid slutet av 1970-talet.

Maud var en av de första jeansmodellerna i Sverige. Modeteckning av hennes morbror Carl-Herman Runnström, 1950-51.

” Jag fick ofta stå modell för min morbror som var reklamtecknare. Runt 1950 kom han hem från ett jobb i Amerika och hade med sig något helt nytt – jeans. Jag var runt 16 år och fick vara jeansmodell för en modeteckning för NK i Stockholm.

Jag var en av de första i Sverige som provade jeans. Jag kommer ihåg att jag tyckte dom var väldigt stela.

Senare gjorde jag även reklam för märket SIR som tillverkades på Ljungströms här i Vingåker. ”

Maud, född 1934

Lars var mods och blev mobbad av sina lärare för sitt långa hår.

” I mitten av 60-talet hade jag utsvängda byxor, kråsskjorta och långt hår. Vi var mods. Jag och min bror sydde om kläder för att få det vi ville ha. Vi sydde krås på vanliga vita skjortor. Kragen byggde man upp så den blev 1 decimeter hög och så satte man dit stora snibbar. Vi tog avstånd från vuxenvärlden. Det var ett generationsuppror. Tanter kastade glåpord och lärarna mobbade oss för vårt långa hår! ”

Lars, född 1951

Underkläder

Y-front, push up, tanga... Vad gömmer sig under våra kläder? För inte kan man gå utan underkläder? Jodå.

Det är först under de senaste 200 åren som vi har använt underkläder. Innan dess kunde man ha en lång skjorta som veks upp i grenen. Eller bara långa kjolar och ingenting under.

Underbyxor utan fot kom i början av 1800-talet. De var ungefär som långkalsonger, men med en knäplucka bak. Samtidigt började kvinnor använda underbyxor - två knälånga byxben som knöts omlott med midjeband. Från början var de helt öppna i grenen.

Korsetten har återkommit flera gånger i historien, men användes som mest under 1800-talet. Då var kvinnors kroppsideal getingsmal midja och breda höfter. För att skapa denna kropp snörde man sig i hårda korsetter. Även moderiktiga män kunde bära midjekorsett för att få en stilig figur. Under några perioder skulle kvinnor ha stor rumpa, turnyr. Det ordnade man med en stjärtkudde eller stålställning under kjolarna.

Under 1800-talet kunde kvinnorna i de övre samhällsklasserna vara så hårt snörda att de svimmade av andnöd. Om de hade otur kunde de få snörlever,

Kalsonger av modellen briefs

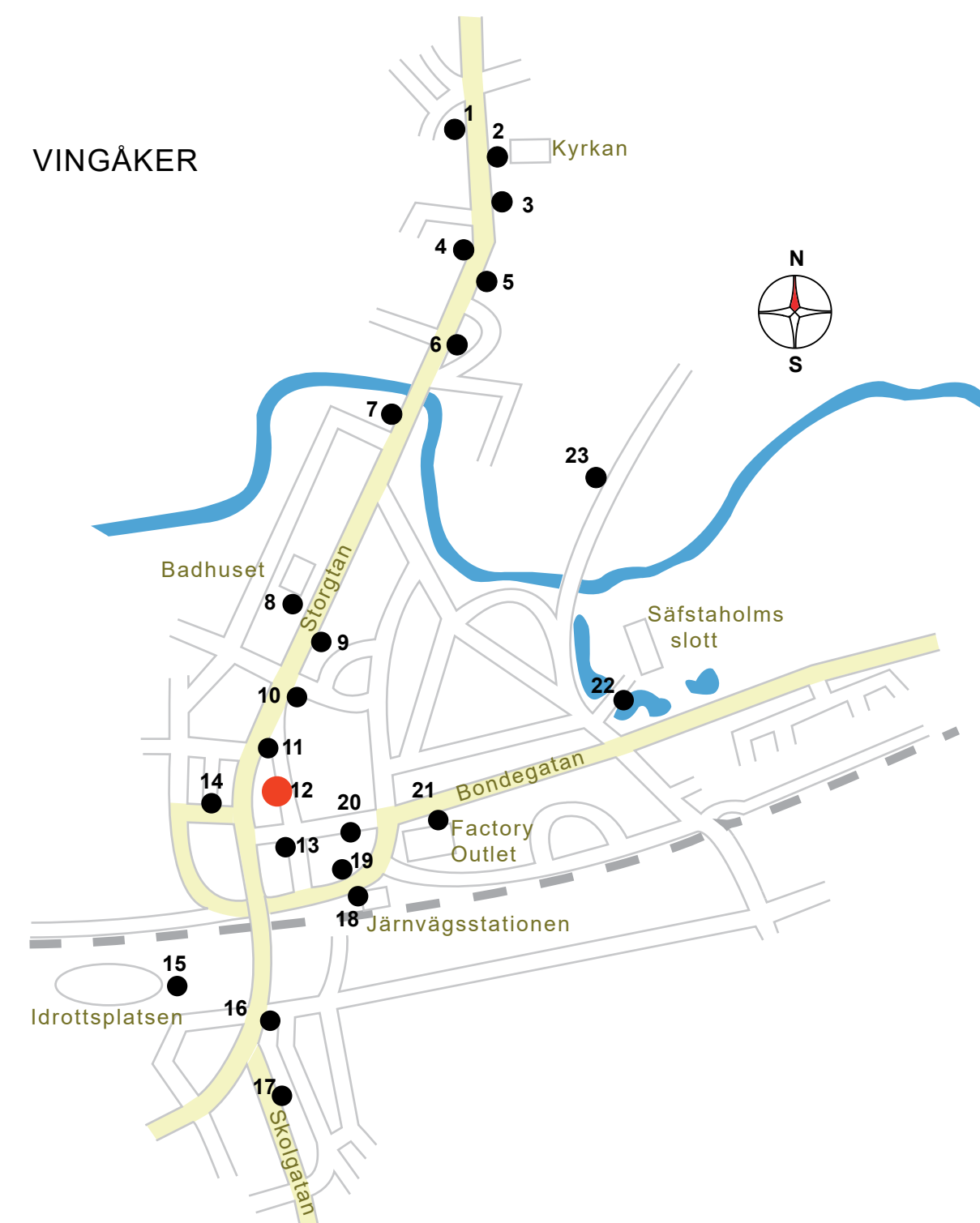

Fröken von Aken på Lilla Sjögetorp utanför Vingåker vid slutet av 1800-talet följde tidens mode. För att få den ideala timglasfiguren användes hårt snörda korsetter.

dvs punkterad lever. Inte konstigt att kvinnor ansågs "bräckliga". I jakten på idealkroppen kunde till och med revben opereras bort. Men det kanske inte är värre än dagens kirurgiska ingrepp i strävan efter den perfekta kroppen?

Medan de finaste kvinnorna var hårt snörda under 1800-talet, hade bondeklassens kvinnor lite lättare att andas. De hade ett lösare livstykke. Annars blev det svårt att sköta det dagliga arbetet.

Under 1910-talet släpptes kroppen fri från den förtryckande korsetten. Behånen började utvecklas. De första behåarna gjordes av två näsdukar som veks till två trekanten.

1. Information om skyltarna
Hembygdsmuseet	9. Krigstider
Storgatan 30-32	18. Information om skyltarna
Järnvägsstationen
2. Bröllop och kyrkokläder
V. Vingåkers kyrka	10. Widengrens baracker
Konsum	19. Kläder och politik
Järnvägsparken
3. Barnkläder
Kyrkskolan	11. Tonåringar
Trekanten	20. Yrkeskläder
ICA
4. Vingåkersdräkten
Åsens gård	12. Underkläder
Köpmangatan 13	21. Klädfabrik och mode
Factory Outlet
5. Åsens marknad
Gamla marknadsplatsen	13. Den ideala kroppen
Biblioteket	22. Kläder och klass
Säfstaholms slott
6. Filmstjärnelook
Biografen	14. Arbetskraft sökes
Vårdcentralen	23. Så här klär jag mig!
Hansjöskolan
7. Konfektionsarbete
Åbrogården	15. Idrott och fritid
Idrottsplatsen	
8. Badkläder
Badhuset	16. Second hand & Yrkeskläder
Vingåkers second handbutik	
	17. Takåsen
Skolgatan 13	

Underkläder

På 1920-talet skulle siluetten vara slank och pojklik. Kvinnor försökte med olika medel platta till bysten. En del lindade sig för att få en smal figur. Samtidigt kom den kortbenta underbyxan. Men den kanske var lite väl vågad, för den blev inte populär förrän på 1950-talet.

För männen gällde knälånga kalsonger under 1920-talet. De kortare Y-frontkalsongerna i bomullstrikå kom på 1930-talet. Då utvecklades också behå och storlekarna namngavs till A-B-C-D-kupa.

Nylonstrumporna uppfanns i Amerika 1939, samma år som andra världskriget bröt ut. Under kriget var nylonstrumpor bland det lyxigaste man kunde tänka sig. Vanliga strumpbyxor slog igenom under 1960-talet.

I Vingåker gick man kanske till butiken Bellströms för att köpa de nya strumpbyxorna. Bellströms sålde nämligen underkläder och metervara. Butiken låg här på Köpmangatan 13 under 1950- och 60-talet.

Under 1950-talet såldes många korsetter. Designern Christian Dior hade nämligen 1947 lanserat sin

” Jag tycker inte om boxerkalsonger. Kalsonger ska sitta åt! ”

Claes, född 1963

” Man visar ofta lite av underkläder idag, som behå-band och resår på kalsongerna. Där står ju ofta märket. För en del är det viktigt att visa vilket märke man har. Underkläder har blivit nåt fint och exponeras mer. En kille kan köpa underkläder till en tjej, det är mer öppet nu. När jag var liten hängde man inte ut underkläder på tork, de torkade inomhus.

Anki, född 1967

Bild till vänster: Modeteckning från 1902.

kollektion ”The New Look” som innebar markerad byst, smal midja och vid kjol med underkjolar i tyll. Det blev ett mode som kom att prägla i stort sett hela årtiondet. Och för att få denna figur behövde man korsett.

Under 1970-talet och gröna vågen, kom ett naturligt ideal. En del kvinnor slängde sina behåar och många män hade bomullskalsonger i y-frontsmodell. Mjuka, naturliga material utvecklades.

Under nästkommande decennium, på 1980-talet, kom en motreaktion mot det naturliga. Nu var det dags för korsett igen. Dessutom skulle axlarna vara breda, vilket löstes med axelvaddar. Artister som Madonna blev ideal.

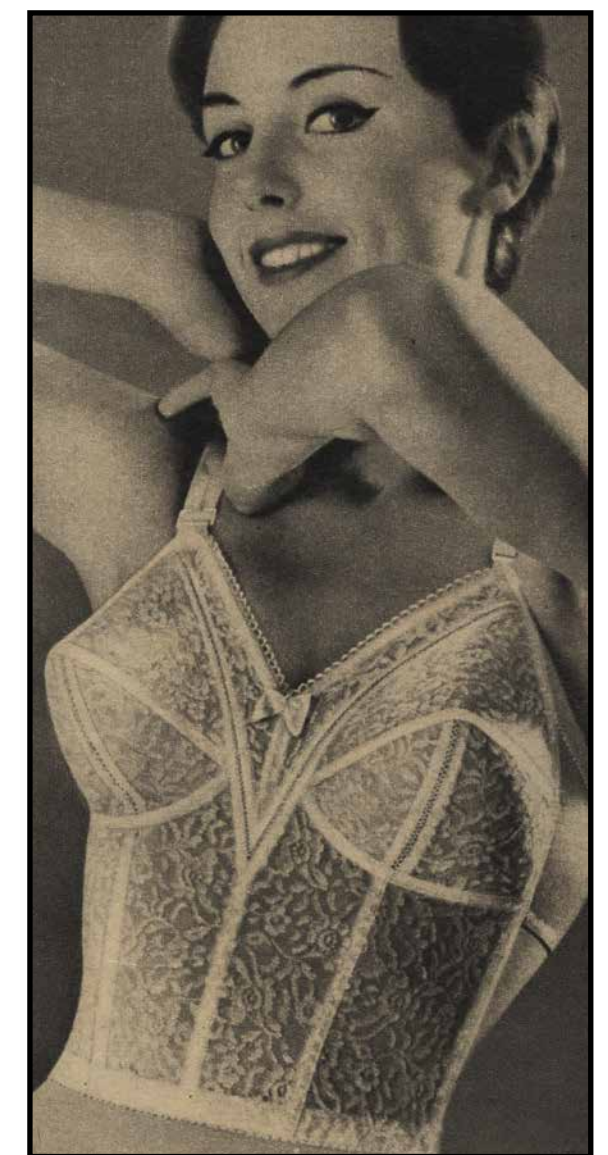
Underkläder säger mycket om tiden vi lever i. Vad tror du framtidens människor kommer att säga om de underkläder vi bär idag? Hur kommer de att tolkas?

” Dom fulaste underkläderna måste väl vara dom här BH-topparna med fastsydda axelvaddar. Det hade man på 80-talet, det är sant! Man tyckte det var jät-tepraktiskt. Allt i ett liksom. Men det måste vara det fulaste jag har haft på mig! ”

Anki, född 1967

På Bellströms på Köpmangatan 13 kunde man bland annat köpa underkläder och metervara. Fotot är taget från Bondegatan med Bellströms på vänster sida. 1950-tal.

Reklam för behå, 1962.

Den ideala kroppen

Vi snör åt, puffar upp, breddar, förkortar och förlänger. Med hjälp av kläder försöker vi få vår kropp att se ut på ett visst sätt. Ibland ska kläderna förstora vissa kroppsdelar, andra gånger förminska. Vad som är den ideala kroppen har skiftat över tid.

Vissa gånger är det breda axlar och smal midja som gäller. Andra gånger fylliga former och ibland trådsmla siluetter.

Idealen syns i affärernas skyltfönster där skyltdockorna får nya former. Även klädstorlekar förändras. Det knepiga blir när storlekarna inte görs efter den individuella kroppen, utan efter idealet.

I kvällstidningar och modemagasin läser man om vilka kläder som ska passa bäst till den ena eller den andra figuren. Med hjälp av ränder, skärningar, mönster och färger ska man lura ögat och ge sin kropp bästa tänkbara form.

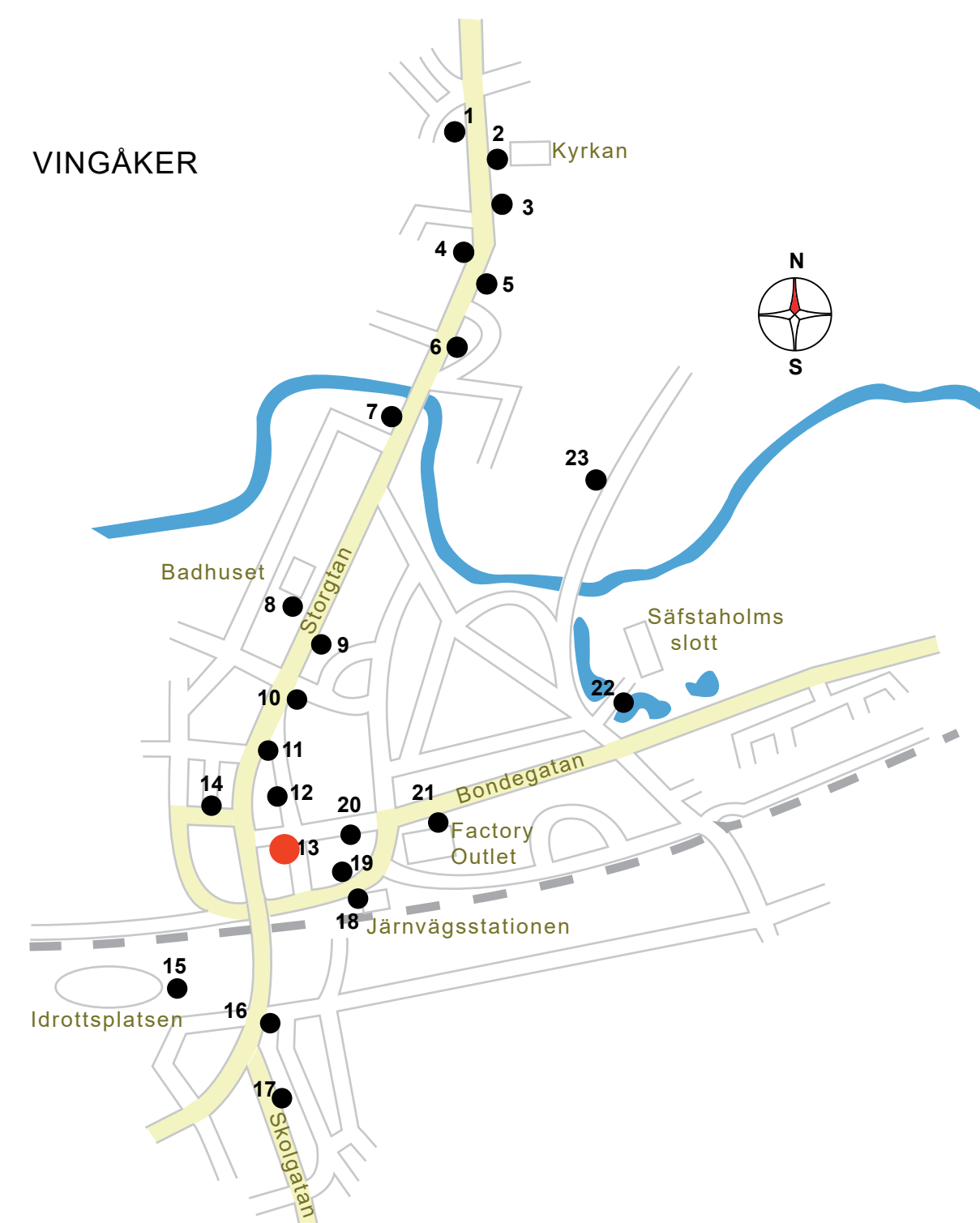
Lika ofta, om inte oftare, ges tips på olika dieter och bantningskurer. Allt för att uppnå idealet. Mannekängerna på catwalken blir allt smalare och sjukdomar som anorexi och bulimi har ökat.

” Jag kommer inte ihåg att vi pratade om bantning när jag var liten. Det är skillnad nu med min dotter och hennes kompisar. De kan prata om lightprodukter. Det finns ju flera ideal nu, t. ex sportigt och vältränat eller Big Brother-tjejerna. Att vara smal är nog viktigt. ”

Anki, född 1967

En del tar till drastiska metoder för att få den ideala kroppen. Bröst opereras, magar och lår fettsugs. För att skjuta på åldrandet kan nervgift sprutas in under huden.

Men det är inte bara i dagens moderna samhälle som vi ägnar oss åt extrema metoder för att få den perfekta kroppen och utseendet.

1. Information om skyltarna
Hembygds museet	9. Krigstider
Storgatan 30-32	18. Information om skyltarna
Järnvägsstationen
2. Bröllop och kyrkokläder
V. Vingåkers kyrka	10. Widengrens baracker
Konsum	19. Kläder och politik
Järnvägsparken
3. Barnkläder
Kyrskolan	11. Tonåringar
Trekanten	20. Yrkeskläder
ICA
4. Vingåkersdräkten
Åsens gård	12. Underkläder
Köpmangatan 13	21. Klädfabrik och mode
Factory Outlet
5. Åsens marknad
Gamla marknadsplatsen	13. Den ideala kroppen
Biblioteket	22. Kläder och klass
Säfstaholms slott
6. Filmstjärnelook
Biografen	14. Arbetskraft sökes
Vårdcentralen	23. Så här klär jag mig!
Hansjöskolan
7. Konfektionsarbete
Åbrogården	15. Idrott och fritid
Idrottsplatsen	
8. Badkläder
Badhuset	16. Second hand & Yrkeskläder
Vingåkers second handbutik	
	17. Takåsen
Skolgatan 13	

1580-talets ideal.
Bilderna är från Hertig Karls marknad i Nyköping.

Bild till vänster: Reklam för rocken Akvarex.

Anita Ekberg vann Fröken Sverige-tävlingen 1951.
Idealet var stor byst och smal midja. Sedan dess har fröknarna tappat flera kilon.

Den ideala kroppen

Under 1800-talet var idealet getingsmal midja för kvinnor. Hårt snörda korsetter var vanliga hos överklassen. Det sägs att kvinnor opererade bort revben för att få smalare midja.

Ideal och mode har alltid skapats av de mäktigaste i samhället. Längre var kungligheter de som satte trenderna. Under 1900-talet har den rollen mer och mer glidit över till filmstjärnor och de stora modehusens toppmodeller. Idag skapas idealen av en blandning mellan de stora modehusen, filmstjärnor, artister och dokusåpakändisar.

Mode- och skönhetsmagasin fokuserar mest på kvinnokroppen. Även om det på senare år blivit mer accepterat med "manlig" fåfänga, förknippas fåfänga oftast med just kvinnor. Men historien är full med exempel på manlig fåfänga.

Under 1500-talet strävade männen efter muskulösa ben. Det sägs att ett par byxor kunde innehålla tagel från tre kalvars skinn för att den manliga bäraren skulle få de perfekta benen.

Under renässansen hade de trendigaste männen i Europa blygdkapslar för att förstora och dra blickarna till könsorganet.

Under Gustaf III:s tid, i slutet av 1700-talet, skulle män ha muskulösa vader. De som ville se bra ut stoppade vadvaddar i strumporna.

Det har funnits och finns fortfarande många hjälpmedel för att forma kroppen. Korsett, krinolin, turnyr, suspensoar, axelvaddar, klackskor, hattar, skärp, puffärmar, push up, stay in...

Vad kommer härnäst?

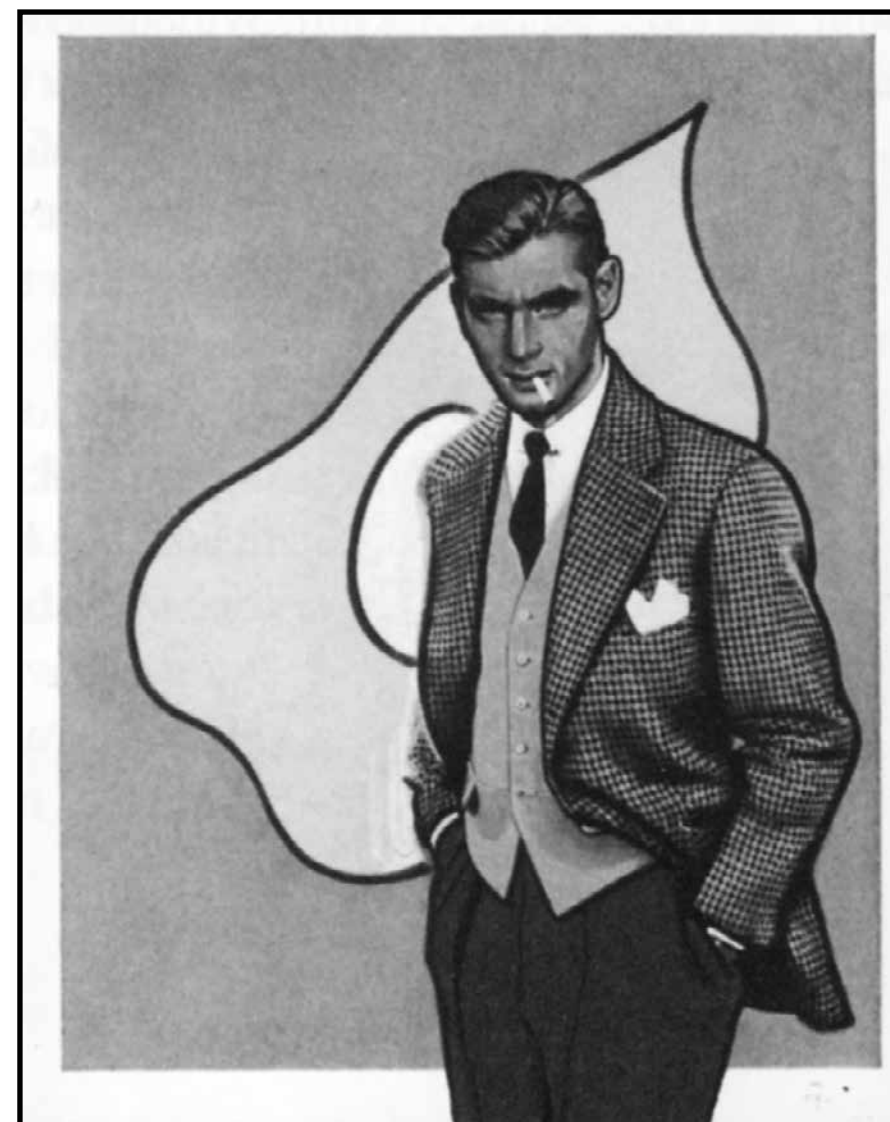

Reklam från Vingåker, omkring sekelskiftet 1900.

Tjejer från vingåkerstrakten, 1920-tal.

Foto till vänster: Reklam för Tornvalls, 1962.

Reklam för kostymen SportsMan som tillverkades på Widengrens i Vingåker.

Arbetskraft sökes

Min stora dröm var att flytta till Sverige och jobba på syfabrik och ha innetoalett. Det är inte alla som har fått sina drömmar uppfyllda! Flytten till Sverige var absolut det bästa jag gjort i hela mitt liv.

Helena, född 1938

Helena flyttade från Finland till Sverige 1954. Något år senare kom hon till Vingåker och började jobba som sömmerska på Widengrens.

Då efter andra världskriget var Sverige ett relativt rikt land jämfört med de sönderbombade länderna i Europa. Sveriges industrier gick bra och behövde mer arbetskraft. Många kom till Sverige för att söka jobb. Till Vingåker flyttade människor för att arbeta inom den expanderande konfektionsindustrin.

I flera perioder under hela 1900-talet har konfektionsindustrin i Vingåker behövt nyanställa personal. Redan vid sekelskiftet 1900 annonserade Widengrens i tidningar i Tyskland. De hade till och med agenter ute i Europa för att få tag på kunnigt folk.

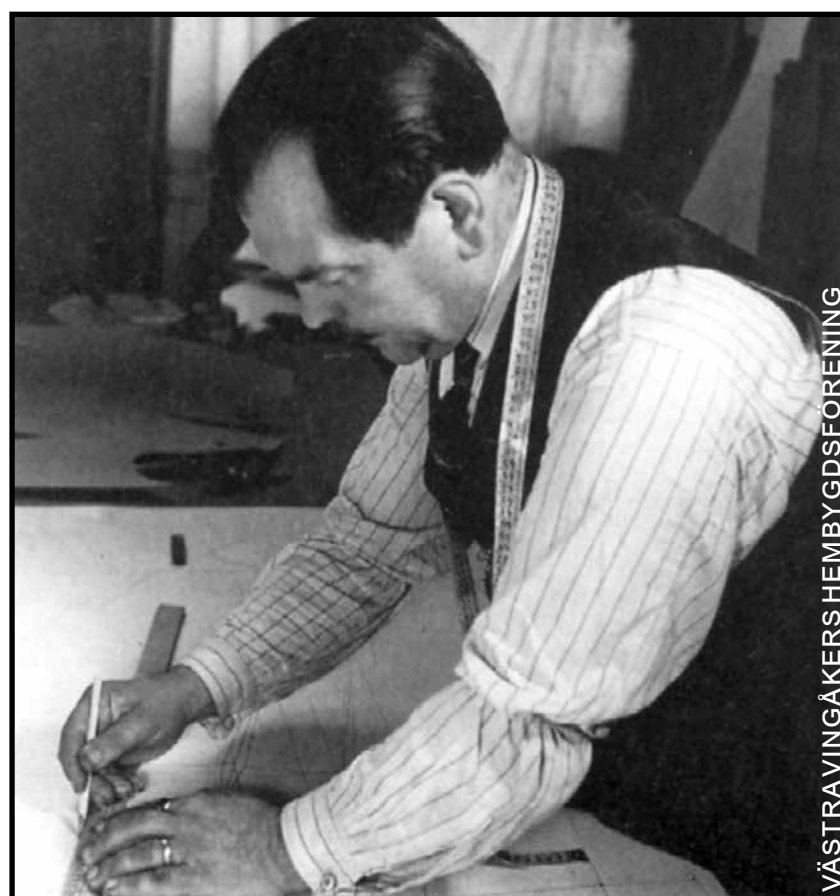

Helena (till höger i bild) med två väninnor strax efter flytten till Sverige vid mitten av 1950-talet.

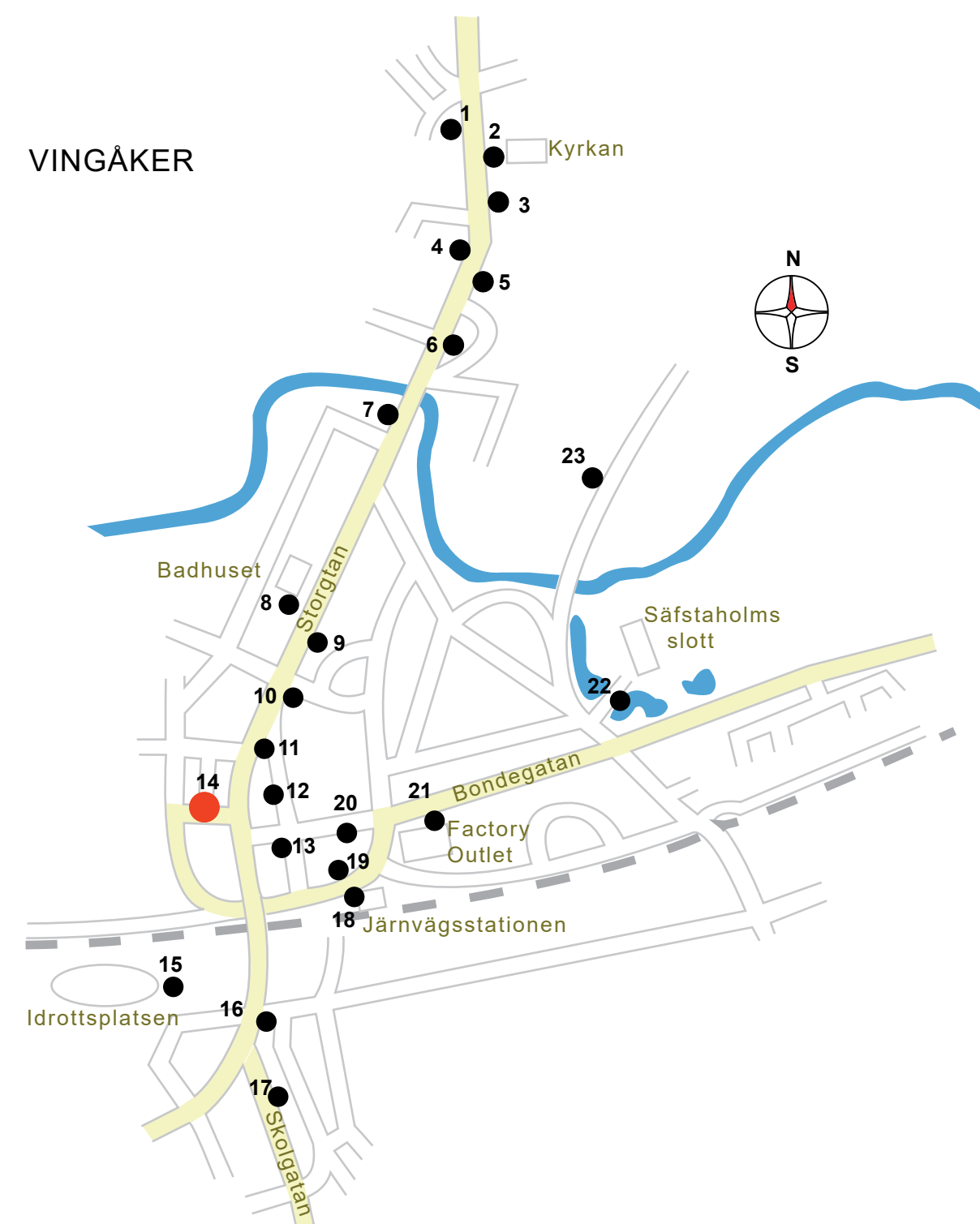
I Sverige hade inte fabriksstillverkning av kläder funnits så länge. I andra länder fanns folk som var mer rutinerade.

Frant Divis var en kunnig skräddare som då blev värvad. Han kom från Tjeckoslovakien till Vingåker 1906 och fick jobb på Widengrens. 1941 startade han sin egen verkstad, Divis Konfektion. I tre av husen här på andra sidan Hantverksgatan har han haft konfektionsverkstäder. Som mest hade han ett 60-tal anställda.

När Divis kom hit i början av 1900-talet var han inte ensam. Samtidigt kom ett tiotal familjer från Polen, Tjeckoslovakien och Tyskland till Vingåker. Två av dem var Bocian och Raphael. De blev också etablerade i klädbranschen.

Divis kom till Vingåker från Tjeckoslovakien 1906 och började jobba på Widengrens. Sedan startade han egna verkstäder här på Hantverksgatan.

1. Information om skyltarna
Hembygds museet	9. Krigstider
Storgatan 30-32	18. Information om skyltarna
Järnvägsstationen
2. Bröllop och kyrkokläder
V. Vingåkers kyrka	10. Widengrens baracker
Konsum	19. Kläder och politik
Järnvägsparken
3. Barnkläder
Kyrkskolan	11. Tonåringar
Trekanten	20. Yrkeskläder
ICA
4. Vingåkersdräkten
Åsens gård	12. Underkläder
Köpmangatan 13	21. Klädfabrik och mode
Factory Outlet
5. Åsens marknad
Gamla marknadsplatsen	13. Den ideala kroppen
Biblioteket	22. Kläder och klass
Säfstaholms slott
6. Filmstjärnelook
Biografen	14. Arbetskrafts sökes
Vårdcentralen	23. Så här klär jag mig!
Hansjöskolan
7. Konfektionsarbete
Åbrogården	15. Idrott och fritid
Idrottsplatsen	
8. Badkläder
Badhuset	16. Second hand & Yrkeskläder
Vingåkers second handbutik	
	17. Takåsen
Skolgatan 13	

Arbetskraft sökes

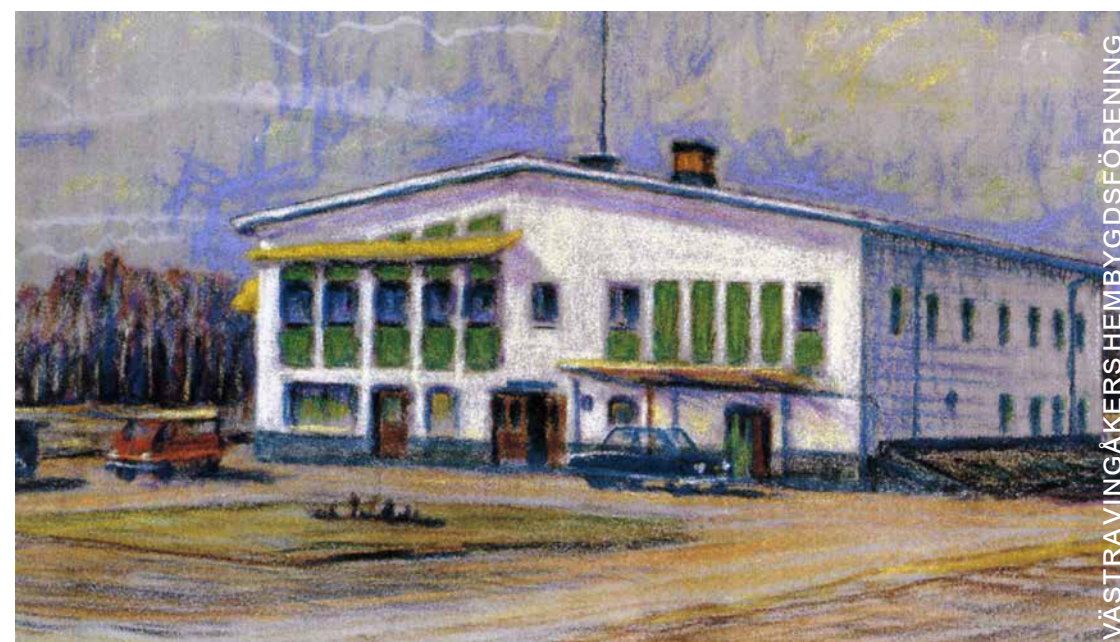
tema kläder
kropp
och
konfektion

Under åren har många olika nationaliteter kommit till Vingåker och börjat arbeta inom konfektionsindustrin. Många har kommit hit för att det funnits arbete, medan en del har flytt sina hemländer.

1979-80 kom ett 30-tal flyktingar från Vietnam till Vingåker. Vietnamkriget hade kommit till en lösning fem år tidigare, men 1979 uppstod nya oroligheter i landet. Många sinovietnameser var tvungna att fly. My Le på fotot här till höger var en av dem.

En del som har kommit till Vingåker har stannat här. Men många har varit tvungna att flytta när industrierna lagt ner. Globaliseringen har minskat avstånden i världen. För många företag har det blivit enklare och billigare att ha sin produktion utomlands. 1998 flyttade Ljungströms sin produktion till Ungern. Då försvann den sista delen av konfektionsindustrin i Vingåker utomlands. Hundra år tidigare var det tvärtom. Då flyttade folk till konfektionsindustrin i Vingåker.

Idag är de flesta klädesplagg vi har på oss tillverkade utomlands, ofta i Asien. När svenska företag flyttar sin produktion utomlands får vi sämre koll på hur slutprodukten är tillverkad. Larmrapporter kommer titt som tätt om dåliga arbetsförhållanden. Vet du till exempel var och hur din tröja är tillverkad?

På Hantverksgatan 11 hade Frant Divis en av sina verkstäder. Pastell av Edvin Axelsson 1963.

My Le på Ljungströms, 1990-tal.

” Vi flydde från Vietnam 1979. I Vingåker var det lätt att få jobb. Jag fick jobb på Ljungströms. Då var jag 17 år och dom lärde mig att sy. Jag tyckte om jobbet, det var ett bra jobb. Jag fick lära mig alla tempon (=moment) så jag kunde sy en hel kavaj! Jag jobbade där tills jag blev uppsagd 1997. Det var jättesynd att dom stängde. ”

My le, född 1961

Widengrens verkstad runt sekelskiftet 1900.

” Widengrens tog hit tyskar. Flera stycken var utlärla skräddare. Man fick härbärgera dom. Ett av de stora glädjeämnena var att en av de där tyskarna han hade en grammofon. Då var det ju något enastående. Vår vedhuggare kom in i verkstan och fick höra musiken. Han frågade: "Var sitter gubben som sjunger?..."

Laura, född 1895”

” Det har ju aldrig varit några problem med integrationen när det funnits arbete. Men när det inte finns arbete kan det tyvärr slå åt andra hållet med integreringen. ”

Lars, född 1951

Idrott och fritid

”Ett manligt öga kan aldrig förlika sig med att se en kvinna i byxor annat än i hennes egen sängkammare.”

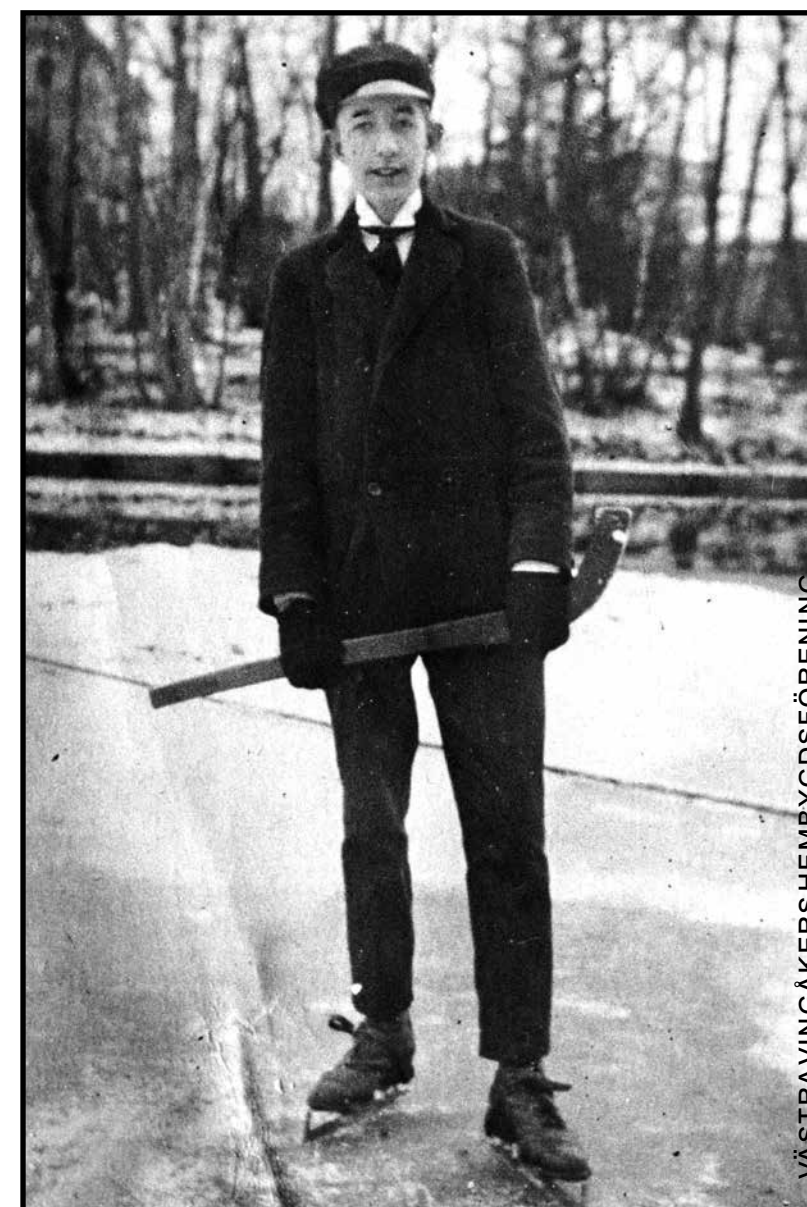
Så skrev chefredaktören för idrottstidningen Nordiskt Idrottslif runt sekelskiftet 1900.

Intresset för idrott uppstod vid mitten av 1800-talet i Sverige. Det var ungefär samtidigt som industrialiseringen satte fart. Industrialiseringen gjorde att folk flyttade in till städer. Med fabriksarbete i smutsiga lokaler försämrades hälsan. Man började förespråka idrott och vistelse i naturen. Med fabriksarbetet blev också tiden viktig. Klockan styrde när det var dags att börja och sluta arbetet. Nu kunde man skilja på arbetstid och fri tid. På den fria tiden växte den moderna idrotten fram.

Men villkoren att utöva idrott var inte lika för män och kvinnor. Män kunde ägna sig åt de flesta sporter. Om kvinnor skulle utöva någon sport ansågs exempelvis gymnastik, krocket och konstsims lämpliga. Gymnastik sades främja kvinnans ”estetiska och vackra rörelser”. Även klädseln blev en känslig fråga. Vad skulle man sätta på sig? Det var ju inte alltid så praktiskt med kjol.

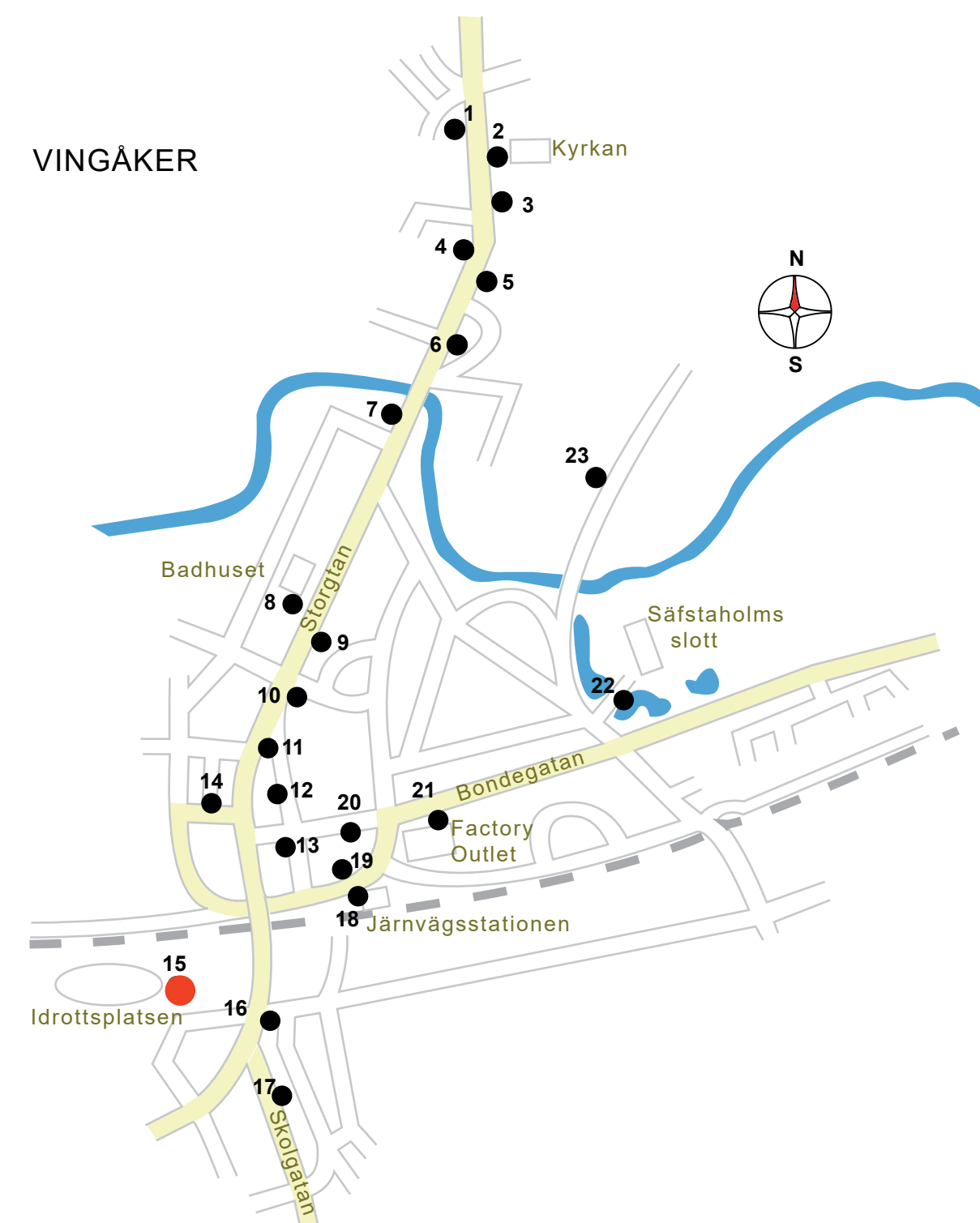
Cykelutflykt vid sekelskiftet 1900. Kvinnorna har långa kjolar och männen kostym. Några särskilda fritidskläder fanns inte.

Alf Lindgren står redo med bandyklubban på Vingåkersån klädd i kostym och slips. 1920-30-tal.

En av de första kvinnorna som vågade ha byxor var amerikanskan Amelia Bloomer. På 1850-talet utvecklade hon en byxdress att cykla i. Byxorna var uppseendeväckande och chockerande. Så det var inte många kvinnor som vågade ha det utmanande plagget.

Männens sportkläder var mer ”anständiga” än de slimmade och minimala vi är vana att se idag. Det var inte heller självklart att ha särskilda sport- och fritidskläder. Titta på fotografiet här ovan. Alf har till och med slips när han spelar bandy.

1. Information om skyltarna
Hembygds museet	9. Krigstider
Storgatan 30-32	18. Information om skyltarna
Järnvägsstationen
2. Bröllop och kyrkokläder
V. Vingåkers kyrka	10. Widengrens baracker
Konsum	19. Kläder och politik
Järnvägsparken
3. Barnkläder
Kyrkskolan	11. Tonåringar
Trekanten	20. Yrkeskläder
ICA
4. Vingåkersdräkten
Åsens gård	12. Underkläder
Köpmangatan 13	21. Klädfabrik och mode
Factory Outlet
5. Åsens marknad
Gamla marknadsplatsen	13. Den ideala kroppen
Biblioteket	22. Kläder och klass
Säfstaholms slott
6. Filmstjärnelook
Biografen	14. Arbetskrafts sökes
Vårdcentralen	23. Så här klär jag mig!
Hansjöskolan
7. Konfektionsarbete
Åbrogården	15. Idrott och fritid
Idrottsplatsen	
8. Badkläder
Badhuset	16. Second hand & Yrkeskläde
Vingåkers second handbutik	
	17. Takåsen
Skolgatan 13	

Idrott och fritid

Den första semesterlagen om två veckor per år kom 1938. Med ledigheten infördes ett nytt begrepp - fritid. Sport- och fritidskläder blev modernt. Det blev också vanligare och mer accepterat att kvinnor bar byxor.

Idrotten utvecklades till en stor folkrörelse i Sverige och passerade både frikyrkorörelsen och nykterhetsrörelsen i popularitet. Idrotten blev ett folknöje.

Under 1900-talet har flera vingåkersbor utmärkt sig i olika sporter, såsom skytte, fäktning, bordtennis, volleyboll, löpning och motorsport. Vingåkers idrottsförening bildades redan 1909. Då låg idrottsplatsen mellan Storgatan och Köpmangatan där Korskyrkan idag ligger. De största sporterna var friidrott och fotboll. Även gymnastik var populärt. Den nuvarande idrottsplatsen anlades 1921 och drivs än idag av Vingåkers idrottsförening.

Idrottarnas klädsel har förändrats mycket sedan seklets början då Vingåkers idrottsförening bildades. Men en sak är svår att ändra på. I de flesta lagsporter är det viktigt

vilka kläder som bärs vid tävling. Både medtävlare och åskådare måste förstå vem som är vem. Varje lag har sina färger och sina mönster.

Idag finns specialanpassade kläder till de flesta sporter. Man kan köpa vissa kläder för skidåkning och andra för skridskoåkning. Trots att det säkert skulle gå lika bra med samma kläder.

Många modetrender inspireras också av sport- och fritidsintressen. Till exempel har surf- och skateboardstilen spridit sig långt ifrån både vågor och ramper. Sport- och fritidskläder har blivit en storsäljande industri.

” När man började använda byxor i slutet av 30-talet kände man sig fin och modern. För att inte fastna i cykelkedjan kunde man knyta ett snöre runt de vida byxbenen. ”

Ragnhild, född 1924

” På 70-talet när jag gick i skolan var träningskläder träningskläder. Oavsett vad man tränade. Nu är det aerobicskläder, fotbollskläder och så vidare. Det ska vara specialkläder till allting. ”

Anki, född 1967

Gymnastik var en av de första sporterna som ansågs passande för kvinnor. Här är Greta Hagman, Lisa Linderöth, Linnea Lönngren och Sigrid Hagman, 1920-tal.

Foto till vänster: Abel Karlsson och Walter Åberg, Vingåkers idrottsförening 1912.

Innan damfotbollen blev etablerad och respekterad spelades det ibland skämtfotboll mellan damlag och "gubbar". Det här laget spelade en sådan match på Vingåkers idrottsplats i augusti 1950.

Västra Vingåkers fotbollslag 1911. De största grenarna i Vingåkers idrottsförening var fotboll och friidrott.

Gymnastikträning på 1950-talet.

SÖRMLANDSMUSEUM

Second hand

” Jag började köpa second hand för några år sen och upptäckte hur kul det är! Jag köper allt möjligt: skor, klänningar, halsband mm. Nu är det ju okej att köpa begagnat. Förr handlade man kanske på second hand för att man inte hade råd. Nu handlar man för att det är roligt eller för att hitta något speciellt. Det är liksom inte ekonomin som styr det längre. ”

Anki, född 1967

När det gäller begagnade kläder går åsikterna isär. En del älskar att gå i second hand-butiker och tycks alltid hitta guldgruv. Andra skulle aldrig köpa begagnade kläder och ryser vid tanken på att någon okänd har använt dem.

Vad man än har för åsikt kan man konstatera att second hand är populärare än någonsin. Många blandar nyinköpta kläder med begagnade för att få en mer personlig stil. Till och med stora modemagasin blandar in second hand-kläder i sina modereportage. Attityden har förändrats och second hand har blivit inne.

Många second hand-butiker drivs ideellt och skänker sitt överskott till välgörande ändamål. Så drivs också Vingåkers second handbutik. Den startades 1996 av kyrkorna i Vingåker. De tar emot skänkta kläder, möbler, husgeråd, fritidsartiklar och annat. Vinsten går till sociala och humanitära insatser i många länder. Stora sändningar med kläder går också till grannländerna i öst.

Där Vingåkers second handbutik idag ligger fanns från 1925 speceriaffären Thornblads. Huset revs vid mitten av 1960-talet och ersattes av den nuvarande byggnaden. Fotot är från 1962.

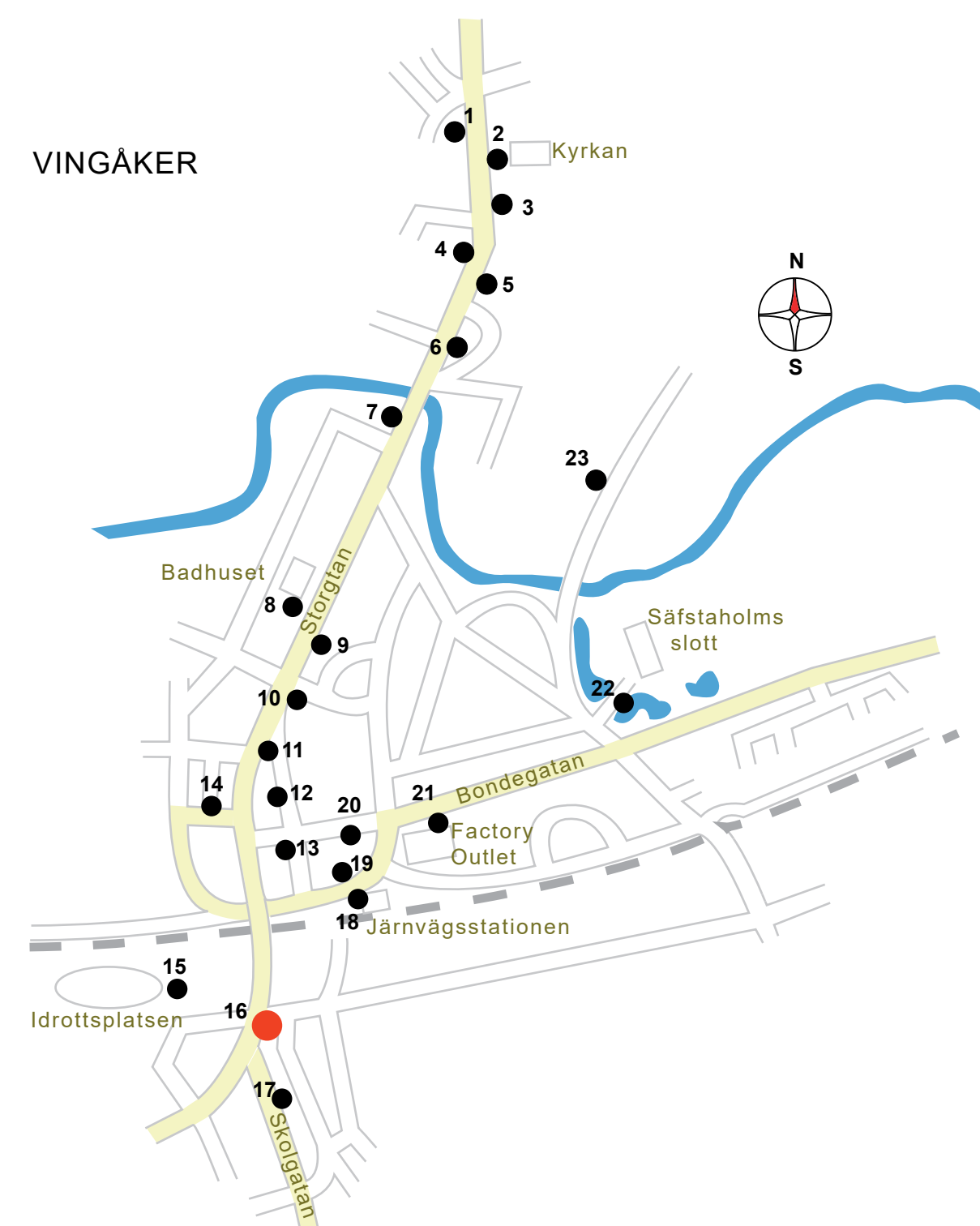
Second hand-kläder är egentligen inget nytt. Man har i alla tider återanvänt kläder och textilier. Det har varit en självklarhet i alla åldrar och samhällsklasser och har inte behövt betyda att man varit fattig. Även i de rikaste familjerna kunde man återanvända t. ex de finaste spetsarna.

Ofta har modeplagg vandrat i kedjor från de förmögna ner till de fattiga. Från adelsdam till kammarjungfru, från husmor till piga, från bonde till dräng. Slitna finkläder kunde bli finkläder för någon annan för att senare bli arbetskläder och därefter trasor.

Framåt mitten av 1900-talet när konfektionsindustrin växte och stora klädkedjor öppnade blev det billigare att köpa basplagg. På 1960-talet började man leva efter uttrycket ”Köp, slit och släng”. Idag ärvs inte mycket kläder bland vuxna. Men många går gärna till second hand-affären och fyndar för att få en personlig klädstil.

” När jag var ung köpte man inte på second hand. Det gjorde man bara inte! Men jag köpte mycket på realisation för det var dyrt att beställa nytt. Under krigstiden skänkte folk kläder, men annars var det inte mycket begagnat. ”

Isa, född 1921

1. Information om skyltarna
Hembygds museet	9. Krigstider
Storgatan 30-32	18. Information om skyltarna
Järnvägsstationen
2. Bröllop och kyrkokläder
V. Vingåkers kyrka	10. Widengrens baracker
Konsum	19. Kläder och politik
Järnvägsparken
3. Barnkläder
Kyrkskolan	11. Tonåringar
Trekanten	20. Yrkeskläder
ICA
4. Vingåkersdräkten
Åsens gård	12. Underkläder
Köpmangatan 13	21. Klädfabrik och mode
Factory Outlet
5. Åsens marknad
Gamla marknadsplatsen	13. Den ideala kroppen
Biblioteket	22. Kläder och klass
Säfstaholms slott
6. Filmstjärnelook
Biografen	14. Arbetskrafts sökes
Vårdcentralen	23. Så här klär jag mig!
Hansjöskolan
7. Konfektionsarbete
Åbrogården	15. Idrott och fritid
Idrottsplatsen	
8. Badkläder
Badhuset	16. Second hand & Yrkeskläder
Vingåkers second handbutik	
	17. Takåsen
Skolgatan 13	

Yrkeskläder

Restaurangpersonal och busschaufförer bär ofta uniform klädsel liksom banktjänstemän och personal i mataffärer. I serviceyrken gäller det att representera sig själv eller sitt företag på rätt sätt. Det handlar om igenkänning, förtroende och identitet.

Den praktiska funktionen är också viktig i många yrkeskläder. Fiskaren har en oljerock eller ett regnställ, snickaren snickarbyxor med specialgjorda fickor och vägarbetaren kläder med stora reflexer.

Även i yrken som inte har en speciell uniform kan det vara viktigt med ett genomtänkt klädval. När kläddesignern presenterar sin nya kollektion är säkert dennes klädsel ytterst genomtänkt. När säljaren ska på ett viktigt möte är nog också klädseln omsorgsfullt utvald. De flesta känner automatiskt större förtroende för någon som är välklädd.

Där Vingåkers second handaffär ligger idag låg fram till mitten av 1960-talet Thornihallen. Det var Vingåkers första snabbköp. På fotot ovan är Sven Larsson och Gösta Medin i Thornihallens charkuteri 1959. De är prydligt klädda i vitt som gör att kunderna ser om deras kläder är rena eller smutsiga. Kläderna inger förtroende.

På andra sidan Storgatan låg Aktiebolaget Vingåkers Spisbrödsfabrik. På fotot överst till höger står personalen uppställd utanför den nya fabriken 1930. I personalen är man olika klädd beroende på arbetsuppgifter, kön och position i företaget. Det syns vilka som bestämmer över vilka.

Yrkeskläder innehåller mer eller mindre tydliga koder att läsa av och tolka. Det kan vara en särskild färg på slipsen, antal ränder på skjortan, stora och små logotyper, brickor, rutor, förkläden, hattar...

Foto till vänster: Gamla bryggeriet på andra sidan gatan.

Sven Larsson och Gösta Medin i charkuteriet i Thornihallen 1959. "Thorni" var Vingåkers första snabbköp och låg där Vingåkers second handaffär idag ligger.

Personalen på Aktiebolaget Vingåkers Spisbrödsfabrik framför det nybyggda huset hösten 1930. Bageriet lades ned 1960.

” Vintertid måste vi ha slips på jobbet. Under sommarhalvåret räcker det med skjortan. Men jag brukar ändå ha slips året om. Det är en vana. ”
Ebbe, busschaufför

Beqzeta, Muhamed och Mattias på Hotellet i Vingåker är enhetligt klädda i svart och vitt.

Flickorna på Takåsen

” Jag kom till Vingåker 1958 och fick ett rum här på Takåsen. Det var möblerat, vi hade tvättstuga och allt var bra ordnat. När man var ledig fikade man, åt mat ihop och var ute och dansade. Det var bra med så mycket flickor i samma hus. Det fanns ju alltid någon att vara tillsammans med. Men det gick dåliga rykten om Takåsen och det kallades fula ord. Till exempel ridhuset. Men det var helt ogrundat. Det var nog killar som spred rykten eftersom det nästan bara bodde flickor här. ”

Helena, född 1938

Takåsens bostäder byggdes 1945, när andra världskriget tog slut. Till skillnad från många andra europeiska länder var Sverige oskadat efter kriget och ekonomin gick uppåt. Konsumtionen ökade och efterfrågan på konfektionskläder blev större. Konfektionsfabrikerna behövde anställa fler.

Till Vingåker kom många unga kvinnor för att sy, bland annat på Widengrens. För att alla skulle ha någonstans att bo byggde Widengrens Takåsens bostäder 1945.

Bilutflykt 1962 till Köpenhamn i Chevrolet.

Takåsen bestod av 6 tvårummare, 6 enrummare och 30 rum med enbart kokvrå. De flesta flickor fick bo två och två i de små enkelrummen. Det var trångt, men å andra sidan blev hyran bara hälften så hög. De flesta av flickorna var dessutom i samma ålder och umgicks mycket med varandra.

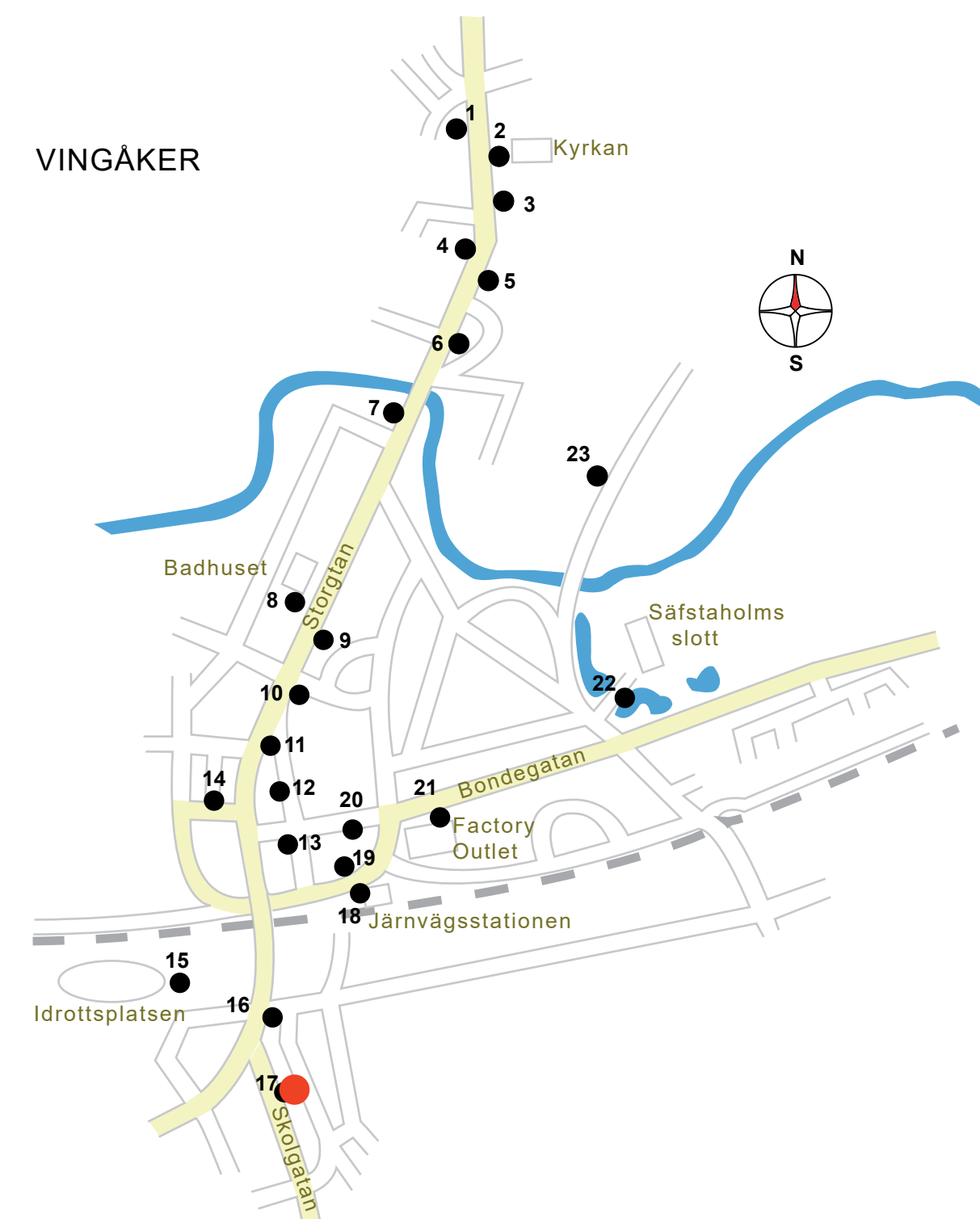
I källaren fanns en fritidslokal och mindre sällskapsrum med pentry som samtliga i huset kunde använda. Några år när det var extra stor bostadsbrist fungerade även dessa källarutrymmen som bostäder.

I en artikel i Dagens Nyheter 1943 skriver Barbro Alving (”Bang”) att ”i Vingåker är kvinnoöverskottet så stort att det går fjorton flickor på varje man”. Även om det var en stor överdrift, låg det lite sanning i påståendet. Många kvinnor flyttade till Vingåker eftersom konfektionsindustrin behövde sömmerskor.

Idag har rummen på Takåsen slagits samman till vanliga lägenheter.

Ute på dans i den nyrenoverade Folkparken i Vingåker cirka 1959.

- Information om skyltarna**
Hembygds museet
- Bröllop och kyrkokläder**
V. Vingåkers kyrka
- Barnkläder**
Kyrkskolan
- Vingåkersdräkten**
Åsens gård
- Åsens marknad**
Gamla marknadsplatsen
- Filmstjärnelook**
Biografen
- Konfektionsarbete**
Åbrogården
- Badkläder**
Badhuset
- Krigstider**
Storgatan 30-32
- Widengrens baracker**
Konsum
- Tonåringar**
Trekanten
- Underkläder**
Köpmangatan 13
- Den ideala kroppen**
Biblioteket
- Arbetskrafts sökes**
Vårdcentralen
- Idrott och fritid**
Idrottsplatsen
- Second hand & Yrkeskläde**
Vingåkers second handbutik
- Takåsen**
Skolgatan 13
- Information om skyltarna**
Järnvägsstationen
- Kläder och politik**
Järnvägsparken
- Yrkeskläder**
ICA
- Klädfabrik och mode**
Factory Outlet
- Kläder och klass**
Säfstaholms slott
- Så här klär jag mig!**
Hansjöskolan

Information om skyltarna

Kläder och konfektion är en viktig del av Vingåkers historia. Från vingåkersdräkten som är en av landets äldsta folkdräkter till 1900-talets konfektionsindustri och fram till Factory Outlet.

Konfektion innebär fabriksstillverkade kläder. Så tidigt som 1896 grundades här en av Sveriges första konfektionsverkstäder. Den följdes av fler och utvecklingen gick från skräddarsydda kläder till konfektion.

Vid mitten av 1900-talet var Vingåker, tillsammans med Borås, ledande inom tung konfektion i Sverige. Tung konfektion innebär fabriksstillverkning av rockar, byxor och kappor. Idag har tillverkningen lagts ner.

Runt om i Vingåker finns 23 röda stolpar med skyltar som berättar om kläder, kropp och konfektion. Skyltarna står på olika platser, från hembygds museet till andra sidan järnvägen och vidare mot Säfstaholms slott. Om du vill kan du hämta en folder med karta på biblioteket eller på Säfstaholms slott.

VÄSTRAVINGÅKERS HEMBYGDSFÖRENING

Wingåkers Konfektions AB, en av alla små verkstäder som har funnits i Vingåker under 1900-talet.

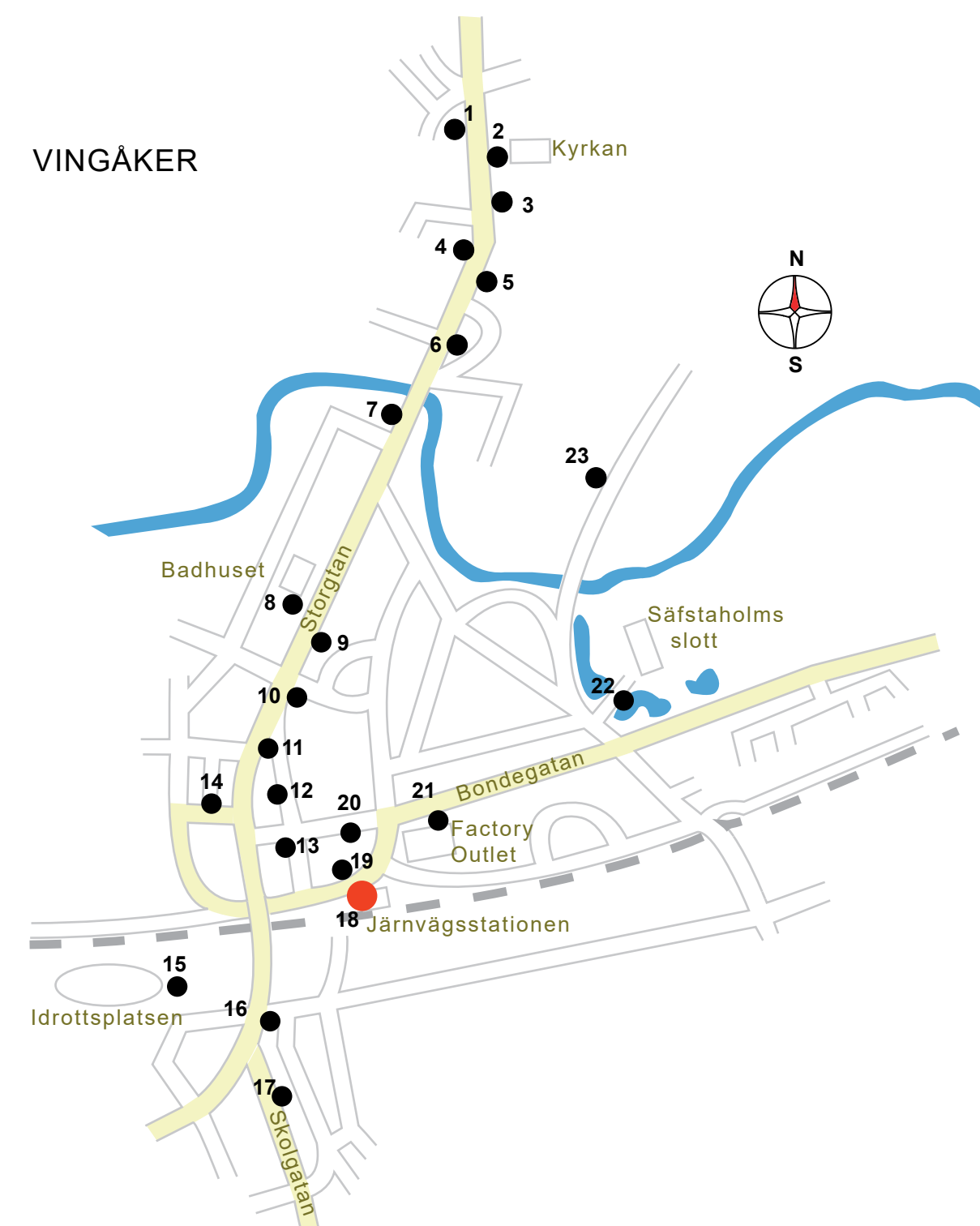
SÖRMLANDS MUSEUM

Skridskoutflykt, tidigt 1970-tal.

På fler platser i Sörmland får du veta mer om andra delar av historien:

- Gnesta** - spår, rör och ledningar
- Katrineholm** - fabriksfolk och folkhem
- Malmköping** - soldaterna på heden
- Nyköping** - stadsliv
- Nynäs** - godset och människorna
- Oxelösund** - sjöfart och kustliv
- Stendörren** - upplevelsestig om skärgård, människor och djur
- Strängnäs** - religion och samhälle
- Stora Malm** - när kyrkan var centrum i bygden
- Trosa** - turisterna, badgästerna och ledigheten
- Vrå** - stenålder och arkeologi
- Åkers bergslag** - människorna, bruket och kanonerna

Alla skyltar finns på: www.sormlandsmuseum.se

1. Information om skyltarna
Hembygds museet	9. Krigstider
Storgatan 30-32	18. Information om skyltarna
Järnvägsstationen
2. Bröllop och kyrkokläder
V. Vingåkers kyrka	10. Widengrens baracker
Konsum	19. Kläder och politik
Järnvägsparken
3. Barnkläder
Kyrkskolan	11. Tonåringar
Trekanten	20. Yrkeskläder
ICA
4. Vingåkersdräkten
Åsens gård	12. Underkläder
Köpmangatan 13	21. Klädfabrik och mode
Factory Outlet
5. Åsens marknad
Gamla marknadsplatsen	13. Den ideala kroppen
Biblioteket	22. Kläder och klass
Säfstaholms slott
6. Filmstjärnelook
Biografen	14. Arbetskrafts sökes
Vårdcentralen	23. Så här klär jag mig!
Hansjöskolan
7. Konfektionsarbete
Åbrogården	15. Idrott och fritid
Idrottsplatsen	
8. Badkläder
Badhuset	16. Second hand & Yrkeskläde
Vingåkers second handbutik	
	17. Takåsen
Skolgatan 13	

Information om skyltarna

Hur kom det sig att konfektionsindustrin blev så stor just i Vingåker?

Om vi går tillbaka några hundra år i tiden, var människorna i Vingåkers socken tvungna att bära folkdräkt, vingåkersdräkten. Den användes ända fram till 1800-talets andra hälft. Det var mycket stränga regler kring hur vingåkersdräkten fick se ut. Många försörjde sig på att tillverka delar till dräkten, vilket gjorde att det fanns många skräddare här i trakten.

Tygerna vävdes på gårdar runt Vingåker och handel blev en viktig inkomstkälla. Man gick ut på långa vandringar för att sälja sina tyger. Tygerna från Vingåkerstrakten var kända för sin goda kvalitet. Under flera hundra år utvecklades alltså kunskaper om tyger och sömnad.

Under 1800-talets andra hälft kom industrialiseringen igång i Sverige. Vad var Vingåker bäst på? Jo, tyger och sömnad. De gamla traditionerna och kunskaperna utvecklades till industri.

Flickor i vingåkersdräkt vid 1900-talets början.

Foto till vänster: löpande band på Widengrens konfektionsfabrik 1939-40.

En förutsättning för konfektionsindustrin utveckling i Vingåker var järnvägen. Den 3 november 1862 invigdes Västra stambanan med pompa och ståt. Under åren har många tyglaster kommit hit med tåg för att senare transporteras härifrån i form av färdigsydda kläder.

1875 grundades en liten klädfirma i Vingåker som senare skulle bli det berömda konfektionsföretaget Aktiebolaget L & P Widengren. Tidigare sydde skräddare det mesta på beställning efter att mått hade tagits på kunden. Nu började man istället sy upp ett lager utan måttbeställning. Plaggen blev billigare och försäljningen gick bra.

Fler och fler verkstäder grundades. Under 1900-talet har Vingåker varit ett av Sveriges främsta konfektionscentra. De största företagen här var Widengrens och Ljungströms.

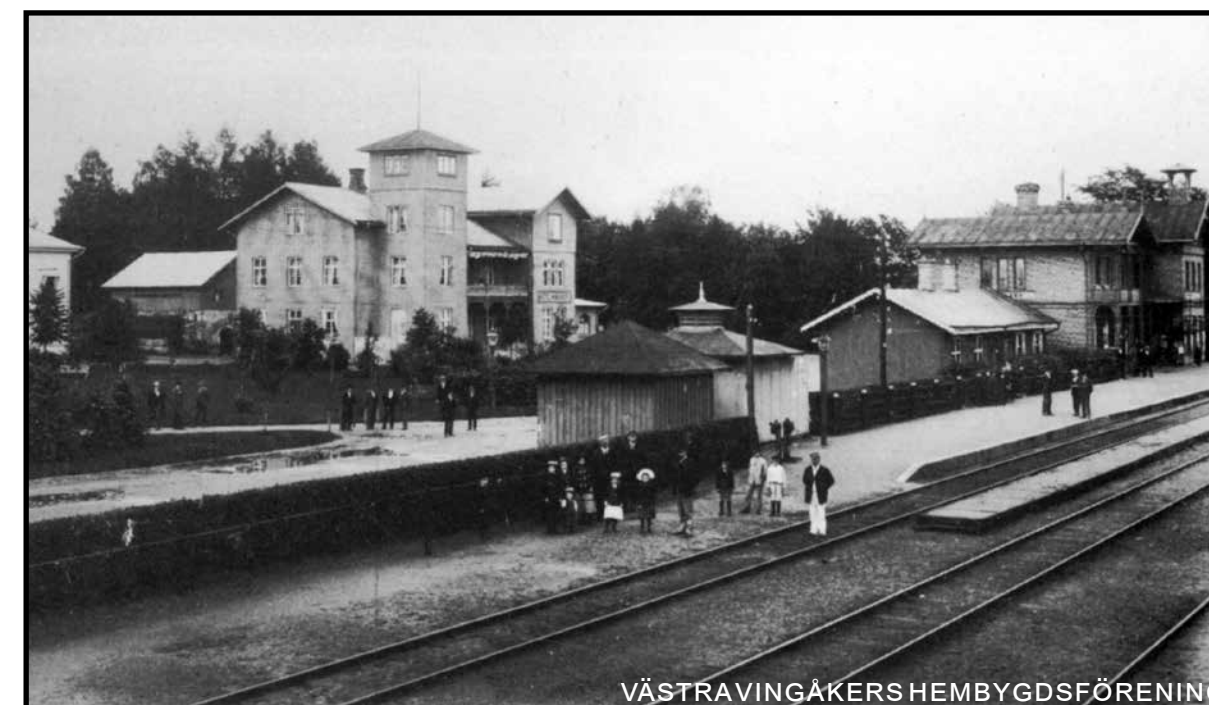
Idag har tillverkningen av kläder flyttat utomlands. Istället finns nu Vingåkers Factory Outlet som en fortsättning på Vingåkers klädhistoria.

Sömmerska på Widengrens runt 1939-40.

Agnes Wall och tre kvinnor från familjen Linderöth vid järnvägstationen omkring 1920-25.

Runt sekelskiftet 1900. Hotellet (vänster i bild) är rivet och ersatt med ett nytt. Stationshuset (höger i bild) är tyvärr hårt renoverat och ombyggt. Stationshuset är ritat av SJ:s arkitekt Adolf Wilhelm Edelsvärd. Det finns ett likadant stationshus i Sparreholm, fast spegelvänt.

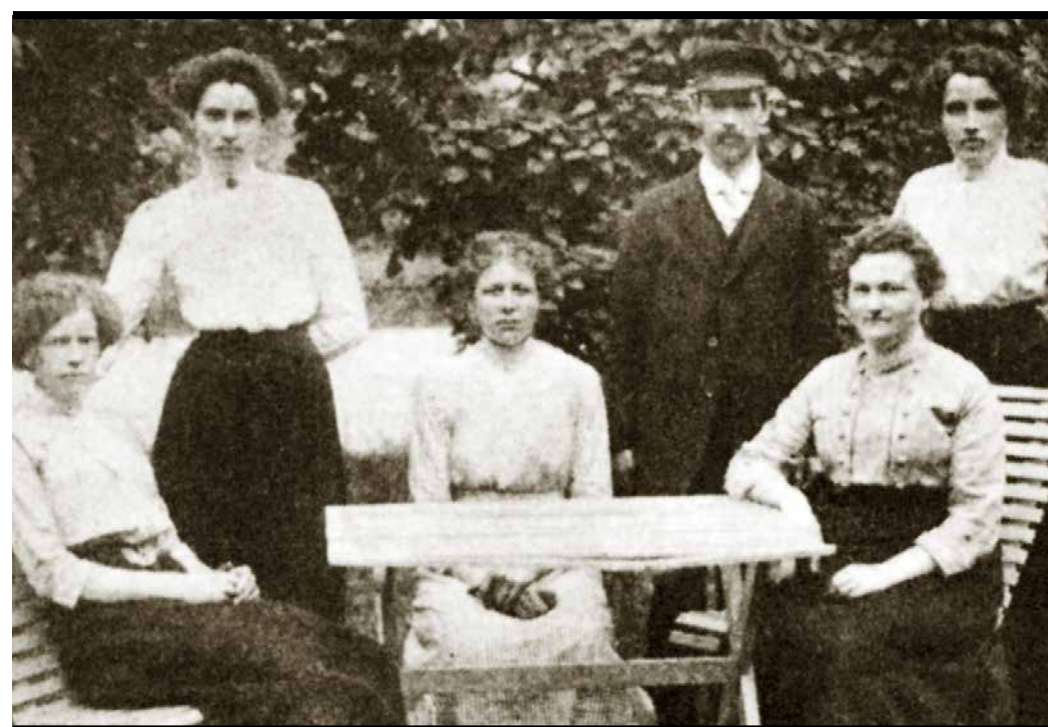
Arbets^{tid}

Tycker du att helgen går alldeles för fort? Och att semestern gott kunde vara några veckor längre? För 70 år sedan jobbade vi sex dagar i veckan och hade just fått två veckors semester.

När industrialismen nådde Sverige under andra hälften av 1800-talet blev arbetslivet alltmer strukturerat med fasta arbetsplatser, fasta arbetsuppgifter och fast arbetstid. Nu fick man lön för tiden man lade ner på ett arbete. Tidigare fick man lön för arbetsuppgiften.

I de nya industrierna var det inte ovanligt med en arbetsdag på 12-16 timmar, sex dagar i veckan. Frågor som tid, pengar och anställningstrygghet diskuterades. Folk började organisera sig för att kunna strida för sina rättigheter och få bättre arbetsvillkor. De första fackföreningarna bildades.

I Vingåker öppnade vid den här tiden allt fler skrädderier. 1906 bildade några anställda Vingåkers Lagerskräddarfackförening. Till en början höll de möten nästan varje vecka där de diskuterade orättvisor och konflikter på skräddarverkstäderna. Det största konfektionsföretaget i Vingåker var Widengrens. De var motståndare till den nya sammanslutningen. Ibland kände sig de anslutna trakasserade.

Några av de första fackföreningsmedlemmarna i Vingåkers Lagerskräddarförening, cirka 1906-08. Klara Persson, Hildur Pettersson, Elin Eriksson, Alfred Helén, Edla Larsson och Anna Eriksson

1917 övergick Vingåkers Lagerskräddarfackförening i Svenska Skrädderiarbetsförbundet som 1927 bytte namn till Svenska Beklädnadsarbetareförbundet. Under årens lopp har det varit många tvister och strejker.

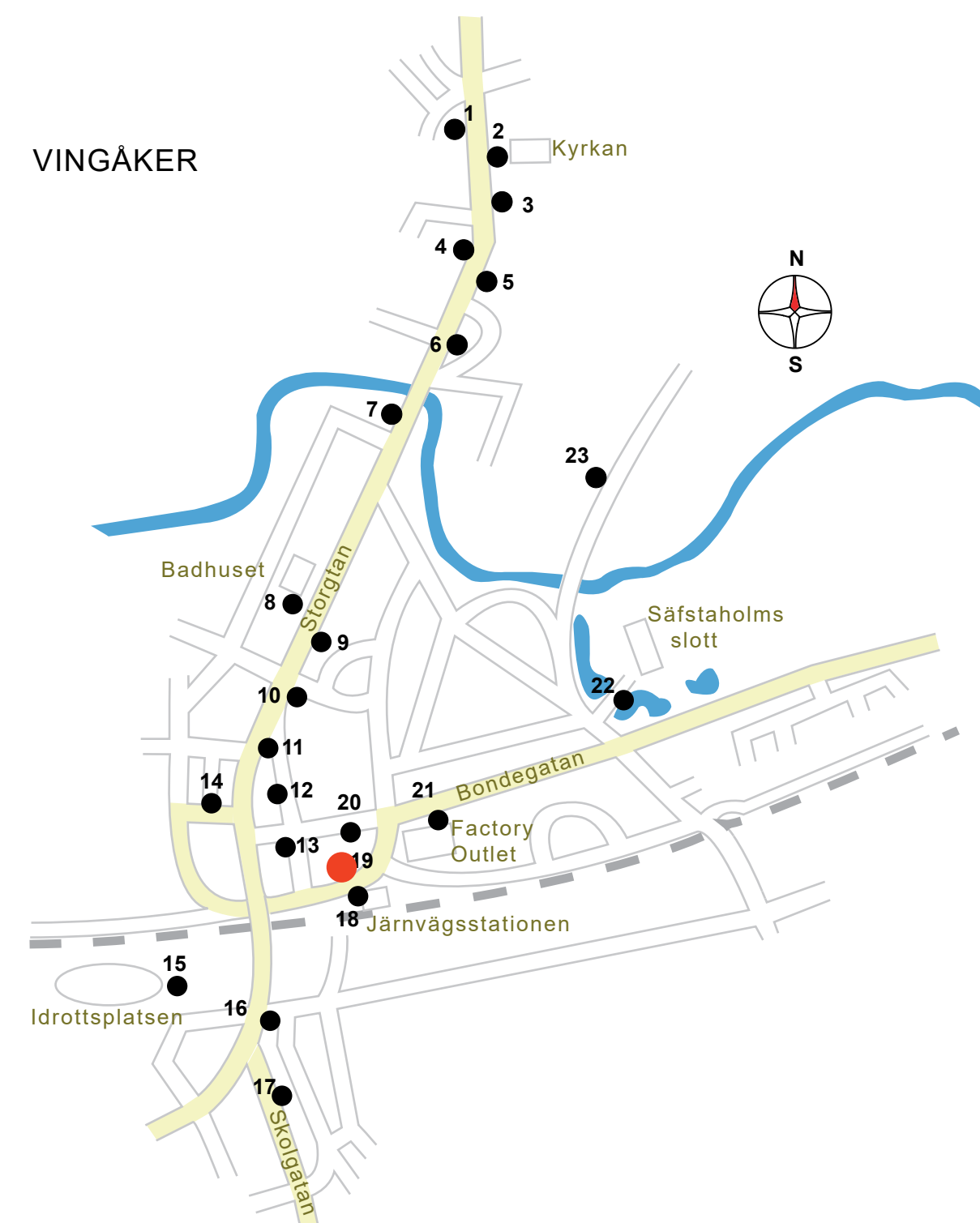
En person som betytt mycket för arbetsvillkoren inom konfektionsindustrin var August Palm (1849-1922). Han var pionjär inom socialdemokratien och skräddare och engagerad i fackliga frågor. När Beklädnads firade 50-årsjubileum 1956 avtäcktes statyn här i parken föreställande just August Palm.

Under 1900-talet har många arbetsvillkor förbättrats i Sverige. 1919 kom vår första arbetstidslag som innebar åtta timmars arbetsdag med 48 timmar i veckan. Detta gällde främst industrin. 1938 kom lagen om två veckors semester per år. 1958 sjönk arbetsveckan från 48 till 45 timmar. 1970 minskade arbetsveckan till 40 timmar. Och så sent som 1977 infördes fem veckors semester.

Samtidigt som vi borde ha fått mer ledig tid, tycks vi få alltmer bråttom. Hur går det ihop?

Statyn med August Palm invigs när Svenska Beklädnadsarbetareförbundet firar 50-årsjubileum 1956. Till vänster Erik Hellstrand, engagerad i fackföreningens begynnelse, till höger ombudsman Hans Hansson.

1. Information om skyltarna
Hembygds museet	9. Krigstider
Storgatan 30-32	18. Information om skyltarna
Järnvägsstationen
2. Bröllop och kyrkokläder
V. Vingåkers kyrka	10. Widengrens baracker
Konsum	19. Arbetstid
Järnvägsparken
3. Barnkläder
Kyrkskolan	11. Tonåringar
Trekanten	20. Yrkeskläder
ICA
4. Vingåkersdräkten
Åsens gård	12. Underkläder
Köpmangatan 13	21. Klädfabrik och mode
Factory Outlet
5. Åsens marknad
Gamla marknadsplatsen	13. Den ideala kroppen
Biblioteket	22. Kläder och klass
Säfstaholms slott
6. Filmstjärnelook
Biografen	14. Arbetskrafts sökes
Vårdcentralen	23. Så här klär jag mig!
Hansjöskolan
7. Konfektionsarbete
Åbrogården	15. Idrott och fritid
Idrottsplatsen	
8. Badkläder
Badhuset	16. Second hand & Yrkeskläde
Vingåkers second handbutik	
	17. Takåsen
Skolgatan 13	

Yrkeskläder

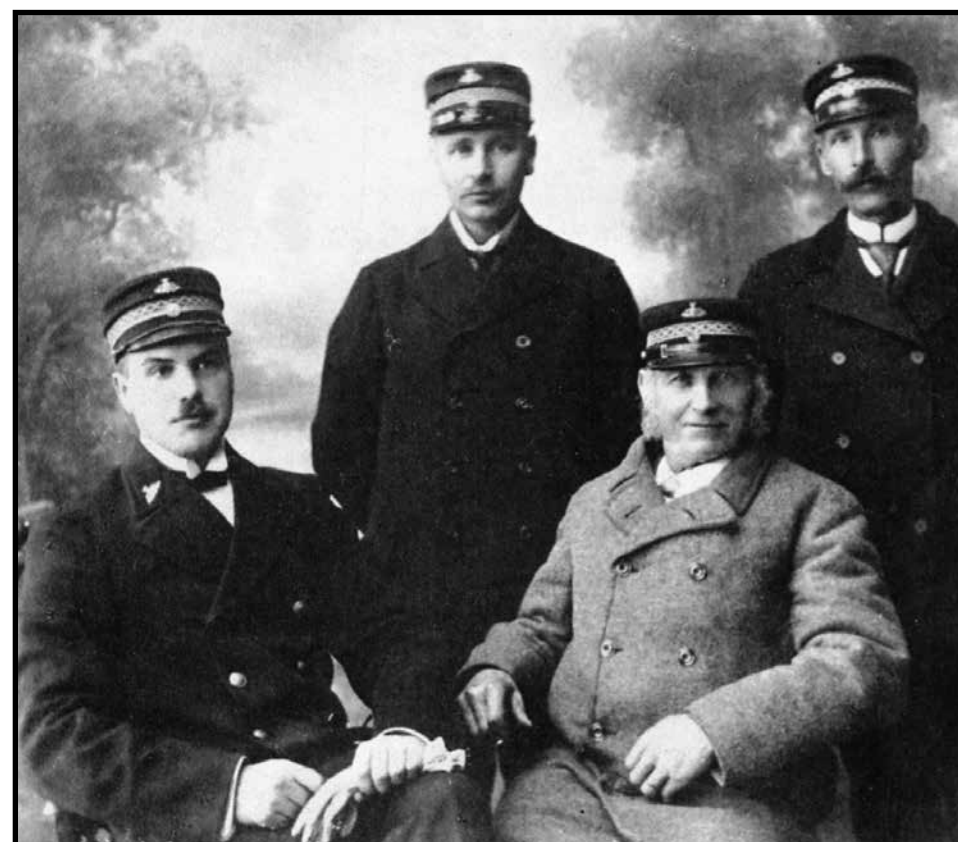
Vi uppfattas nog positivt i våra kläder. Förut hade vi blåa kläder. Då fanns det risk att folk gapade på oss när vi kom till stökiga platser. Dom kunde tro att vi var poliser. Det här är mycket bättre! Vi känner oss fina i våra nya kläder. ”

Carina och Thommy, ambulanssjukvårdare

För vissa yrkesgrupper krävs uniform klädsel, som för poliser, sjukvårdare och brandmän. De måste ha kläder som alla känner igen. Folk måste kunna urskilja dem i en folkmassa och veta vilka de är. Den praktiska funktionen är också viktig. Rymliga fickor, bälten att hänga saker i, reflexer och skön passform som tål rörelse.

För andra yrken är det inte lika nödvändigt med särskilda kläder eller uniformer, men det kan vara praktiskt och trevligt. Som för butiksbiträden, konduktörer och serveringspersonal.

Yrkeskläder innehåller mer eller mindre tydliga koder att läsa av och tolka. En del koder inom vissa yrken är inte nödvändiga för alla att förstå. Som graderingar på militärens uniform. Det viktiga är att de övriga inom gruppen vet vad de står för.

Ordningsmän i Vingåker 1914.
Foto till vänster: Distriktssköterska i Vingåker.

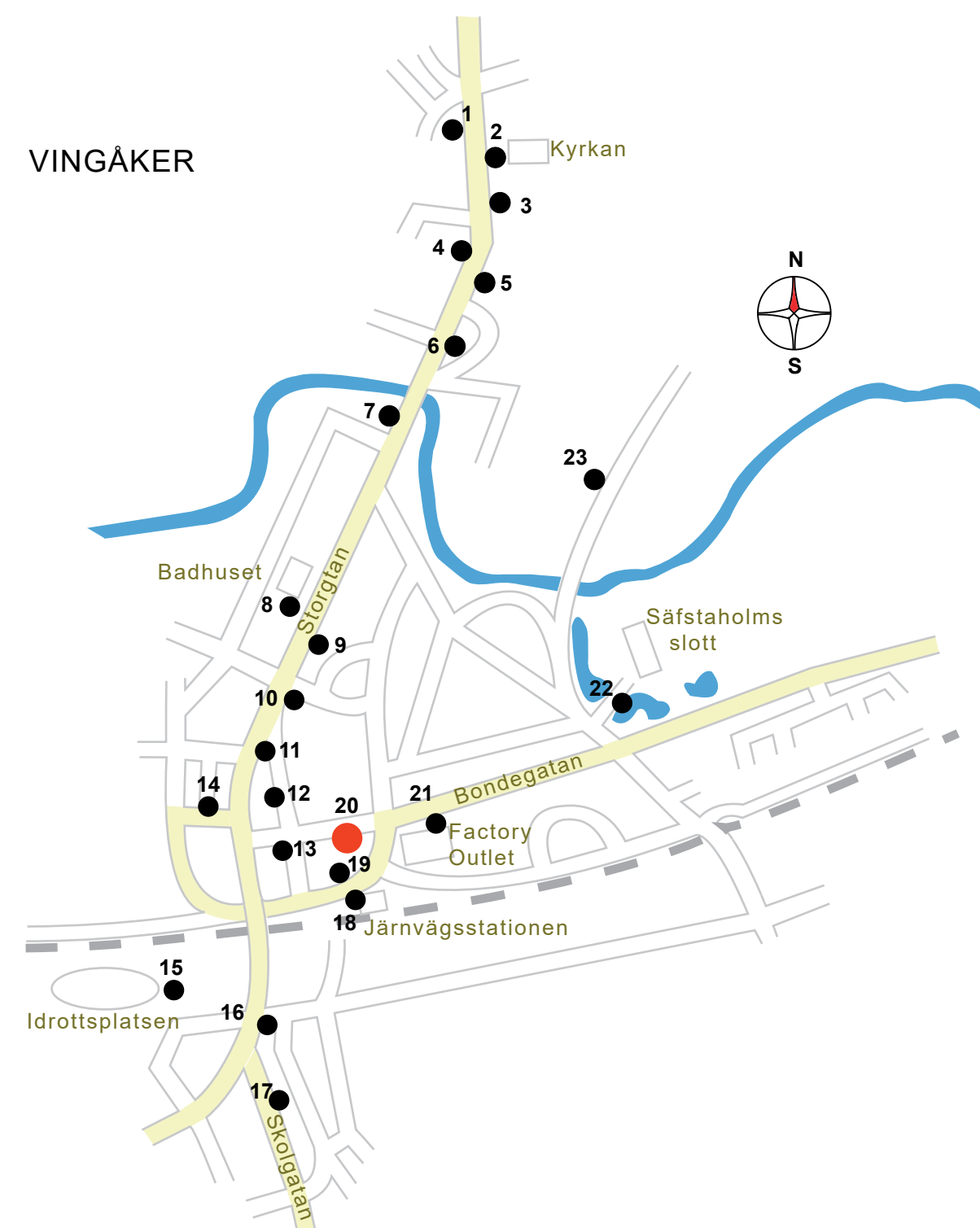

” Jag tror att kläderna signalerar trygghet, eller jag hoppas det! Men de som inte vill ha med polisen att göra uppfattar det nog annorlunda. Nu har jag jobbat så länge, men när jag var ny kände jag att jag fick en annan identitet när uniformen kom på. Man har ju förväntningar på sig. ”

Thomas, polis

VINGÅKER

1. Information om skyltarna
Hembygds museet	9. Krigstider
Storgatan 30-32	18. Information om skyltarna
Järnvägsstationen
2. Bröllop och kyrkokläder
V. Vingåkers kyrka	10. Widengrens baracker
Konsum	19. Arbetstid
Järnvägsparken
3. Barnkläder
Kyrkskolan	11. Tonåringar
Trekanten	20. Yrkeskläder
ICA
4. Vingåkersdräkten
Åsens gård	12. Underkläder
Köpmangatan 13	21. Klädfabrik och mode
Factory Outlet
5. Åsens marknad
Gamla marknadsplatsen	13. Den ideala kroppen
Biblioteket	22. Kläder och klass
Säfstaholms slott
6. Filmstjärnelook
Biografen	14. Arbetskrafts sökes
Vårdcentralen	23. Så här klär jag mig!
Hansjöskolan
7. Konfektionsarbete
Åbrogården	15. Idrott och fritid
Idrottsplatsen	
8. Badkläder
Badhuset	16. Second hand & Yrkeskläde
Vingåkers second handbutik	
	17. Takåsen
Skolgatan 13	

tema kläder kropp och konfektion

Yrkeskläder

En av Vingåkers storhandlare under 1900-talets första hälft var P. Ericsson. Han hade en affär på samma plats där ICA ligger idag. P. Ericsson hade ett brett sortiment av specier, skor, och tyger. Till höger om affären fanns ett stall där kunderna kunde "parkera" sina hästar medan de handlade. På ett foto till höger är den välklädda personalen uppställd bakom disken år 1923. Arbetade man i butik var man propert klädd, helst med kostym och slips eller fluga.

Under första hälften av 1900-talet fanns ett tiotal dam- och manufakturaffärer (tygaffärer), hatt- och modeaffärer och ett stort antal speceriaffärer i Vingåker. Utvecklingen har gått från många små specialinriktade till färre och större affärer där det mesta finns under samma tak.

Idag har de flesta som jobbar i större mataffärer enhetlig klädsel. Kostymen har blivit utbytt mot kläder där företagets logotyp har fått en allt centralare plats. Förutom en genomarbetad logotyp är färgval viktigt för att profilera sig. Man kopplar automatiskt ihop vissa företag med vissa färger.

Fotot till höger föreställer Vingåkers gamla apotek omkring 1930. Apoteket låg där Sörmlands Sparbank idag ligger. Andra från vänster är biträdet Britt Loftman, August Andersson (kallad piller-trillare Andersson), apotekare Ludvig Westman och Theodor Rosengren. De är klädda i kostym eller i vita rockar. Vit klädsel anses hygieniskt eftersom man tydligt ser om kläderna blir smutsiga. Vitt används fortfarande av både apoteks- och sjukvårdspersonal.

Vingåkers apotek omkring 1930.

Inne i P. Ericssons affär 1923. Från vänster Kalle Edqvist, Allan Larsson, Daniel Andersson och Arthur Eriksson.

Köpmann Holger Nilsson i Marsjö 1956.

Theofil Perssons välkända charkuteriaffär på Köpmangatan i slutet av 1950-talet. I mitten står innehavaren med maka Greta. Till vänster Theofil Perssons bror Erik. Foto till vänster: Gösta Gustafsson på Åkes livs 1957.

tema kläder kropp och konfektion

VÄSTRAVINGÅKERS HEMBYGDSFÖRENING

Klädfabrik och mode

6 löpande band
580 anställda
= 200 kostymer per dag

Widengrens flyttade in i sin sprillans nya fabrik 1937-38. De tillverkade cirka 200 kostymer per dag. Tidigare hade de verkstäder utspridda på flera platser i Vingåker. Med hela företaget under ett tak blev produktionen effektivare. Widengrens var under 1900-talets första hälft det största konfektionsföretaget i Vingåker.

Vingåker blev, tillsammans med Borås, ledande inom tung konfektion i Sverige. Tung konfektion innebär fabriksstillverkning av rockar, byxor och kappor.

När Widengrens invigde sin nya fabrik hade inte farbristillverkade kläder funnits så länge. De första små verkstäderna kom under 1800-talets slut. Men konfektionsindustrin slog inte igenom ordentligt förrän på 1930-40-talet.

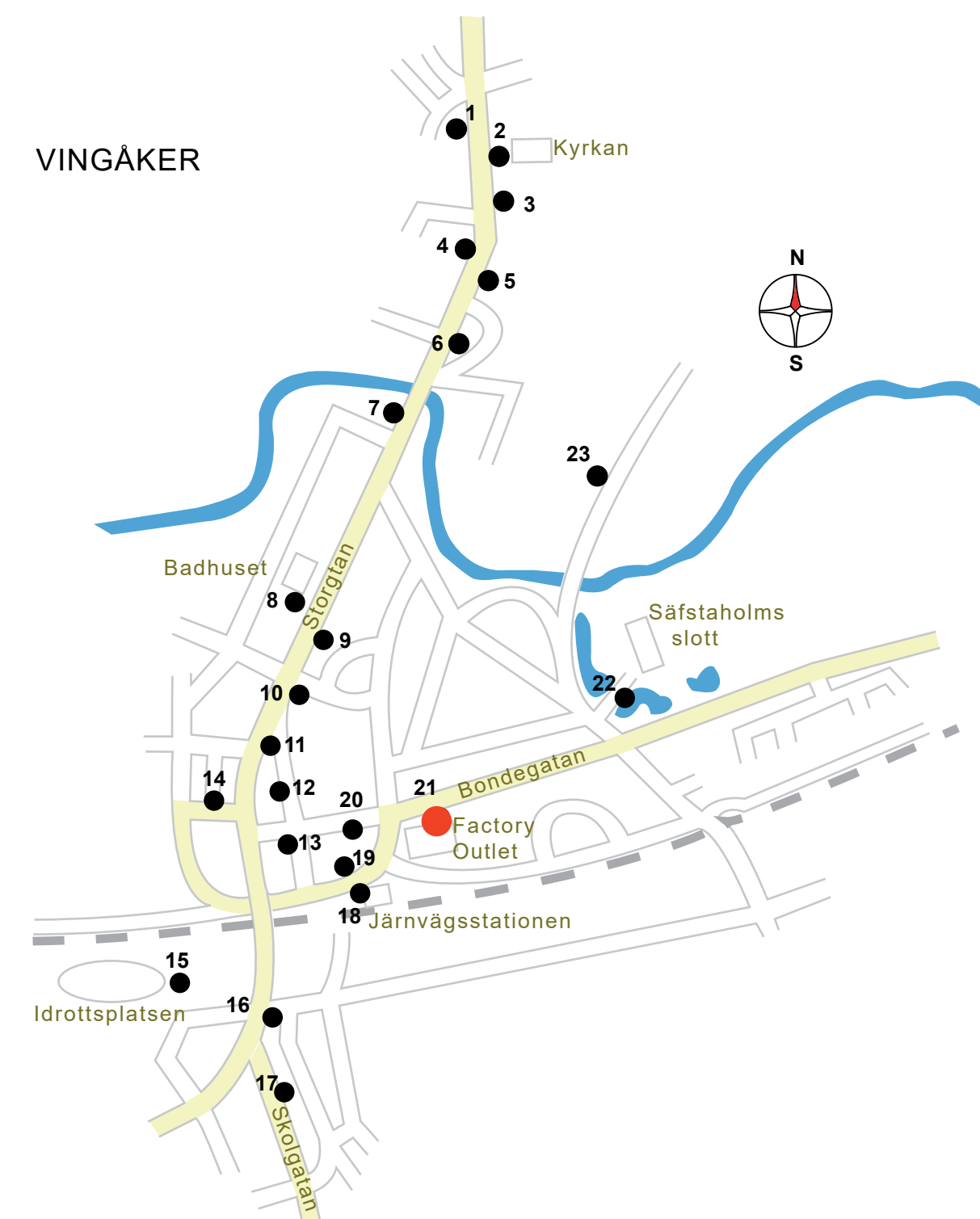
Konfektionen har bidragit till att utjämna klasskillnader. Tidigare var det stor skillnad på kläder, om de var hemmasydda eller skräddarsydda. När de fabriksydda kläderna blev accepterade kunde de flesta gå klädda i senaste mode till rimliga priser. En standard med fasta klädstorlekar utvecklades. De yttre skillnaderna blev inte längre lika stora. Nu kunde även arbetare gå klädda i kostym!

Widengrens hade många framgångsrika år. Men konkurrensen ökade allt mer, samtidigt som Widengrens ledning skötte företaget sämre. Följden blev att Widengrens gick i konkurs och Ljungströms övertog fabrikslokalen 1970. Ljungströms hade länge varit det näst största konfektionsföretaget i Vingåker och blev nu det ledande. Även under Ljungströms tid tillverkades ett stort antal kostymer här. Ett av Ljungströms märken som fortfarande lever kvar är SIR.

LÄS MER PÅ ANDRA SIDAN

Denna byggnad är förknippad med tre framgångsrika klädföretag. 1938-1970 hade Widengrens klädproduktion här. 1970 tog Ljungströms över. Idag säljer Vingåkers Factory Outlet märkeskläder till reducerade priser här.

1. Information om skyltarna
<i>Hembygds museet</i>	9. Krigstider
<i>Storgatan 30-32</i>	18. Information om skyltarna
<i>Järnvägsstationen</i>
2. Bröllop och kyrkokläder
<i>V. Vingåkers kyrka</i>	10. Widengrens baracker
<i>Konsum</i>	19. Arbetstid
<i>Järnvägsparken</i>
3. Barnkläder
<i>Kyrkskolan</i>	11. Tonåringar
<i>Trekanten</i>	20. Yrkeskläder
<i>ICA</i>
4. Vingåkersdräkten
<i>Åsens gård</i>	12. Underkläder
<i>Köpmangatan 13</i>	21. Klädfabrik och mode
<i>Factory Outlet</i>
5. Åsens marknad
<i>Gamla marknadsplatsen</i>	13. Den ideala kroppen
<i>Biblioteket</i>	22. Kläder och klass
<i>Säfstaholms slott</i>
6. Filmstjärnelook
<i>Biografen</i>	14. Arbetskrafts sökes
<i>Vårdcentralen</i>	23. Så här klär jag mig!
<i>Hansjöskolan</i>
7. Konfektionsarbete
<i>Åbrogården</i>	15. Idrott och fritid
<i>Idrottsplatsen</i>	
8. Badkläder
<i>Badhuset</i>	16. Second hand & Yrkeskläder
<i>Vingåkers second handbutik</i>	
	17. Takåsen
<i>Skolgatan 13</i>	

Klädfabrik och mode

TEXTEN BÖRJAR PÅ ANDRA SIDAN

Under 1990-talet flyttade många svenska företag utomlands för att få lägre produktionskostnader. 1998 flyttade Ljungströms den sista delen av sin klädproduktion till Ungern. Den stora konfektionsepoken var över i Vingåker.

Men Vingåkers långa historia runt kläder tog inte slut där. Istället öppnade Vingåkers Factory Outlet i den gamla fabrikslokalen. Fortfarande transporteras ett mycket stort antal klädesplagg ut ifrån byggnaden. Men nu av köplada konsumenter.

Mycket kläder och mycket mode har alltså passerat denna byggnad under cirka 70 år!

Ordet mode kan framkalla rysningar, både av obehag och välbehag. För somliga är det en svordom, för andra ett budord att följa. Vissa blir stressade. Hinner jag köpa den nya jackan innan den blir omodern? Kan jag ha samma jeans nästa säsong? Vad vi än har för åsikt om kläder och

mode blir vi påverkade av det. Mode är ju något som finns överallt omkring oss. Förutom i kläder, finns det t. ex i arkitektur, målarkonst och musik. Varje tidsepok har sina typiska drag.

En trend följs ofta av en mottrend. Det överdådiga sekelskiftet 1900 följdes av 1920-talets smala siluett. Det mjuka 1970-talet följdes av det affärsinriktade 1980-talet med breda axlar och kostymer.

Idag är klädmotet en blandning av stilar från många olika årtionden. Nostalgiska retrotrender avlöser varandra. Vi blandar gammalt med nytt, 1950-tal med 1980-tal. Går det att skapa ett helt nytt mode eller är allt redan gjort?

Det kan vara svårt att se den röda tråden i vår egen tid. Om några år ser vi vår tid med andra ögon. Vad kommer vi då att tycka om kläderna vi bär idag? Snygga, fula eller konstiga?

Den nya fabriksbyggnaden stod klar 1937 och invigdes 1938.

Två unga män från Nästorp-Lunda-trakten i sina finaste kostymer hos fotografen. Foto till vänster: Så kallad "pickning" på Widengrens cirka 1940.

Damkappor och dräkter fanns under en tid i Widengrens sortiment. Denna tillverkning flyttades senare till Halmstad.

Ur en produktkatalog från Widengrens.

tema kläder kropp och konfektion

Kläder och klass

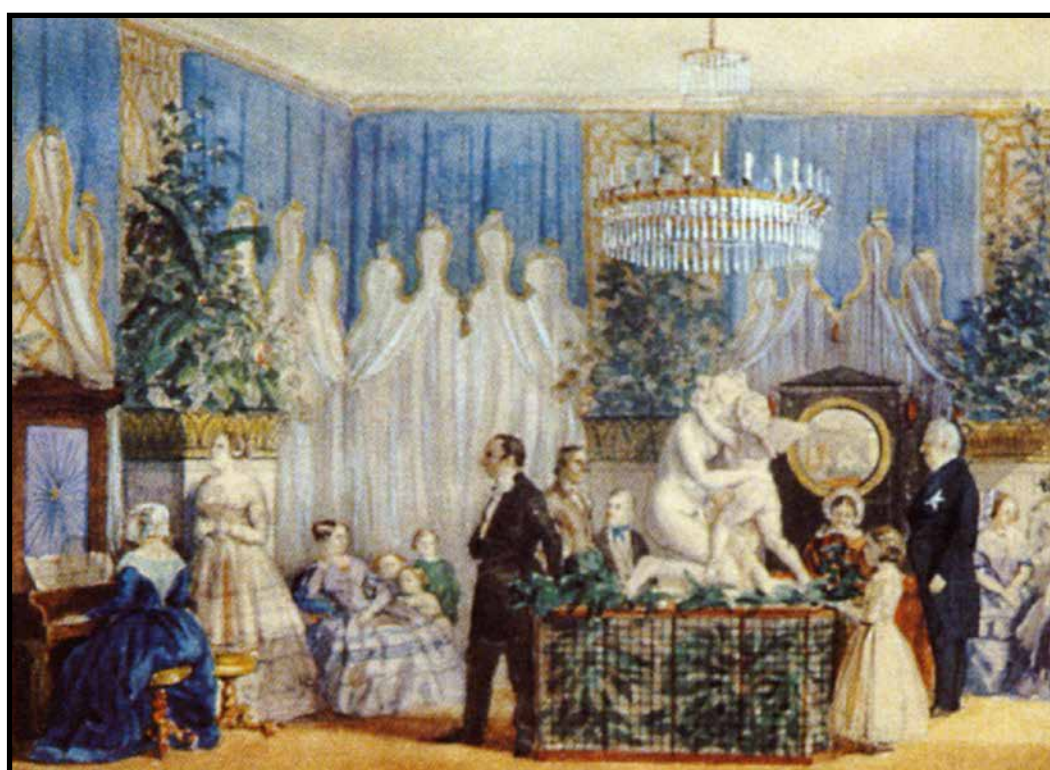
”Som man är klädd blir man hädd”

är ett gammalt talesätt. Vi döms efter vårt yttre och vad vi har på oss. Kläderna kan skvallra om grupptillhörighet, livsstil, yrke och status.

En plats där den sociala tillhörigheten var mycket tydlig var godset. Där hade varje person sin roll och ställning. Det syntes i allifrån arbetsuppgifter, till vilka man umgicks med, till vilka kläder man bar.

För 150 år sedan bodde Gustaf Trolle-Bonde, även kallad den blinde excellensen, på Säfstaholms slott. Han ägde slottet från 1791 fram till sin död 1855. Greven hade många som arbetade på gården. Ett tag var Säfstaholm Vingåkers största arbetsplats med runt 300 anställda.

Det var viktigt att se vem som var vem. Hushållerskan mamsell Hansén bar antagligen svart klänning och vitt förkläde. Hon styrde i köket över kökspigor, en diskgumma, en köksgubbe, en tvätterska m. fl. De var enklare klädda än mamsell Hansén. Allt annat i huset ansvarade husmamsell Gylling för. Till slottet hörde ett orangeri där trädgårdsmästare och trädgårdsarbetare arbetade. Där krävdes kläder som inte var så ömtåliga. Men en besökare hade snabbt kunnat se vem av dem som var trädgårdsmästaren. Han bar bättre kläder.

Musikrummet på Säfstaholm en sommar dag 1848.
 Akvarell av Josef Wilhelm Wallander.
 Den stora bilden till vänster föreställer Gustaf Trolle Bonde som ung,
 målning av Carl Fredrik von Breda 1794-95. Bilderna är beskurna.

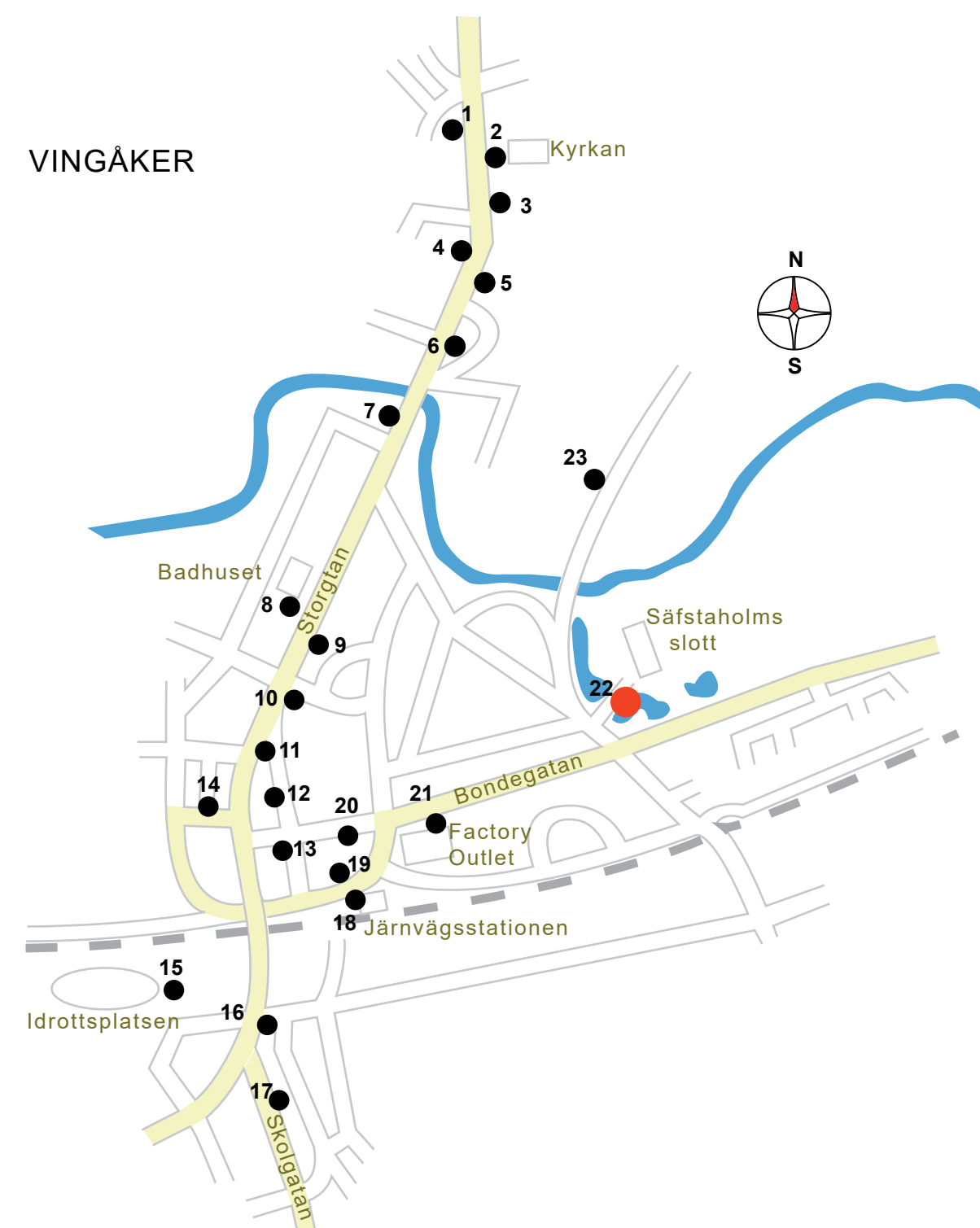

Kusken är välklädd och vagnen glänsar. Allt skulle se påkostat ut när herrskapet kom åkande. Kusken Valfrid Andersson på Lilla Sjögetorp utanför Vingåker vid 1900-talets början.

På alla större gårdar fanns en inspektör som skötte driften. Man skulle kunna jämföra honom med en VD på ett företag. Inspektören bar kläder av god kvalitet som markerade hans status. Mot slutet av 1800-talet kunde han t. ex bära vit skjorta och slips, rock och byxor av god kvalitet eller kostym. En promenadkäpp kunde markera att han inte behövde arbeta med händerna.

Kusken som körde herrskapet hade hög status. När herrskapet var ute och åkte skulle allt vara skinande blankt och se påkostat ut. Såväl hästen som vagnen som kusken. Senare när hästvagnarna byttes ut mot bilar var det lacken som skulle glänsa, liksom chauffören med lång rock och skärmmössa.

I början av 1800-talet var greve Trolle-Bonde en av Sveriges främsta konstsamlare. Han kände och umgicks med flera av de största konstnärerna. Förutom konst var han även mycket intresserad av musik och litteratur. Greven var ekonomiskt oberoende och behövde inte utföra något kroppsarbete. Det syntes i hans klädsel. Till skillnad från de andra på gården kunde han ha opraktiska och dyrbara kläder.

1. Information om skyltarna
Hembygds museet	9. Krigstider
Storgatan 30-32	18. Information om skyltarna
Järnvägsstationen
2. Bröllop och kyrkokläder
V. Vingåkers kyrka	10. Widengrens baracker
Konsum	19. Arbetstid
Järnvägsparken
3. Barnkläder
Kyrskolan	11. Tonåringar
Trekanten	20. Yrkeskläder
ICA
4. Vingåkersdräkten
Åsens gård	12. Underkläder
Köpmangatan 13	21. Klädfabrik och mode
Factory Outlet
5. Åsens marknad
Gamla marknadsplatsen	13. Den ideala kroppen
Biblioteket	22. Kläder och klass
Säfstaholms slott
6. Filmstjärnelook
Biografen	14. Arbetskrafts sökes
Vårdcentralen	23. Så här klär jag mig!
Hansjöskolan
7. Konfektionsarbete
Åbrogården	15. Idrott och fritid
Idrottsplatsen	
8. Badkläder
Badhuset	16. Second hand & Yrkeskläde
Vingåkers second handbutik	
	17. Takåsen
Skolgatan 13	

Kläder och klass

TEXTEN BÖRJAR PÅ ANDRA SIDAN

Om vi går ytterligare bakåt i tiden har det faktiskt funnits lagar skrivna av kungen för att reglera hela rikets befolkning och dess klädval. Förbuden började på medeltiden och höll i sig till slutet av 1700-talet. Lagarna kallades överflödsförordningar. De gällde hög- som lågstatus, på landet och i staden, till vardags och till fest.

Man fick inte klä sig "över sitt stånd" och utmana dem som var finare. Hovet kontrollerade adeln, som höll uppsikt över borgerskapet, som i sin tur höll koll på att de lägre klasserna inte var för fint klädda.

Alla skulle veta sin plats. Det fanns lagar om antalet klädesplagg, om val av material och färg. Det gjordes till och med kontroller av hur många knappar folk hade i sina klädesplagg!

1778 bestämde kung Gustaf III att Sveriges befolkning, alla utom jordbrukare, skulle bära en så kallad nationell dräkt. Med endast en sorts klädedräkt skulle överflödig konsumtion och lyx förhindras. Samtidigt skulle inhemska spinnerier, väverier och manufakturer gynnas. Men dräkten blev inte långvarig. Den försvann på 1790-talet, samtidigt som kungen. Då upphörde också reglerna kring klädsel.

Men här i Vingåker fanns speciella klädregler ända fram till andra hälften av 1800-talet. Bondeklassen i socknen var nämligen tvungna att bära folkdräkt, vingåkersdräkt. Detta reglerades av sockenstämman, där bönderna själva deltog.

Tavlan nedan föreställer midsommarfest på Säfstaholm år 1825. Midsommarfesten var en årlig folkfest för hela socknen och för slottets gäster. De bjöds på fest, dans och musik. Gustaf Trolle-Bonde och hans närmaste står på balkongen och ser på när socknens folk dansar runt stängen iklädda vingåkersdräkten.

Idag är det inte lagstadgat hur vi ska klä oss. Men det finns oskrivna regler och klädkoder som vi helst inte vill bryta mot. För det kan ju vara ganska pinsamt att komma fel klädd till en fin fest, eller hur? Vett- och etikettböcker har på senare år blivit storsäljare.

"Midsommardans vid Säfstaholm", målning av Johan Gustav Sandberg, 1825.
Säfstaholms slott byggdes 1666, men fick sitt nuvarande utseende i början av 1800-talet.
Då anlätades arkitekt Gjörwall och Säfstaholm gjordes om till ett lantresidens i engelsk stil.

Foto till vänster: Fröken von Aken på Lilla Sjögetorp utanför Vingåker runt sekelskiftet 1900.

Charlotta Bonde och Gustaf Trolle-Bonde hade ett kortvarigt äktenskap, mellan 1806-1809.
Målning av Carl Fredrik von Breda.

VINGÅKER

historien i sömmland

Så här klär jag mig!

till fest

Tillsammans med Slottsskolan driver Sörmlands museum ett projekt där elever i åk 5 varje år får beskriva hur de uppfattar dagens mode.

Alla bilder arkiveras på Sörmlands museum och blir ett framtida forskningsmaterial.

Elever i Slottsskolans årskurs 5 klädde sig så här läsåret 2018-19.

tema kläder
kropp
och
konfektion

"Historien i Sörmland" finns på många platser i länet. Alla skyltar finns att se på www.sorlandsmuseum.se

1. Information om skyltarna
Hembygdsmuseet
2. Bröllop och kyrkkläder
V. Vingåkers kyrka
3. Barnkläder
Gamla kyrkskolan
4. Vingåkersdräkten
Åsens gård
5. Åsens marknad
Gamla marknadsplatsen
6. Filmstjärnelook
Biografen
7. Konfektionsarbete
Åbrogården
8. Badkläder
Badhuset
9. Krigstider
Storgatan 30-32
10. Widengrens baracker
Konsum
11. Tonåringar
Trekanten
12. Underkläder
Köpmangatan 13
13. Kroppsideal och reklam
Biblioteket
14. Arbetskraft sökes
Vårdcentralen
15. Idrott och fritid
Idrottsplatsen
16. Second hand & Yrkeskläder
Vingåkers second handbutik
17. Flickorna på Takåsen
Skolgatan 13
18. Information om skyltarna
Järnvägsstationen
19. Kläder och politik
Järnvägsparken
20. Yrkeskläder
ICA
21. Klädfabrik och mode
Factory Outlet
22. Kläder och klass
Säfstaholms slott
23. Så här klär jag mig!
Slottsskolan

sörmlands
museum

En del av Region Sörmland

Vingåkers
kommun

SE ÄVEN ANDRA SIDAN

VINGÅKER

historien i sömmland

Så här klär jag mig! till vardags

Tillsammans med Slottsskolan driver Sörmlands museum ett projekt där elever i åk 5 varje år får beskriva hur de uppfattar dagens mode.

Alla bilder arkiveras på Sörmlands museum och blir ett framtida forskningsmaterial.

Elever i Slottsskolans årskurs 5 klädde sig så här läsåret 2018-19.

tema kläder
kropp
och
konfektion

sörmlands
museum

En del av Region Sörmland

Vingåkers
kommun

"Historien i Sörmland" finns på många platser i länet. Alla skyltar finns att se på www.sormlandsmuseum.se